

Modulul 4: „SERVICII DE ASISTENȚA SI PROTECTIA COPILULUI”

Titularii cursului:

Conf. Univ. dr. Predoi Maria

Buget de timp: - 21 ore din care:

Activități teoretice - 7 ore

Activități practice - 13 ore

Evaluare 1 ora

Obiectivele disciplinei:

- Să identifice formele de exploatare ale copiilor și să operaționalizeze eficient obiectivele optimizării relației școală - familie-comunitate”,
- Să diferențieze tipurile de instituții ce asigură servicii de asistență și protecția copilului în România în vederea corelării activității acestora cu cea de mediator școlar
- Să elaboreze un program eficient de colaborare între reprezentanții comunității locale și instituțiile de asistență și protecție a copilului
- Să distingă între posibilele forme de exploatare ale copilului pentru identificarea măsurilor de înlăturare a acestora

Competențe pe care le formează cursanților

- Înțelegerea drepturilor de care se bucură copii în România și a legislației specifice în vigoare
- Diferențierea între formele de exploatare ale copiilor și modalități de prevenire și înlăturare a acestora
- Conceperea unor activități privind rolul familiei, al comunității locale și al statului în prevenirea încălcării drepturilor copiilor
- de consiliere a familiei în sprijinirea protecției copilului

Strategii de formare utilizate

Metode de formare

În cadrul disciplinei se vor folosi metode clasice și cele activ - participative, metode de învățare prin cooperare și cele bazate pe experiența anterioară a participanților. (Brainstorming, Joc de rol, Studiul de caz, Știu/ Vreau să știu / Am învățat, SINELG, Eseul de 5 minute).

Resurse utilizate pentru dezvoltarea cursului

Suport de curs, fise de lucru, hârtie, coli flip – chart, markere

Modalități de organizare a activității

Activitățile vor fi organizate frontal, pe grupe / ateliere de lucru, în perechi și independent.

Forme și modalități de evaluare

- ✓ **Evaluare inițială** privind cunoașterea și aplicarea conceptelor specifice
- ✓ **Evaluare formativă**, pe parcursul programului de formare
- ✓ **Evaluare sumativă** – se realizează prin completarea unui chestionar și întocmirea unui portofoliu

Nr. crt.	CONȚINUTURI -TEME	Nr. ore	Forma de activitate	Formatori
1	Drepturile copilului si legislatia specifica -drepturile de participare ale copiilor -dreptul la identitate -nediscriminarea -dreptul de a nu fi separat de parinti	2 4	Activități teoretice Activități practice	Conf. Dr. Predoi Maria
2	Instituții ce asigură servicii de asistență si protecția copilului în România -principii de organizare și legislație specifică de funcționare -activități principale-exemple de bune practici	2 4	Activități teoretice Activități practice	Conf. Dr. Predoi Maria
3	Forme de exploatare ale copiilor -abuz -neglijare -exploatare prin muncă	2 4	Activități teoretice Activități practice	Conf. Dr. Predoi Maria
4	Rolul familiei, al școlii și al comunității locale în prevenirea încălcării drepturilor copiilor -participarea activă a familiei în sprijinirea protecției copilului(calitatea de bun părinte,optimizarea comunicării) -proiectele-A doua șansă, Școala după școala - limitele legale ale implicării reprezentanților comunității locale în prevenirea încălcării drepturilor copiilor	1 1	Activități teoretice Activități practice	Conf. Dr. Predoi Maria
5	EVALUARE-pe parcursul sesiunilor de formare	1	Chestionar	

REZUMATUL TEMELOR:

TEMA 1 - Drepturile copilului si legislatia specifica

-drepturi specifice ale copilului: de participare ale copiilor, dreptul la identitate, nediscriminare

-dreptul de a nu fi separat de parinti, la instruire etc.

-activități practice de corelare a legislației în vigoare privind drepturile copiilor cu cazuri concrete întâlnite în practica

TEMA 2 - Instituții ce asigură servicii de asistență și protecția copilului în România

-diferențierea tipurilor de instituții ce asigură în România asistența și protecția copilului

-identificarea principiilor de funcționare a acestora

-activități practice: prezentarea unor exemple de bune practici;

- realizarea unui workshop cu ajutorul cursanților, cu accent pe activități extracurriculare desfășurate de aceștia până în prezent

TEMA 3 - Forme de exploatare ale copiilor

-abuz (tipologii, modalități de preîntâmpinare/evitare a acestora, identificarea lor, elemente de consiliere în caz de abuz depistat)

-neglijare (modalități de interconectare a școlii-reprezentanți ai comunității în cazul copiilor separați de părinți din diferite motive-activități practice)

-exploatare prin muncă-simulări de posibile cazuri ce se pot întâlni și modalități de prevenire

TEMA 4 - Rolul familiei, al școlii și al comunității locale în prevenirea încălcării drepturilor copiilor

-Optimizarea relației școală-familie-comunitate în vederea respectării drepturilor copilului

Tematica abordată va conduce la realizarea unei schimbări de atitudine, privind rolul familiei, al comunității locale și al statului în prevenirea încălcării drepturilor copiilor

-Prezentarea proiectelor-A doua șansă, Școala după școala (exemple de bune practici)

Activități practice: work shop tematic centrat pe activități specifice derulate în proiectele de mai sus

BIBLIOGRAFIE:

INTERNET

Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copiilor

Convenția ONU cu privire la drepturile copilului

Convorbiri psihanalitice cu părinții-Donald W. Winnicott

Legea nr. 326 din 8 iulie 2003 privind drepturile de care beneficiază copiii și tinerii ocrotiți de serviciile publice specializate pentru protecția copilului, mamele protejate în centre maternale, precum și copiii încredințați sau dați în plasament la asistenți maternali profesioniști

TEMA 1 - Drepturile copilului si legislatia specifica

vizează aspecte legate de

-drepturile specifice ale copilului: de participare ale copiilor, dreptul la identitate, nediscriminare, dreptul de a nu fi separat de parinti, la instruire etc.

-activități practice de corelare a legislației în vigoare privind drepturile copiilor cu cazuri concrete întâlnite în practica.

Referitor la drepturile copiilor, acestea sunt reglementate prin Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, pe care o prezentăm în cele ce urmează pe capitole și articole.

Capitolul I - Dispoziții generale și definiții

Art. 1

(1) Prezenta lege reglementează cadrul legal privind respectarea, promovarea și garantarea drepturilor copilului.

(2) Autoritățile publice, organismele private autorizate, precum și persoanele fizice și persoanele juridice responsabile de protecția copilului sunt obligate să respecte, să promoveze și să garanteze drepturile copilului stabilite prin Constituție și lege, în concordanță cu prevederile Convenției Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificată prin Legea nr. 18/1990, republicată, și ale celorlalte acte internaționale în materie la care România este parte.

Art. 2

(1) Prezenta lege, orice alte reglementări adoptate în domeniul respectării și promovării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate principiului interesului superior al copilului.

(2) Principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătura cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, altor reprezentanți legali ai săi, precum și în oricărui caz în care acesta le-a fost plasat în mod legal.

(3) Principiul interesului superior al copilului va prevala în toate demersurile și deciziile care privesc copiii, întreprinse de autoritățile publice și de organismele private autorizate, precum și în cauzele soluționate de instanțele judecătorești.

(4) Persoanele prevăzute la alin. (3) sunt obligate să implice familia în toate deciziile, acțiunile și măsurile privitoare la copil și să sprijine îngrijirea, creșterea și formarea, dezvoltarea și educarea acestuia în cadrul familiei.

Art. 3

De dispozițiile prezentei legi beneficiază:

a) copiii cetățeni români aflați pe teritoriul României;

b) copiii cetățeni români aflați în străinătate;

c) copiii fără cetățenie aflați pe teritoriul României;

d) copiii care solicită sau beneficiază de o formă de protecție în condițiile reglementărilor legale privind statutul și regimul refugiaților în România;

e) copiii cetateni straini aflati pe teritoriul Romaniei, in situatii de urgenta constatate, in conditiile prezentei legi, de catre autoritatile publice romane competente.

Art. 4

In sensul prezentei legi, termenii si expresiile de mai jos au urmatoarele semnificatii:

- a) copil - persoana care nu a implinit varsta de 18 ani si nu a dobandit capacitatea deplina de exercitiu, in conditiile legii;
- b) familie - parintii si copiii acestora;
- c) familie extinsa - copilul, parintii si rudele acestuia pana la gradul IV inclusiv;
- d) familie substitutiva - persoanele, altele decat cele care apartin familiei extinse, care, in conditiile legii, asigura cresterea si ingrijirea copilului;
- e) planul individualizat de protectie - documentul prin care se realizeaza planificarea serviciilor, prestatiilor si a masurilor de protectie speciala a copilului, pe baza evaluarii psihosociale a acestuia si a familiei sale, in vederea integrarii copilului care a fost separat de familia sa intr-un mediu familial stabil permanent, in cel mai scurt timp posibil;
- f) planul de servicii - documentul prin care se realizeaza planificarea acordarii serviciilor si a prestatiilor, pe baza evaluarii psihosociale a copilului si a familiei, in vederea prevenirii separarii copilului de familia sa;
- g) reprezentant legal al copilului - parintele sau persoana desemnata potrivit legii sa exercite drepturile si sa indeplineasca obligatiile parintesti fata de copil;
- h) A.N.P.D.C. - Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului;
- i) C.P.C. - comisia pentru protectia copilului;
- j) D.G.A.S.P.C. - directia generala de asistenta sociala si protectia copilului;
- k) S.P.A.S. - serviciul public de asistenta sociala;
- l) O.R.A. - Oficiul Roman pentru Adoptii.

Art. 5

(1) Copiii au dreptul la protectie si asistenta in realizarea si exercitarea deplina a drepturilor lor, in conditiile prezentei legi.

(2) Raspunderea pentru cresterea si asigurarea dezvoltarii copilului revine in primul rand parintilor, acestia avand obligatia de a-si exercita drepturile si de a-si indeplini obligatiile fata de copil tinand seama cu prioritate de interesul superior al acestuia.

(3) In subsidiar, responsabilitatea revine colectivitatii locale din care fac parte copilul si familia sa. Autoritatile administratiei publice locale au obligatia de a sprijini parintii sau, dupa caz, alt reprezentant legal al copilului in realizarea obligatiilor ce le revin cu privire la copil, dezvoltand si asigurand in acest scop servicii diversificate, accesibile si de calitate, corespunzatoare nevoilor copilului.

(4) Interventia statului este complementara; statul asigura protectia copilului si garanteaza respectarea tuturor drepturilor sale prin activitatea specifica realizata de institutiile statului si de autoritatile publice cu atributii in acest domeniu.

Art. 6

Respectarea si garantarea drepturilor copilului se realizeaza conform urmatoarelor principii:

- a) respectarea si promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului;
- b) egalitatea sanselor si nediscriminarea;

- c) responsabilizarea parintilor cu privire la exercitarea drepturilor si indeplinirea obligatiilor parintesti;
- d) primordialitatea responsabilitatii parintilor cu privire la respectarea si garantarea drepturilor copilului;
- e) descentralizarea serviciilor de protectie a copilului, interventia multisectoriala si parteneriatul dintre institutiile publice si organismele private autorizate;
- f) asigurarea unei ingrijiri individualizate si personalizate pentru fiecare copil;
- g) respectarea demnitatii copilului;
- h) ascultarea opiniei copilului si luarea in considerare a acesteia, tinand cont de varsta si de gradul sau de maturitate;
- i) asigurarea stabilitatii si continuitatii in ingrijirea, cresterea si educarea copilului, tinand cont de originea sa etnica, religioasa, culturala si lingvistica, in cazul luarii unei masuri de protectie;
- j) celeritate in luarea oricarei decizii cu privire la copil;
- k) asigurarea protectiei impotriva abuzului si exploatarei copilului;
- l) interpretarea fiecarei norme juridice referitoare la drepturile copilului in corelatie cu ansamblul reglementarilor din aceasta materie.

Art. 7

Drepturile prevazute de prezenta lege sunt garantate tuturor copiilor fara nici o discriminare, indiferent de rasa, culoare, sex, limba, religie, opinie politica sau alta opinie, de nationalitate, apartenenta etnica sau origine sociala, de situatia materiala, de gradul si tipul unei deficiente, de statutul la nastere sau de statutul dobandit, de dificultatile de formare si dezvoltare sau de alt gen ale copilului, ale parintilor ori ale altor reprezentanti legali sau de orice alta distinctie.

Capitolul II - Drepturile copilului

Sectiunea 1 - Drepturi si libertati civile

Art. 8

- (1) Copilul are dreptul la stabilirea si pastrarea identitatii sale.
- (2) Copilul este inregistrat imediat dupa nastere si are de la aceasta data dreptul la un nume, dreptul de a dobandi o cetatenie si, daca este posibil, de a-si cunoaste parintii si de a fi ingrijit, crescut si educat de acestia.
- (3) Parintii aleg numele si prenumele copilului, in conditiile legii.
- (4) Copilul are dreptul de a-si pastra cetatenia, numele si relatiile de familie, in conditiile prevazute de lege, fara nici o ingerinta.
- (5) Daca se constata ca un copil este lipsit, in mod ilegal, de elementele constitutive ale identitatii sale sau de unele dintre acestea, institutiile si autoritatile publice sunt obligate sa ia de urgenta toate masurile necesare in vederea restabilirii identitatii copilului.

Art. 9

- (1) In scopul realizarii dreptului prevazut la art. 8 alin. (1), unitatile sanitare care au in

structura sectii de nou-nascuti si/sau de pediatrie au obligatia de a angaja un asistent social sau, dupa caz, de a desemna o persoana cu atributii de asistenta sociala.

(2) In vederea stabilirii identitatii copilului parasit sau gasit ori a parintilor acestuia, organele de politie competente au obligatia de a desemna una sau mai multe persoane responsabile cu realizarea demersurilor ce le revin, potrivit legii, pentru inregistrarea nasterii copilului.

Art. 10

(1) Certificatul medical constatator al nasterii, atat pentru copilul nascut viu, cat si pentru copilul nascut mort, se intocmeste in termen de 24 de ore de la nastere.

(2) Raspunderea pentru indeplinirea obligatiei prevazute la alin. (1) revine medicului care a asistat sau a constatat nasterea si medicului sef de sectie.

(3) Cand nasterea a avut loc in afara unitatilor sanitare, medicul de familie avand cabinetul inregistrat in raza teritoriala unde a avut loc nasterea este obligat ca, la cererea oricarei persoane, in termen de 24 de ore, sa constate nasterea copilului, dupa care sa intocmeasca si sa elibereze certificatul medical constatator al nasterii copilului, chiar daca mama nu este inscrisa pe lista cabinetului sau.

Art. 11

(1) In situatia in care copilul este parasit de mama in maternitate, unitatea medicala are obligatia sa sesizeze telefonic si in scris directia generala de asistenta sociala si protectia copilului si organele de politie, in termen de 24 de ore de la constatarea disparitiei mamei.

(2) In termen de 5 zile de la sesizarea prevazuta la alin. (1), se intocmeste un proces-verbal de constatare a parasirii copilului, semnat de reprezentantul directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului, reprezentantul politiei si al maternitatii; cand starea de sanatate a copilului permite externarea, in baza procesului-verbal, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului va stabili masura plasamentului in regim de urgenta pentru copil.

(3) In termen de 30 de zile de la intocmirea procesului-verbal, politia este obligata sa intreprinda verificarile specifice privind identitatea mamei si sa comunice rezultatul acestor verificari directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului.

(4) In situatia in care mama este identificata, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului va asigura consilierea si sprijinirea acesteia in vederea realizarii demersurilor legate de intocmirea actului de nastere.

(5) In situatia in care, in urma verificarilor efectuate de politie, nu este posibila identificarea mamei, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului transmite serviciului public de asistenta sociala in a carui raza administrativ-teritoriala s-a produs nasterea dosarul cuprinzand certificatul medical constatator al nasterii, procesul-verbal prevazut la alin. (2), dispozitia de plasament in regim de urgenta si raspunsul politiei cu rezultatul verificarilor.

(6) In termen de 5 zile de la primirea documentatiei prevazute la alin. (5), serviciul public de asistenta sociala are obligatia de a obtine dispozitia de stabilire a numelui si prenumelui copilului, in conformitate cu prevederile Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civila, cu modificarile ulterioare, si de a face declaratia de inregistrare a nasterii la serviciul de stare civila competent.

(7) După înregistrarea nasterii copilului, serviciul public de asistență socială are obligația de a transmite direcției generale de asistență socială și protecția copilului actul de înregistrare a nasterii copilului.

Art. 12

(1) În situația copilului găsit, precum și a celui parasit de părinți în alte unități sanitare, a cărui naștere nu a fost înregistrată, obligația de a realiza demersurile prevăzute de lege pentru înregistrarea nasterii copilului revine serviciului public de asistență socială în a cărui rază administrativ-teritorială a fost găsit sau parasit copilul.

(2) Expertiza medico-legală necesară pentru înregistrarea nasterii copilului este gratuită.

Art. 13

(1) Unitățile sanitare, unitățile de protecție socială, serviciile de îngrijire de tip rezidențial, entitățile fără personalitate juridică, alte persoane juridice, precum și persoane fizice, care internează sau primesc în îngrijire femei gravide ori copii care nu posedă acte pe baza cărora să li se poată stabili identitatea, sunt obligate să anunțe, în termen de 24 de ore, în scris, autoritatea administrației publice locale în a cărei rază își au sediul sau, după caz, domiciliul, în vederea stabilirii identității lor.

(2) Cel care ia un copil pentru a-l îngriji sau proteja temporar, până la stabilirea unei măsuri de protecție în condițiile legii, are obligația de a-l întreține și, în termen de 48 de ore, de a anunța autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își are sediul sau domiciliul.

Art. 14

(1) Copilul are dreptul de a menține relații personale și contacte directe cu părinții, rudele, precum și cu alte persoane față de care copilul a dezvoltat legături de atașament.

(2) Copilul are dreptul de a-și cunoaște rudele și de a întreține relații personale cu acestea, precum și cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, în măsura în care acest lucru nu contravine interesului său superior.

(3) Părinții sau un alt reprezentant legal al copilului nu pot împiedica relațiile personale ale acestuia cu bunicii, frații și surorile ori cu alte persoane alături de care copilul s-a bucurat de viața de familie, decât în cazurile în care instanța decide în acest sens, apreciind că există motive temeinice de natură a primejdiei dezvoltarea fizică, psihică, intelectuală sau morală a copilului.

Art. 15

(1) În sensul prezentei legi, relațiile personale se pot realiza prin:

a) întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană care are, potrivit prezentei legi, dreptul la relații personale cu copilul;

b) vizitarea copilului la domiciliul acestuia;

c) gazduirea copilului pe perioada determinată de către părintele sau de către altă persoană la care copilul nu locuiește în mod obișnuit;

d) corespondența ori alta formă de comunicare cu copilul;

e) transmiterea de informații copilului cu privire la părintele ori la alte persoane care au, potrivit prezentei legi, dreptul de a menține relații personale cu copilul;

f) transmiterea de informații referitoare la copil, inclusiv fotografii recente, evaluări

medicale sau scolare, catre parintele sau catre alte persoane care au dreptul de a mentine relatii personale cu copilul.

(2) Transmiterea informatiilor prevazute la alin. (1) lit. e) si f) se va face cu respectarea interesului superior al copilului, precum si a dispozitiilor speciale vizand confidentialitatea si transmiterea informatiilor cu caracter personal.

Art. 16

(1) Copilul care a fost separat de ambii parinti sau de unul dintre acestia printr-o masura dispusa in conditiile legii are dreptul de a mentine relatii personale si contacte directe cu ambii parinti, cu exceptia situatiei in care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

(2) Instanta judecatoreasca, luand in considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, poate limita exercitarea acestui drept, daca exista motive temeinice de natura a periclita dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala a copilului.

Art. 17

(1) Copilul ai carui parinti locuiesc in state diferite are dreptul de a intretine relatii personale si contacte directe cu acestia, cu exceptia situatiei in care acest lucru contravine interesului superior al copilului.

(2) Exercitarea dreptului prevazut la alin. (1) va fi facilitata de Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, in colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe, pe baza unei proceduri aprobate prin ordin comun.

Art. 18

(1) Copiii neinsotiti de parinti sau de un alt reprezentant legal ori care nu se gasesc sub supravegherea legala a unor persoane au dreptul de a li se asigura, in cel mai scurt timp posibil, reintoarcerea alaturi de reprezentantii lor legali.

(2) Deplasarea copiilor in tara si in strainatate se realizeaza cu instiintarea si cu acordul ambilor parinti; orice neintelegeri intre parinti cu privire la exprimarea acestui acord se solutioneaza de catre instanta judecatoreasca.

(3) Parintii sau, dupa caz, alta persoana responsabila de supravegherea, cresterea si ingrijirea copilului sunt obligati sa anunte la politie disparitia acestuia de la domiciliu, in cel mult 24 de ore de la constatarea disparitiei.

Art. 19

(1) Misiunile diplomatice si consulare ale Romaniei au obligatia de a sesiza Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului cu privire la copiii cetateni romani aflati in strainatate care, din orice motive, nu sunt insotiti de parinti sau de un alt reprezentant legal ori nu se gasesc sub supravegherea legala a unor persoane din strainatate.

(2) Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului va lua masurile necesare pentru intoarcerea copilului la parinti sau la un alt reprezentant legal, imediat dupa identificarea acestora. In cazul in care persoanele identificate nu pot sau refuza sa preia copilul, la cererea Autoritatii Nationale pentru Protectia Drepturilor Copilului, tribunalul de la domiciliul copilului sau Tribunalul Bucuresti, in situatia in care acest domiciliu nu este cunoscut, va dispune plasamentul copilului intr-un serviciu de protectie speciala propus de Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului.

(3) Procedura de intoarcere a copiilor in tara, de identificare a parintilor sau a altor reprezentanti legali ai copiilor, modul de avansare a cheltuielilor ocazionate de intoarcerea in tara a acestora, precum si serviciile de protectie speciala, publice sau private, competente sa asigure protectia in regim de urgenta a copiilor aflati in situatia prevazuta la alin. (1) se stabilesc prin hotarare a Guvernului.

Art. 20

(1) Misiunile diplomatice si consulare straine au obligatia de a sesiza Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si Autoritatea pentru Straini despre toate situatiile in care au cunostinta de copii cetateni straini aflati pe teritoriul Romaniei, care, din orice motive, nu sunt insotiti de parinti sau de un alt reprezentant legal ori nu se gasesc sub supravegherea legala a unor persoane. In cazul in care autoritatile romane se autosesizeaza, acestea vor instiinta de urgenta misiunea straina competenta cu privire la copiii in cauza.

(2) In situatia copiilor prevazuti la alin. (1), Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, pana la definitivarea demersurilor legale ce cad in competenta Autoritatii pentru Straini, va solicita Tribunalului Bucuresti stabilirea plasamentului copilului intr-un serviciu de protectie speciala propus de Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului.

(3) Masura plasamentului dureaza pana la returnarea copilului in tara de resedinta a parintilor ori in tara in care au fost identificati alti membri ai familiei dispusi sa ia copilul.

(4) In cazul nereturnarii copilului, acesta beneficiaza de protectia speciala prevazuta in prezenta lege.

Art. 21

In vederea aplicarii prevederilor art. 19 si 20 se incheie tratatele necesare cu statele sau cu autoritatile statelor vizate, pe baza propunerilor Autoritatii Nationale pentru Protectia Drepturilor Copilului si ale Ministerului Afacerilor Externe, precum si a altor institutii interesate.

Art. 22

(1) Copilul are dreptul la protejarea imaginii sale publice si a vietii sale intime, private si familiale.

(2) Este interzisa orice actiune de natura sa afecteze imaginea publica a copilului sau dreptul acestuia la viata intima, privata si familiala.

(3) Participarea copilului in varsta de pana la 14 ani la dezbateri publice in cadrul unor programe audiovizuale se poate face numai cu consimtamantul scris al acestuia si al parintilor sau, dupa caz, al altui reprezentant legal.

(4) Copiii nu pot fi folositi sau expusi de catre parinti, reprezentanti legali sau alte persoane responsabile de cresterea si ingrijirea lor, in scopul de a obtine avantaje personale sau de a influenta deciziile autoritatilor publice.

(5) Consiliul National al Audiovizualului monitorizeaza modul de derulare a programelor audiovizuale, astfel incat sa se asigure protectia si garantarea dreptului copilului prevazut la alin. (1).

Art. 23

- (1) Copilul are dreptul la libertate de exprimare.
- (2) Libertatea copilului de a cauta, de a primi si de a difuza informatii de orice natura, care vizeaza promovarea bunastarii sale sociale, spirituale si morale, sanatatea sa fizica si mentala, sub orice forma si prin orice mijloace la alegerea sa, este inviolabila.
- (3) Parintii sau, dupa caz, alti reprezentanti legali ai copilului, persoanele care au in plasament copii, precum si persoanele care, prin natura functiei, promoveaza si asigura respectarea drepturilor copiilor au obligatia de a le asigura informatii, explicatii si sfaturi, in functie de varsta si de gradul de intelegere al acestora, precum si de a le permite sa-si exprime punctul de vedere, ideile si opiniile.
- (4) Parintii nu pot limita dreptul copilului minor la libertatea de exprimare decat in cazurile prevazute expres de lege.

Art. 24

- (1) Copilul capabil de discernamant are dreptul de a-si exprima liber opinia asupra oricarei probleme care il priveste.
- (2) In orice procedura judiciara sau administrativa care il priveste copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a implinit varsta de 10 ani. Cu toate acestea, poate fi ascultat si copilul care nu a implinit varsta de 10 ani, daca autoritatea competenta apreciaza ca audierea lui este necesara pentru solutionarea cauzei.
- (3) Dreptul de a fi ascultat confera copilului posibilitatea de a cere si de a primi orice informatie pertinenta, de a fi consultat, de a-si exprima opinia si de a fi informat asupra consecintelor pe care le poate avea opinia sa, daca este respectata, precum si asupra consecintelor oricarei decizii care il priveste.
- (4) In toate cazurile prevazute la alin. (2), opiniile copilului ascultat vor fi luate in considerare si li se va acorda importanta cuvenita, in raport cu varsta si cu gradul de maturitate a copilului.
- (5) Orice copil poate cere sa fie ascultat conform dispozitiilor alin. (2) si (3). In caz de refuz, autoritatea competenta se va pronunta printr-o decizie motivata.
- (6) Dispozitiile legale speciale privind consimtamantul sau prezenta copilului in procedurile care il privesc, precum si prevederile referitoare la desemnarea unui curator, in caz de conflict de interese, sunt si raman aplicabile.

Art. 25

- (1) Copilul are dreptul la libertate de gandire, de constiinta si de religie.
- (2) Parintii indruma copilul, potrivit propriilor convingeri, in alegerea unei religii, in conditiile legii, tinand seama de opinia, varsta si de gradul de maturitate a acestuia, fara a-l putea obliga sa adere la o anumita religie sau la un anumit cult religios.
- (3) Religia copilului care a implinit 14 ani nu poate fi schimbata fara consimtamantul acestuia; copilul care a implinit varsta de 16 ani are dreptul sa-si aleaga singur religia.
- (4) Atunci cand copilul beneficiaza de protectie speciala, persoanelor in ingrijirea carora se afla le sunt interzise orice actiuni menite sa influenteze convingerile religioase ale copilului.

Art. 26

- (1) Copilul are dreptul la libera asociere in structuri formale si informale, precum si libertatea de intrunire pasnica, in limitele prevazute de lege.

(2) Autoritatile administratiei publice locale, unitatile de invatamant si alte institutii publice sau private competente iau masurile necesare asigurarii exercitarii corespunzatoare a drepturilor prevazute la alin. (1).

Art. 27

(1) Copilul apartinand unei minoritati nationale, etnice, religioase sau lingvistice are dreptul la viata culturala proprie, la declararea apartenentei sale etnice, religioase, la practicarea propriei sale religii, precum si dreptul de a folosi limba proprie in comun cu alti membri ai comunitatii din care face parte.

(2) Consiliul National pentru Combaterea Discriminarii asigura si urmareste exercitarea drepturilor prevazute la alin. (1).

Art. 28

(1) Copilul are dreptul la respectarea personalitatii si individualitatii sale si nu poate fi supus pedepselor fizice sau altor tratamente umilitoare ori degradante.

(2) Masurile de disciplinare a copilului nu pot fi stabilite decat in acord cu demnitatea copilului, nefiind permise sub nici un motiv pedepsele fizice ori acelea care se afla in legatura cu dezvoltarea fizica, psihica sau care afecteaza starea emotionala a copilului.

Art. 29

(1) Copilul are dreptul sa depuna singur plangeri referitoare la incalcarea drepturilor sale fundamentale.

(2) Copilul este informat asupra drepturilor sale, precum si asupra modalitatilor de exercitare a acestora.

Sectiunea 2 - Mediul familial si ingrijirea alternativa

Art. 30

(1) Copilul are dreptul sa creasca alaturi de parintii sai.

(2) Parintii au obligatia sa asigure copilului, de o maniera corespunzatoare capacitatilor in continua dezvoltare ale copilului, orientarea si sfaturile necesare exercitarii corespunzatoare a drepturilor prevazute in prezenta lege.

(3) Parintii copilului au dreptul sa primeasca informatiile si asistenta de specialitate necesare in vederea ingrijirii, cresterii si educarii acestuia.

Art. 31

(1) Ambii parinti sunt responsabili pentru cresterea copiilor lor.

(2) Exercitarea drepturilor si indeplinirea obligatiilor parintesti trebuie sa aiba in vedere interesul superior al copilului si sa asigure bunastarea materiala si spirituala a copilului, in special prin ingrijirea acestuia, prin mentinerea relatiilor personale cu el, prin asigurarea cresterii, educarii si intretinerii sale, precum si prin reprezentarea sa legala si administrarea patrimoniului sau.

(3) In cazul existentei unor neintelegeri intre parinti cu privire la exercitarea drepturilor si indeplinirea obligatiilor parintesti, instanta judecatoreasca, dupa ascultarea ambilor parinti, hotaraste potrivit interesului superior al copilului.

Art. 32

Copilul are dreptul sa fie crescut in conditii care sa permita dezvoltarea sa fizica, mentala, spirituala, morala si sociala. In acest scop parintii sunt obligati:

- a) sa supravegheze copilul;
- b) sa coopereze cu copilul si sa ii respecte viata intima, privata si demnitatea;
- c) sa informeze copilul despre toate actele si faptele care l-ar putea afecta si sa ia in considerare opinia acestuia;
- d) sa intreprinda toate masurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului lor;
- e) sa coopereze cu persoanele fizice si persoanele juridice care exercita atributii in domeniul ingrijirii, educarii si formarii profesionale a copilului.

Art. 33

Copilul nu poate fi separat de parintii sai sau de unul dintre ei, impotriva vointei acestora, cu exceptia cazurilor expres si limitativ prevazute de lege, sub rezerva revizuirii judiciare si numai daca acest lucru este impus de interesul superior al copilului.

Art. 34

- (1) Serviciul public de asistenta sociala va lua toate masurile necesare pentru depistarea precoce a situatiilor de risc care pot determina separarea copilului de parintii sai, precum si pentru prevenirea comportamentelor abuzive ale parintilor si a violentei in familie.
- (2) Orice separare a copilului de parintii sai, precum si orice limitare a exercitiului drepturilor parintesti trebuie sa fie precedate de acordarea sistematica a serviciilor si prestatiilor prevazute de lege, cu accent deosebit pe informarea corespunzatoare a parintilor, consilierea acestora, terapie sau mediere, acordate in baza unui plan de servicii.

Art. 35

- (1) Planul de servicii se intocmeste si se pune in aplicare de catre serviciul public de asistenta sociala, organizat la nivelul municipiilor si oraselor, precum si de persoanele cu atributii de asistenta sociala din aparatul propriu al consiliilor locale comunale din unitatea administrativ-teritoriala unde se afla copilul, in urma evaluarii situatiei copilului si a familiei acestuia.
- (2) La nivelul municipiului Bucuresti intocmirea si punerea in aplicare a planului prevazut la alin. (1) se realizeaza de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului de la nivelul fiecarui sector.
- (3) Planul de servicii se aproba prin dispozitia primarului.
- (4) Planul de servicii are ca obiectiv prevenirea separarii copilului de parintii sai. In acest scop serviciul public de asistenta sociala ori, dupa caz, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului de la nivelul fiecarui sector al municipiului Bucuresti sprijina accesul copilului si al familiei sale la serviciile si prestatiile destinate mentinerii copilului in familie.
- (5) Planul de servicii poate avea ca finalitate transmiterea catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului a cererii de instituire a unei masuri de protectie speciala a copilului, numai daca, dupa acordarea serviciilor prevazute de acest plan, se constata ca mentinerea copilului alaturi de parintii sai nu este posibila.

Art. 36

(1) Daca exista motive temeinice de a suspecta ca viata si securitatea copilului sunt primejduite in familie, reprezentantii serviciului public de asistenta sociala ori, dupa caz, ai directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului de la nivelul sectoarelor municipiului Bucuresti au dreptul sa viziteze copiii la locuinta lor si sa se informeze despre felul in care acestia sunt ingrijiti, despre sanatatea si dezvoltarea lor fizica, educarea, invatatura si pregatirea lor profesionala, acordand, la nevoie, indrumarile necesare.

(2) Daca, in urma vizitelor efectuate potrivit alin. (1), se constata ca dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala a copilului este primejduita, serviciul public de asistenta sociala este obligat sa sesizeze de indata directia generala de asistenta sociala si protectia copilului in vederea luarii masurilor prevazute de lege.

(3) Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului este obligata sa sesizeze instanta judecatoreasca in situatia in care considera ca sunt intrunite conditiile prevazute de lege pentru decaderea, totala sau partiala, a parintilor ori a unuia dintre ei din exercitiul drepturilor parintesti.

Art. 37

(1) Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului va lua toate masurile necesare pentru ca parintii decazuti din drepturile parintesti, precum si cei carora le-a fost limitat exercitiul anumitor drepturi sa beneficieze de asistenta specializata pentru cresterea capacitatii acestora de a se ocupa de copii, in vederea redobandirii exercitiului drepturilor parintesti.

(2) Parintii care solicita redarea exercitiului drepturilor parintesti beneficiaza de asistenta juridica gratuita, in conditiile legii.

Art. 38

Instanta judecatoreasca este singura autoritate competenta sa se pronunte, luand in considerare, cu prioritate, interesul superior al copilului, cu privire la:

- a) persoana care exercita drepturile si indeplineste obligatiile parintesti in situatia in care copilul este lipsit, temporar sau permanent, de ocrotirea parintilor sai;
- b) modalitatile in care se exercita drepturile si se indeplinesc obligatiile parintesti;
- c) decaderea totala sau partiala din exercitiul drepturilor parintesti;
- d) redarea exercitiului drepturilor parintesti.

Art. 39

(1) Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de ocrotirea parintilor sai sau care, in vederea protejarii intereselor sale, nu poate fi lasat in grija acestora are dreptul la protectie alternativa.

(2) Protectia prevazuta la alin. (1) include instituirea tutelei, masurile de protectie speciala prevazute de prezenta lege, adoptia. In alegerea uneia dintre aceste solutii autoritatea competenta va tine seama in mod corespunzator de necesitatea asigurarii unei anumite continuitati in educarea copilului, precum si de originea sa etnica, religioasa, culturala si lingvistica.

Art. 40

(1) Tutela se instituie in situatia in care ambii parinti sunt decedati, necunoscuti, decazuti

din exercitiul drepturilor parintesti sau li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor parintesti, pusi sub interdictie, declarati judecatoreste morti sau disparuti, precum si in cazul in care, la incetarea adoptiei, instanta judecatoreasca hotaraste ca este in interesul copilului instituirea unei tutele.

(2) Tutela se instituie conform legii de catre instanta judecatoreasca in a carei circumscriptie teritoriala domiciliaza sau a fost gasit copilul.

Art. 41

(1) Pot fi tutori persoanele fizice sau sotul si sotia impreuna, care au domiciliul in Romania si nu se afla in vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevazute de lege.

(2) Persoana fizica sau familia care urmeaza a fi tutore trebuie sa fie evaluata de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului cu privire la garantiile morale si conditiile materiale pe care trebuie sa le indeplineasca pentru a primi un copil in ingrijire. Evaluarea se realizeaza de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului de la domiciliul persoanei sau familiei, acordandu-se prioritate membrilor familiei extinse a copilului.

Art. 42

(1) Instanta judecatoreasca numeste cu prioritate ca tutore, daca motive intemeiate nu se opun, o ruda sau un afin ori un prieten al familiei copilului, in stare sa indeplineasca aceasta sarcina.

(2) Persoana fizica, respectiv sotii care urmeaza a fi tutori sunt numiti pe baza prezentarii de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului a raportului de evaluare a acestora. Propunerea se va face tinandu-se seama de relatiile personale, de apropierea domiciliilor, precum si de opinia copilului.

Sectiunea 3 - Sanatatea si bunastarea copilului

Art. 43

(1) Copilul are dreptul de a se bucura de cea mai buna stare de sanatate pe care o poate atinge si de a beneficia de serviciile medicale si de recuperare necesare pentru asigurarea realizarii efective a acestui drept.

(2) Accesul copilului la servicii medicale si de recuperare, precum si la medicatia adecvata starii sale in caz de boala este garantat de catre stat, costurile aferente fiind suportate din Fondul national unic de asigurari sociale de sanatate si de la bugetul de stat.

(3) Organele de specialitate ale administratiei publice centrale, autoritatile administratiei publice locale, precum si orice alte institutii publice sau private cu atributii in domeniul sanatatii sunt obligate sa adopte, in conditiile legii, toate masurile necesare pentru:

a) reducerea mortalitatii infantile;

b) asigurarea si dezvoltarea serviciilor medicale primare si comunitare;

c) prevenirea malnutritiei si a imbolnavirilor;

d) asigurarea serviciilor medicale pentru gravide in perioada pre- si postnatala, indiferent daca acestea au sau nu au calitatea de persoana asigurata in sistemul asigurarilor sociale de sanatate;

e) informarea parintilor si a copiilor cu privire la sanatatea si alimentatia copilului, inclusiv cu privire la avantajele alaptarii, igienei si salubritatii mediului inconjurator;

- f) dezvoltarea de actiuni si programe pentru ocrotirea sanatatii si de prevenire a bolilor, de asistenta a parintilor si de educatie, precum si de servicii in materie de planificare familiala;
 - g) verificarea periodica a tratamentului copiilor care au fost plasati pentru a primi ingrijire, protectie sau tratament;
 - h) asigurarea confidentialitatii consultantei medicale acordate la solicitarea copilului;
 - i) derularea sistematica in unitatile scolare de programe de educatie pentru viata, inclusiv educatie sexuala pentru copii, in vederea prevenirii contactarii bolilor cu transmitere sexuala si a graviditatii minorelor.
- (4) Parintii sunt obligati sa solicite asistenta medicala pentru a asigura copilului cea mai buna stare de sanatate pe care o poate atinge si pentru a preveni situatiile care pun in pericol viata, cresterea si dezvoltarea copilului.
- (5) In situatia exceptionala in care viata copilului se afla in pericol iminent ori exista riscul producerii unor consecinte grave cu privire la sanatatea sau integritatea acestuia, medicul are dreptul de a efectua acele acte medicale de stricta necesitate pentru a salva viata copilului, chiar fara a avea acordul parintilor sau al altui reprezentant legal al acestuia.
- (6) Vizitele periodice ale personalului medical de specialitate la domiciliul gravidelor si al copiilor pana la implinirea varstei de un an sunt obligatorii, in vederea ocrotirii sanatatii mamei si copilului, educatiei pentru sanatate, prevenirii abandonului, abuzului sau neglijarii copilului.

Art. 44

- (1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care sa permita dezvoltarea sa fizica, mentala, spirituala, morala si sociala.
- (2) Parintilor sau, dupa caz, altor reprezentanti legali le revine in primul rand responsabilitatea de a asigura, in limita posibilitatilor, cele mai bune conditii de viata necesare cresterii si dezvoltarii copiilor; parintii sunt obligati sa le asigure copiilor locuinta, precum si conditiile necesare pentru crestere, educare, invatatura si pregatirea profesionala.

Art. 45

- (1) Copilul are dreptul de a beneficia de asistenta sociala si de asigurari sociale, in functie de resursele si de situatia in care se afla acesta si persoanele in intretinerea carora se gaseste.
- (2) In cazul in care parintii sau persoanele care au, potrivit legii, obligatia de a intretine copilul nu pot asigura, din motive independente de vointa lor, satisfacerea nevoilor minime de locuinta, hrana, imbracaminte si educatie ale copilului, statul, prin autoritatile publice competente, este obligat sa asigure acestora sprijin corespunzator, sub forma de prestatii financiare, prestatii in natura, precum si sub forma de servicii, in conditiile legii.
- (3) Parintii au obligatia sa solicite autoritatilor competente acordarea alocatiilor, indemnizatiilor, prestatiilor in bani sau in natura si a altor facilitati prevazute de lege pentru copii sau pentru familiile cu copii.
- (4) Autoritatile administratiei publice locale au obligatia de a informa parintii si copiii in legatura cu drepturile pe care le au, precum si asupra modalitatii de acordare a drepturilor de asistenta sociala si de asigurari sociale.

Art. 46

- (1) Copilul cu handicap are dreptul la ingrijire speciala, adaptata nevoilor sale.
- (2) Copilul cu handicap are dreptul la educatie, recuperare, compensare, reabilitare si integrare, adaptate posibilitatilor proprii, in vederea dezvoltarii personalitatii sale.
- (3) Ingrijirea speciala trebuie sa asigure dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala a copiilor cu handicap. Ingrijirea speciala consta in ajutor adecvat situatiei copilului si parintilor sai ori, dupa caz, situatiei celor carora le este incredintat copilul si se acorda gratuit, ori de cate ori acest lucru este posibil, pentru facilitarea accesului efectiv si fara discriminare al copiilor cu handicap la educatie, formare profesionala, servicii medicale, recuperare, pregatire, in vederea ocuparii unui loc de munca, la activitati recreative, precum si la orice alte activitati apte sa le permita deplina integrare sociala si dezvoltare a personalitatii lor.
- (4) Organele de specialitate ale administratiei publice centrale si autoritatile administratiei publice locale sunt obligate sa initieze programe si sa asigure resursele necesare dezvoltarii serviciilor destinate satisfacerii nevoilor copiilor cu handicap si ale familiilor acestora in conditii care sa le garanteze demnitatea, sa le favorizeze autonomia si sa le faciliteze participarea activa la viata comunitatii.

Sectiunea 4 - Educatie, activitati recreative si culturale

Art. 47

- (1) Copilul are dreptul de a primi o educatie care sa ii permita dezvoltarea, in conditii nediscriminatorii, a aptitudinilor si personalitatii sale.
- (2) Parintii copilului au cu prioritate dreptul de a alege felul educatiei care urmeaza sa fie data copiilor lor si au obligatia sa inscrie copilul la scoala si sa asigure frecventarea cu regularitate de catre acesta a cursurilor scolare.
- (3) Copilul care a implinit varsta de 14 ani poate cere incuviintarea instantei judecatoresti de a-si schimba felul invataturii si al pregatirii profesionale.

Art. 48

- (1) Ministerul Educatiei si Cercetarii, ca organ de specialitate al administratiei publice centrale, precum si inspectoratele scolare si unitatile de invatamant, ca institutii ale administratiei publice locale cu atributii in domeniul educatiei, sunt obligate sa intreprinda masuri necesare pentru:
 - a) facilitarea accesului la educatia prescolara si asigurarea invatamantului general obligatoriu si gratuit pentru toti copiii;
 - b) dezvoltarea de programe de educatie pentru parintii tineri, inclusiv in vederea prevenirii violentei in familie;
 - c) organizarea de cursuri speciale de pregatire pentru copiii care nu pot raspunde la cerintele programei scolare nationale, pentru a nu intra prematur pe piata muncii;
 - d) organizarea de cursuri speciale de pregatire pentru copiii care au abandonat scoala, in vederea reintegrarii lor in sistemul national de invatamant;
 - e) respectarea dreptului copilului la timp de odihna si timp liber, precum si a dreptului acestuia de a participa liber la viata culturala si artistica;
 - f) prevenirea abandonului scolar din motive economice, luand masuri active de acordare

a unor servicii sociale in mediul scolar, cum sunt: hrana, rechizite, transport si altele asemenea.

(2) In cadrul procesului instructiv-educativ copilul are dreptul de a fi tratat cu respect de catre cadrele didactice, de a fi informat asupra drepturilor sale, precum si asupra modalitatilor de exercitare a acestora. Pedepsele corporale in cadrul procesului instructiv-educativ sunt interzise.

(3) Copilul, personal si, dupa caz, reprezentat sau asistat de reprezentantul sau legal, are dreptul de a contesta modalitatile si rezultatele evaluarii si de a se adresa in acest sens conducerii unitatii de invatamant, in conditiile legii.

(4) Cadrele didactice au obligatia de a semnala serviciului public de asistenta sociala sau, dupa caz, directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului cazurile de rele tratamente, abuzuri sau de neglijare a copiilor.

Art. 49

(1) Copilul are dreptul la odihna si vacanta.

(2) Copilul trebuie sa beneficieze de timp suficient pentru odihna si vacanta, sa participe in mod liber la activitati recreative proprii varstei sale si la activitatile culturale, artistice si sportive ale comunitatii. Autoritatile publice au obligatia sa contribuie, potrivit atributiilor ce le revin, la asigurarea conditiilor exercitarii in conditii de egalitate a acestui drept.

(3) Autoritatile publice au obligatia sa asigure, potrivit atributiilor care le revin, locuri de joaca suficiente si adecvate pentru copii, in mod special in situatia zonelor intens populate.

Capitolul III - Protectia speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai

Sectiunea 1 - Dispozitii comune

Art. 50

Protectia speciala a copilului reprezinta ansamblul masurilor, prestatiilor si serviciilor destinate ingrijirii si dezvoltarii copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai sau a celui care, in vederea protejarii intereselor sale, nu poate fi lasat in grija acestora.

Art. 51

(1) Copilul beneficiaza de protectia speciala prevazuta de prezenta lege pana la dobandirea capacitatii depline de exercitiu.

(2) La cererea tanarului, exprimata dupa dobandirea capacitatii depline de exercitiu, daca isi continua studiile intr-o forma de invatamant de zi, protectia speciala se acorda, in conditiile legii, pe toata durata continuarii studiilor, dar fara a se depasi varsta de 26 de ani.

(3) Tanarul care a dobandit capacitate deplina de exercitiu si a beneficiat de o masura de protectie speciala, dar care nu isi continua studiile si nu are posibilitatea revenirii in

propria familie, fiind confruntat cu riscul excluderii sociale, beneficiaza, la cerere, pe o perioada de pana la 2 ani, de protectie speciala, in scopul facilitarii integrarii sale sociale. In cazul in care se face dovada ca tanarului i s-au oferit un loc de munca si/sau locuinta, iar acesta le-a refuzat ori le-a pierdut din motive imputabile lui, in mod succesiv, prevederile prezentului alineat nu mai sunt aplicabile.

Art. 52

Serviciile de protectie speciala sunt cele prevazute la art. 108-110.

Art. 53

(1) Masurile de protectie speciala a copilului se stabilesc si se aplica in baza planului individualizat de protectie.

(2) Planul prevazut la alin. (1) se intocmeste si se revizuieste in conformitate cu normele metodologice elaborate si aprobate de Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului.

(3) Masurile de protectie speciala a copilului care a implinit varsta de 14 ani se stabilesc numai cu consimtamantul acestuia. In situatia in care copilul refuza sa isi dea consimtamantul, masurile de protectie se stabilesc numai de catre instanta judecatoreasca, care, in situatii temeinic motivate, poate trece peste refuzul acestuia de a-si exprima consimtamantul fata de masura propusa.

Art. 54

(1) Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului are obligatia de a intocmi planul individualizat de protectie imediat dupa primirea cererii de instituire a unei masuri de protectie speciala sau imediat dupa ce directorul directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului a dispus plasamentul in regim de urgenta.

(2) In situatia copilului pentru care a fost instituita tutela, dispozitiile alin. (1) nu sunt aplicabile.

(3) La stabilirea obiectivelor planului individualizat de protectie se acorda prioritate reintegrarii copilului in familie sau, daca aceasta nu este posibila, plasamentului copilului in familia extinsa. Obiectivele planului se stabilesc cu consultarea obligatorie a parintilor si a membrilor familiei largite care au putut fi identificati.

(4) Planul individualizat de protectie poate prevedea plasamentul copilului intr-un serviciu de tip rezidential, numai in cazul in care nu a putut fi instituita tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la familia extinsa, la un asistent maternal sau la o alta persoana sau familie, in conditiile prezentei legi.

Art. 55

Masurile de protectie speciala a copilului sunt:

- a) plasamentul;
- b) plasamentul in regim de urgenta;
- c) supravegherea specializata.

Art. 56

De masurile de protectie speciala, instituite de prezenta lege, beneficiaza:

- a) copilul ai carui parinti sunt decedati, necunoscuti, decazuti din exercitiul drepturilor

parintesti sau carora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor parintesti, pusi sub interdictie, declarati judecatoreste morti sau disparuti, cand nu a putut fi instituita tutela;

- b) copilul care, in vederea protejarii intereselor sale, nu poate fi lasat in grija parintilor din motive neimputabile acestora;
- c) copilul abuzat sau neglijat;
- d) copilul gasit sau copilul abandonat de catre mama in unitati sanitare;
- e) copilul care a savarsit o fapta prevazuta de legea penala si care nu raspunde penal.

Art. 57

Parintii, precum si copilul care a implinit varsta de 14 ani au dreptul sa atace in instanta masurile de protectie speciala instituite de prezenta lege, beneficiind de asistenta juridica gratuita, in conditiile legii.

Sectiunea 2 - Plasamentul

Art. 58

(1) Plasamentul copilului constituie o masura de protectie speciala, avand caracter temporar, care poate fi dispusa, in conditiile prezentei legi, dupa caz, la:

- a) o persoana sau familie;
- b) un asistent maternal;
- c) un serviciu de tip rezidential, prevazut la art. 110 alin. (2) si licentiat in conditiile legii.

(2) Persoana sau familia care primeste un copil in plasament trebuie sa aiba domiciliul in Romania si sa fie evaluata de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului cu privire la garantiile morale si conditiile materiale pe care trebuie sa le indeplineasca pentru a primi un copil in plasament.

Art. 59

Pe toata durata plasamentului, domiciliul copilului se afla, dupa caz, la persoana, familia, asistentul maternal sau la serviciul de tip rezidential care il are in ingrijire.

Art. 60

(1) Plasamentul copilului care nu a implinit varsta de 2 ani poate fi dispus numai la familia extinsa sau substitutiva, plasamentul acestuia intr-un serviciu de tip rezidential fiind interzis.

(2) Prin exceptie de la prevederile alin. (1), se poate dispune plasamentul intr-un serviciu de tip rezidential al copilului mai mic de 2 ani, in situatia in care acesta prezinta handicapuri grave, cu dependenta de ingrijiri in servicii de tip rezidential specializate.

(3) La stabilirea masurii de plasament se va urmari:

- a) plasarea copilului, cu prioritate, la familia extinsa sau la familia substitutiva;
- b) mentinerea fratilor impreuna;
- c) facilitarea exercitarii de catre parinti a dreptului de a vizita copilul si de a mentine legatura cu acesta.

Art. 61

(1) Masura plasamentului se stabileste de catre comisia pentru protectia copilului, in situatia in care exista acordul parintilor, pentru situatiile prevazute la art. 56 lit. b) si e).

(2) Masura plasamentului se stabileste de catre instanta judecatoreasca, la cererea directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului:

- a) in situatia copilului prevazut la art. 56 lit. a), precum si in situatia copilului prevazut la art. 56 lit. c) si d), daca se impune inlocuirea plasamentului in regim de urgenta dispus de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului;
- b) in situatia copilului prevazut la art. 56 lit. b) si e), atunci cand nu exista acordul parintilor sau, dupa caz, al unuia dintre parinti, pentru instituirea acestei masuri.

Art. 62

(1) Drepturile si obligatiile parintesti fata de copil se mentin pe toata durata masurii plasamentului dispus de catre comisia pentru protectia copilului.

(2) Drepturile si obligatiile parintesti in situatia copilului pentru care nu a putut fi instituita tutela si pentru care instanta a dispus masura plasamentului sunt exercitate si, respectiv, indeplinite de catre presedintele consiliului judetean, respectiv de catre primarul sectorului municipiului Bucuresti.

(3) Prin exceptie de la prevederile alin. (2), parintii decazuti din drepturile parintesti, precum si cei carora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor parintesti pastreaza dreptul de a consimti la adoptia copilului lor.

(4) Modalitatea de exercitare a drepturilor si de indeplinire a obligatiilor parintesti cu privire la persoana si la bunurile copilului aflat in situatia prevazuta la art. 56 lit. c) si d) si, respectiv, la art. 56 lit. b) si e) se stabileste de catre instanta judecatoreasca.

Art. 63

Comisia pentru protectia copilului sau, dupa caz, instanta care a dispus plasamentul copilului va stabili, daca este cazul, si quantumul contributiei lunare a parintilor la intretinerea acestuia, in conditiile stabilite de Codul familiei. Sumele astfel incasate se constituie venit la bugetul judetului, respectiv la cel al sectorului municipiului Bucuresti de unde provine copilul.

Sectiunea 3 - Plasamentul in regim de urgenta

Art. 64

(1) Plasamentul copilului in regim de urgenta este o masura de protectie speciala, cu caracter temporar, care se stabileste in situatia copilului abuzat sau neglijat, precum si in situatia copilului gasit sau a celui abandonat in unitati sanitare.

(2) Dispozitiile art. 58-60 se aplica in mod corespunzator.

(3) Pe toata durata plasamentului in regim de urgenta se suspenda de drept exercitiul drepturilor parintesti, pana cand instanta judecatoreasca va decide cu privire la mentinerea sau la inlocuirea acestei masuri si cu privire la exercitarea drepturilor parintesti. Pe perioada suspendarii, drepturile si obligatiile parintesti privitoare la persoana copilului sunt exercitate si, respectiv, sunt indeplinite de catre persoana, familia, asistentul maternal sau de catre seful serviciului de tip rezidential care a primit copilul in plasament in regim de urgenta, iar cele privitoare la bunurile copilului sunt exercitate si, respectiv, sunt indeplinite de catre presedintele consiliului judetean, respectiv de catre primarul sectorului municipiului Bucuresti.

Art. 65

(1) Masura plasamentului in regim de urgenta se stabileste de catre directorul directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului din unitatea administrativ-teritoriala in care se gaseste copilul gasit sau cel abandonat de catre mama in unitati sanitare ori copilul abuzat sau neglijat, in situatia in care nu se intampina opozitie din partea reprezentantilor persoanelor juridice, precum si a persoanelor fizice care au in ingrijire sau asigura protectia copilului respectiv.

(2) Masura plasamentului in regim de urgenta se stabileste de catre instanta judecatoreasca in conditiile art. 94 alin. (3).

Art. 66

(1) In situatia plasamentului in regim de urgenta dispus de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului, aceasta este obligata sa sesizeze instanta judecatoreasca in termen de 48 de ore de la data la care a dispus aceasta masura.

(2) Instanta judecatoreasca va analiza motivele care au stat la baza masurii adoptate de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului si se va pronunta, dupa caz, cu privire la mentinerea plasamentului in regim de urgenta sau la inlocuirea acestuia cu masura plasamentului, instituirea tutelei ori cu privire la reintegrarea copilului in familia sa. Instanta este obligata sa se pronunte si cu privire la exercitarea drepturilor parintesti.

(3) In situatia in care plasamentul in regim de urgenta este dispus de catre instanta judecatoreasca, aceasta se va pronunta in conditiile art. 94 alin. (4).

Sectiunea 4 - Supravegherea specializata

Art. 67

(1) Masura de supraveghere specializata se dispune in conditiile prezentei legi fata de copilul care a savarsit o fapta penala si care nu raspunde penal.

(2) In cazul in care exista acordul parintilor sau al reprezentantului legal, masura supravegherii specializate se dispune de catre comisia pentru protectia copilului, iar, in lipsa acestui acord, de catre instanta judecatoreasca.

Sectiunea 5 - Monitorizarea aplicarii masurilor de protectie speciala

Art. 68

(1) Imprejurarile care au stat la baza stabilirii masurilor de protectie speciala, dispuse de comisia pentru protectia copilului sau de instanta judecatoreasca, trebuie verificate trimestrial de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului.

(2) In cazul in care imprejurarile prevazute la alin. (1) s-au modificat, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului este obligata sa sesizeze de indata comisia pentru protectia copilului sau, dupa caz, instanta judecatoreasca, in vederea modificarii sau, dupa caz, a incetarii masurii.

(3) Dreptul de sesizare prevazut la alin. (2) il au, de asemenea, parintii sau alt reprezentant legal al copilului, precum si copilul.

Art. 69

(1) Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului sau, dupa caz, organismul privat autorizat are obligatia de a urmari modul in care sunt puse in aplicare masurile de protectie speciala, dezvoltarea si ingrijirea copilului pe perioada aplicarii masurii.

(2) In indeplinirea obligatiei prevazute la alin. (1) directia generala de asistenta sociala si protectia copilului sau, dupa caz, organismul privat autorizat intocmeste, trimestrial sau ori de cate ori apare o situatie care impune acest lucru, rapoarte privitoare la evolutia dezvoltarii fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale a copilului si a modului in care acesta este ingrijit.

(3) In situatia in care se constata, pe baza raportului intocmit potrivit alin. (2), necesitatea modificarii sau, dupa caz, a incetarii masurii, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului este obligata sa sesizeze de indata comisia pentru protectia copilului sau, dupa caz, instanta judecatoreasca.

Art. 70

La incetarea masurilor de protectie speciala prin reintegrarea copilului in familia sa, serviciul public de asistenta sociala, organizat la nivelul municipiilor si oraselor, persoanele cu atributii de asistenta sociala din aparatul propriu al consiliilor locale comunale, precum si directia generala de asistenta sociala si protectia copilului, in cazul sectoarelor municipiului Bucuresti, de la domiciliul sau, dupa caz, de la resedinta parintilor au obligatia de a urmari evolutia dezvoltarii copilului, precum si modul in care parintii isi exercita drepturile si isi indeplinesc obligatiile cu privire la copil. In acest scop acestea intocmesc rapoarte lunare pe o perioada de minimum 3 luni.

Art. 71

Copilul fata de care a fost luata o masura de protectie speciala are dreptul de a mentine relatii cu alte persoane, daca acestea nu au o influenta negativa asupra dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale sau sociale.

Capitolul IV - Protectia copiilor refugiati si protectia copiilor in caz de conflict armat

Art. 72

(1) Copiii care solicita obtinerea statutului de refugiat, precum si cei care au obtinut acest statut beneficiaza de protectie si asistenta umanitara corespunzatoare pentru realizarea drepturilor lor.

(2) Copiii prevazuti la alin. (1) beneficiaza de una dintre formele de protectie prevazute de Ordonanta Guvernului nr. 102/2000 privind statutul si regimul refugiatilor in Romania, aprobata cu modificari prin Legea nr. 323/2001, cu modificarile si completarile ulterioare.

Art. 73

(1) In situatia in care copilul care solicita statutul de refugiat este neinsotit de catre parinti sau de un alt reprezentant legal, sustinerea intereselor acestuia pe parcursul procedurii de acordare a statutului de refugiat se asigura de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului in a carei raza administrativ-teritoriala se afla organul teritorial al

Ministerului Administratiei si Internelor unde urmeaza a fi depusa cererea.

(2) Cererea pentru acordarea statutului de refugiat al copilului aflat in situatia prevazuta la alin. (1) se analizeaza cu prioritate.

(3) In scopul sustinerii adecvate a intereselor copilului prevazut la alin. (1), directia generala de asistenta sociala si protectia copilului desemneaza o persoana cu studii superioare juridice sau de asistenta sociala din cadrul personalului propriu sau al unui organism privat autorizat, care sa sustina drepturile copilului si sa participe, alaturi de acesta, la intreaga procedura de acordare a statutului de refugiat.

(4) In situatia in care se constata ca persoana desemnata de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului nu isi indeplineste corespunzator obligatia de aparare a intereselor copilului sau dovedeste rea-credinta in indeplinirea acesteia, Oficiul National pentru Refugiati poate solicita directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului inlocuirea acestei persoane.

Art. 74

(1) Pana la solutionarea definitiva si irevocabila a cererii de acordare a statutului de refugiat, cazarea copiilor prevazuti la art. 73 se realizeaza intr-un serviciu de tip rezidential prevazut de prezenta lege, apartinand directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului sau unui organism privat autorizat.

(2) Copiii care au implinit varsta de 16 ani pot fi cazati si in centrele de primire si cazare aflate in subordinea Oficiului National pentru Refugiati.

(3) Copiii prevazuti la alin. (1), carora li s-a acordat statutul de refugiat, beneficiaza de protectia speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai, prevazuta de prezenta lege.

Art. 75

(1) In situatia in care cererea copilului prevazut la art. 72, de acordare a statutului de refugiat, este respinsa in mod definitiv si irevocabil, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului sesizeaza Autoritatea pentru Straini si solicita instantei judecatoresti stabilirea plasamentului copilului intr-un serviciu de protectie speciala.

(2) Masura plasamentului dureaza pana la returnarea copilului in tara de resedinta a parintilor ori in tara in care au fost identificati alti membri ai familiei dispusi sa ia copilul.

Art. 76

(1) Copiii afectati de conflicte armate beneficiaza de protectie si asistenta in conditiile prezentei legi.

(2) In caz de conflicte armate, institutiile statului iau masurile necesare pentru dezvoltarea de mecanisme speciale menite sa asigure monitorizarea masurilor adoptate pentru protejarea drepturilor copilului.

Art. 77

Nici un copil nu va fi folosit ca spion, calauza sau curier in timpul conflictelor armate.

Art. 78

(1) In situatia existentei unui conflict armat, Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, in colaborare cu Ministerul Administratiei si Internelor, cu

Ministerul Apararii Nationale, precum si cu alte institutii cu atributii specifice, are obligatia de a initia si de a implementa strategii si programe, inclusiv la nivel familial si comunitar, pentru a asigura demobilizarea copiilor soldati si, respectiv, pentru a remedia efectele fizice si psihice ale conflictelor asupra copilului si pentru a promova reintegrarea sociala a acestuia.

(2) Organele administratiei publice centrale mentionate la alin. (1), in colaborare cu Agentia Nationala de Ocupare a Fortei de Munca si cu Ministerul Educatiei si Cercetarii, vor promova masurile corespunzatoare pentru:

a) educarea in spiritul intelegerii, solidaritatii si pacii, ca un proces general si continuu in prevenirea conflictelor;

b) educarea si pregatirea copiilor demobilizati pentru o viata sociala activa si responsabila.

Art. 79

(1) In orice judet sau sector al municipiului Bucuresti, presedintele consiliului judetean ori, dupa caz, primarul sectorului municipiului Bucuresti are obligatia de a inainta directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului, in termen de 24 de ore de la initierea unui conflict armat, o lista completa a tuturor copiilor aflati pe teritoriul respectivei unitati administrativ-teritoriale, in vederea monitorizarii situatiei acestora.

(2) Infrastructura avand ca destinatie protectia si promovarea drepturilor copilului nu va fi folosita in scopuri militare.

(3) In cazul actiunilor de evaluare desfasurate in urma unor conflicte armate, copiilor li se va acorda prioritate. Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului, in colaborare cu protectia civila, va lua masurile necesare pentru a se asigura supravegherea copiilor care sunt evacuati de catre persoane care isi pot asuma responsabilitatea ocrotirii si sigurantei lor. Ori de cate ori este posibil, membrii aceleiasi familii vor fi cazati impreuna.

Capitolul V - Protectia copilului care a savarsit o fapta penala si nu raspunde penal

Art. 80

(1) Pentru copilul care a savarsit o fapta prevazuta de legea penala si care nu raspunde penal, la propunerea directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului in a carei unitate administrativ-teritoriala se afla copilul, se va lua una dintre masurile prevazute la art. 55 lit. a) si c).

(2) In dispunerea uneia dintre masurile prevazute la art. 55 lit. a) si c), Comisia pentru Protectia Copilului, atunci cand exista acordul parintilor sau al altui reprezentant legal al copilului, ori, dupa caz, instanta judecatoreasca, atunci cand acest acord lipseste, va tine seama de:

a) conditiile care au favorizat savarsirea faptei;

b) gradul de pericol social al faptei;

c) mediul in care a crescut si a trait copilul;

d) riscul savarsirii din nou de catre copil a unei fapte prevazute de legea penala;

e) orice alte elemente de natura a caracteriza situatia copilului.

Art. 81

(1) Masura supravegherii specializate consta in mentinerea copilului in familia sa, sub conditia respectarii de catre acesta a unor obligatii, cum ar fi:

- a) frecventarea cursurilor scolare;
- b) utilizarea unor servicii de ingrijire de zi;
- c) urmarea unor tratamente medicale, consiliere sau psihoterapie;
- d) interzicerea de a frecventa anumite locuri sau de a avea legaturi cu anumite persoane.

(2) In cazul in care mentinerea in familie nu este posibila sau atunci cand copilul nu isi indeplineste obligatiile stabilite prin masura supravegherii specializate, comisia pentru protectia copilului ori, dupa caz, instanta judecatoreasca, dupa distinctiile prevazute la art. 80 alin. (2), poate dispune plasamentul acestuia in familia extinsa ori in cea substitutiva, precum si indeplinirea de catre copil a obligatiilor prevazute la alin. (1).

Art. 82

In cazul in care fapta prevazuta de legea penala, savarsita de copilul care nu raspunde penal, prezinta un grad ridicat de pericol social, precum si in cazul in care copilul pentru care s-au stabilit masurile prevazute la art. 81 savarseste in continuare fapte penale, comisia pentru protectia copilului sau, dupa caz, instanta judecatoreasca dispune, pe perioada determinata, plasamentul copilului intr-un serviciu de tip rezidential specializat.

Art. 83

Este interzis sa se dea publicitatii orice date referitoare la savarsirea de fapte penale de catre copilul care nu raspunde penal, inclusiv date privitoare la persoana acestuia.

Art. 84

(1) Pe toata durata aplicarii masurilor destinate copilului care savarseste fapte penale si nu raspunde penal, vor fi asigurate servicii specializate, pentru a-i asista pe copii in procesul de reintegrare in societate.

(2) Tipurile de servicii specializate prevazute la alin. (1), precum si standardele referitoare la modalitatea de asigurare a acestor servicii se aproba prin hotarare a Guvernului.

Capitolul VI - Protectia copilului impotriva exploatarei

Art. 85

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat impotriva oricaror forme de violenta, abuz, rele tratamente sau neglijenta.

(2) Orice persoana fizica sau juridica, precum si copilul pot sesiza autoritatile abilitate de lege sa ia masurile corespunzatoare pentru a-l proteja impotriva oricaror forme de violenta, inclusiv violenta sexuala, vatamare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijenta.

(3) Angajatii institutiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intra in contact cu copilul si au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligatia de a sesiza de urgenta directia generala de asistenta sociala si protectia copilului.

Art. 86

(1) Parintii copilului sau, dupa caz, alt reprezentant legal al acestuia, autoritatile publice si organismele private au obligatia sa ia toate masurile corespunzatoare pentru a facilita readaptarea fizica si psihologica si reintegrarea sociala a oricarui copil care a fost victima oricarei forme de neglijenta, exploatare sau abuz, de tortura sau pedeapsa ori tratamente crude, inumane sau degradante.

(2) Persoanele mentionate la alin. (1) vor asigura conditiile necesare pentru ca readaptarea si reintegrarea sa favorizeze sanatatea, respectul de sine si demnitatea copilului.

Sectiunea 1 - Protectia copilului impotriva exploatarei economice

Art. 87

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat impotriva exploatarei si nu poate fi constrans la o munca ce comporta un risc potential sau care este susceptibila sa ii compromita educatia ori sa ii dauneze sanatatii sau dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale.

(2) Este interzisa orice practica prin intermediul careia un copil este dat de unul sau de ambii parinti ori de reprezentantul lui legal in schimbul unei recompense sau nu, in scopul exploatarei copilului sau a muncii acestuia.

(3) In situatiile in care copiii de varsta scolara se sustrag procesului de invatamant, desfasurand munci cu nerespectarea legii, unitatile de invatamant sunt obligate sa sesizeze de indata serviciul public de asistenta sociala. In cazul unor asemenea constatari, serviciul public de asistenta sociala impreuna cu inspectoratele scolare judetene si cu celelalte institutii publice competente sunt obligate sa ia masuri in vederea reintegrarii scolare a copilului.

(4) Inspectoria Muncii, in colaborare cu Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, are obligatia de a promova campanii de constientizare si informare:

- a) pentru copii - despre masurile de protectie de care pot beneficia si despre riscurile pe care le implica cazurile de exploatare economica;
- b) pentru publicul larg - incluzand educatie parentala si activitati de pregatire pentru categoriile profesionale care lucreaza cu si pentru copii, pentru a-i ajuta sa asigure copiilor o reala protectie impotriva exploatarei economice;
- c) pentru angajatori sau potentiali angajatori.

Sectiunea 2 - Protectia copilului impotriva consumului de droguri

Art. 88

(1) Copilul are dreptul de a fi protejat impotriva folosirii ilicite de stupefiante si substante psihotrope.

(2) Este interzisa vanzarea de solventi copiilor, fara acordul parintelui ori al altui reprezentant legal.

(3) Agentia Nationala Antidrog, in colaborare cu Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copiilor, si, dupa caz, cu alte autoritati sau organe de specialitate ale administratiei publice centrale, are obligatia de a lua masurile corespunzatoare pentru:

- a) prevenirea folosirii copiilor la productia si traficul ilicit al acestor substante;
 - b) constientizarea publicului larg si, in mod particular, a copiilor cu privire la aceasta problematica, inclusiv prin intermediul sistemului de invatamant si, dupa caz, prin introducerea acestui subiect in programa scolara;
 - c) sprijinirea copiilor si familiilor acestora, prin consiliere si indrumare - daca este necesar, de natura confidentiala, dar si prin elaborarea de politici si strategii care sa garanteze recuperarea fizica si psihica si reintegrarea sociala a copiilor dependenti de droguri, inclusiv prin dezvoltarea in acest scop de metode de interventie alternativa la institutiile psihiatrice traditionale;
 - d) dezvoltarea suplimentara a sistemelor pentru adunarea unor date reale asupra aparitiei consumului de droguri la copii, ca si asupra implicarii acestora in productia si traficul ilicit de droguri; evaluarea permanenta a acestor situatii, a progreselor realizate, a dificultatilor intampinate si, respectiv, a obiectivelor propuse pentru viitor;
 - e) dezvoltarea unui sistem de informare publica care sa reduca toleranta in ceea ce priveste consumul de droguri si sa ajute la recunoasterea primelor simptome de consum de droguri, mai ales in randul copiilor.
- (4) Institutiile prevazute la alin. (3) se vor asigura ca opiniile copiilor sunt luate in considerare la elaborarea strategiilor antidrog.

Sectiunea 3 - Protectia copilului impotriva abuzului sau neglijentei

Art. 89

(1) Prin abuz asupra copilului se intelege orice actiune voluntara a unei persoane care se afla intr-o relatie de raspundere, incredere sau de autoritate fata de acesta, prin care este periclitata viata, dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala, integritatea corporala, sanatatea fizica sau psihica a copilului.

(2) Prin neglijarea copilului se intelege omisiunea, voluntara sau involuntara, a unei persoane care are responsabilitatea cresterii, ingrijirii sau educarii copilului de a lua orice masura subordonata acestei responsabilitati, fapt care pune in pericol viata, dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala, integritatea corporala, sanatatea fizica sau psihica a copilului.

Art. 90

Sunt interzise aplicarea pedepselor fizice sub orice forma, precum si privarea copilului de drepturile sale de natura sa puna in pericol viata, dezvoltarea fizica, mentala, spirituala, morala sau sociala, integritatea corporala, sanatatea fizica sau psihica a copilului, atat in familie cat si in orice institutie care asigura protectia, ingrijirea si educarea copiilor.

Art. 91

(1) Orice persoana care, prin natura profesiei sau ocupatiei sale, lucreaza direct cu un copil si are suspiciuni in legatura cu existenta unei situatii de abuz sau de neglijare a acestuia este obligata sa sesizeze serviciul public de asistenta sociala sau directia generala de asistenta sociala si protectia copilului in a carei raza teritoriala a fost identificat cazul respectiv.

(2) Pentru semnalarea cazurilor de abuz sau de neglijare a copilului, la nivelul fiecarei directii generale de asistenta sociala si protectia copilului se infiinteaza obligatoriu

telefonul copilului, al carui numar va fi adus la cunostinta publicului.

Art. 92

In vederea asigurarii protectiei speciale a copilului abuzat sau neglijat, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului este obligata:

- a) sa verifice si sa solutioneze toate sesizarile privind cazurile de abuz si neglijare, inclusiv cele venite din partea asistentilor familiari;
- b) sa asigure prestarea serviciilor prevazute la art. 107, specializate pentru nevoile copiilor victime ale abuzului sau neglijarii si ale familiilor acestora.

Art. 93

Pentru verificarea sesizarilor privind cazurile de abuz si neglijare a copilului, reprezentantii directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului au drept de acces, in conditiile legii, in sediile persoanelor juridice, precum si la domiciliul persoanelor fizice care au in ingrijire sau asigura protectia unui copil. Pentru efectuarea acestor verificari, organele de politie au obligatia sa sprijine reprezentantii directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului.

Art. 94

(1) Reprezentantii persoanelor juridice, precum si persoanele fizice care au in ingrijire sau asigura protectia unui copil sunt obligati sa colaboreze cu reprezentantii directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului si sa ofere toate informatiile necesare pentru solutionarea sesizarilor.

(2) In situatia in care, in urma verificarilor efectuate, reprezentantii directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului stabilesc ca exista motive temeinice care sa sustina existenta unei situatii de pericol iminent pentru copil, datorata abuzului si neglijarii, si nu intampina opozitie din partea persoanelor prevazute la alin. (1), directorul directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului instituie masura plasamentului in regim de urgenta. Prevederile art. 58-60, art. 64 alin. (3) si ale art. 66 se aplica in mod corespunzator.

(3) In situatia in care persoanele prevazute la alin. (1) refuza sau impiedica in orice mod efectuarea verificarilor de catre reprezentantii directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului, iar acestia stabilesc ca exista motive temeinice care sa sustina existenta unei situatii de pericol iminent pentru copil, datorata abuzului si neglijarii, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului sesizeaza instanta judecatoreasca, solicitand emiterea unei ordonante presedintiale de plasare a copilului in regim de urgenta la o persoana, la o familie, la un asistent maternal sau intr-un serviciu de tip rezidential, licentiat in conditiile legii. Prevederile art. 58-60 si ale art. 64 alin. (3) se aplica in mod corespunzator.

(4) In termen de 48 de ore de la data executarii ordonantei presedintiale prin care s-a dispus plasamentul in regim de urgenta, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului sesizeaza instanta judecatoreasca pentru a decide cu privire la: inlocuirea plasamentului in regim de urgenta cu masura plasamentului, decaderea totala sau partiala din exercitiul drepturilor parintesti, precum si cu privire la exercitarea drepturilor parintesti.

Art. 95

(1) In cadrul procesului prevazut la art. 94 alin. (3) si (4), se poate administra, din oficiu, ca proba, declaratia scrisa a copilului referitoare la abuzul sau neglijarea la care a fost supus. Declaratia copilului poate fi inregistrata, potrivit legii, prin mijloace tehnice audio-video. Inregistrarile se realizeaza in mod obligatoriu cu asistenta unui psiholog.

(2) Acordul copilului este obligatoriu pentru realizarea inregistrarii declaratiei sale.

(3) Daca instanta judecatoreasca apreciaza necesar, aceasta il poate chema pe copil in fata ei, pentru a-l audia. Audierea are loc numai in camera de consiliu, in prezenta unui psiholog si numai dupa o prealabila pregatire a copilului in acest sens.

Art. 96

In cazul in care abuzul sau neglijarea a fost savarsita de catre persoane care, in baza unui raport juridic de munca sau de alta natura, asigurau protectia, cresterea, ingrijirea sau educatia copilului, angajatorii au obligatia sa sesizeze de indata organele de urmarire penala si sa dispuna indepartarea persoanei respective de copiii aflati in grija sa.

Art. 97

In institutiile publice sau private, precum si in serviciile de tip rezidential, publice sau private, care asigura protectia, cresterea, ingrijirea sau educarea copiilor, este interzisa angajarea persoanei impotriva careia a fost pronuntata o hotarare judecatoreasca definitiva si irevocabila pentru savarsirea, cu intentie, a unei infractiuni.

Sectiunea 4 - Protectia copilului impotriva rapirii sau oricaror forme de traficare

Art. 98

(1) Ministerul Administratiei si Internelor si Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, in colaborare cu Ministerul Educatiei si Cercetarii, vor efectua demersurile necesare pentru adoptarea tuturor masurilor legislative, administrative si educative destinate asigurarii protectiei efective impotriva oricaror forme de trafic intern sau international al copiilor, in orice scop sau sub orice forma, inclusiv de catre propriii parinti.

(2) In acest scop, autoritatile publice mentionate la alin. (1) au responsabilitatea elaborarii unei strategii la nivel national pentru prevenirea si combaterea acestui fenomen, inclusiv a unui mecanism intern de coordonare si monitorizare a activitatilor intreprinse.

Sectiunea 5 - Protectia copilului impotriva altor forme de exploatare

Art. 99

(1) Copilul are dreptul la protectie impotriva oricarei forme de exploatare.

(2) Institutiile si autoritatile publice, potrivit atributiilor lor, adopta reglementari specifice si aplica masuri corespunzatoare pentru prevenirea, intre altele:

a) transferului ilicit si a nereturnarii copilului;

b) incheierii adoptiilor, nationale ori internationale, in alte scopuri decat interesul superior al copilului;

c) exploatarei sexuale si a violentei sexuale;

- d) rapirii si traficarii de copii in orice scop si sub orice forma;
- e) implicarii copiilor in conflicte armate;
- f) dezvoltarii fortate a talentelor copiilor in dauna dezvoltarii lor armonioase, fizice si mentale;
- g) exploatarei copilului de catre mass-media;
- h) exploatarei copilului in cadrul unor cercetari ori experimente stiintifice.

Capitolul VII - Institutii si servicii cu atributii in protectia copilului

Sectiunea 1 - Institutii la nivel central

Art. 100

Monitorizarea respectarii principiilor si drepturilor stabilite de prezenta lege si de Conventia Organizatiei Natiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, ratificata prin Legea nr. 18/1990, republicata, precum si coordonarea si controlul activitatii de protectie si promovare a drepturilor copilului se realizeaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, organ de specialitate al administratiei publice centrale, cu personalitate juridica, aflat in subordinea Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei.

Art. 101

Apararea drepturilor si libertatilor copilului in raporturile acestuia cu autoritatile publice cu scopul de a promova si de a imbunatati conditia copilului se realizeaza si prin institutia Avocatul Poporului.

Sectiunea 2 - Institutii si servicii la nivel local

Art. 102

Autoritatile administratiei publice locale au obligatia sa garanteze si sa promoveze respectarea drepturilor copiilor din unitatile administrativ-teritoriale, asigurand prevenirea separarii copilului de parintii sai, precum si protectia speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ingrijirea parintilor sai.

Art. 103

(1) Autoritatile administratiei publice locale au obligatia de a implica colectivitatea locala in procesul de identificare a nevoilor comunitatii si de solutionare la nivel local a problemelor sociale care privesc copiii.

(2) In acest scop pot fi create structuri comunitare consultative cuprinzand, dar fara a se limita, oameni de afaceri locali, preoti, cadre didactice, medici, consilieri locali, politisti. Rolul acestor structuri este atat de solutionare a unor cazuri concrete, cat si de a raspunde nevoilor globale ale respectivei colectivitati.

(3) Mandatul structurilor comunitare consultative se stabileste prin acte emise de catre autoritatile administratiei publice locale.

(4) Pentru a-si indeplini rolul pentru care au fost create, structurile comunitare consultative vor beneficia de programe de formare in domeniul asistentei sociale si protectiei copilului.

Art. 104

(1) In subordinea consiliului judetean si, respectiv, a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului Bucuresti functioneaza comisia pentru protectia copilului, ca organ de specialitate al acestora, fara personalitate juridica, avand urmatoarele atributii principale:

- a) stabilirea incadrarii in grad de handicap si orientarea scolara a copilului;
- b) pronuntarea, in conditiile prezentei legi, cu privire la propunerile referitoare la stabilirea unei masuri de protectie speciala a copilului;
- c) solutionarea cererilor privind eliberarea atestatului de asistent maternal;
- d) alte atributii prevazute de lege.

(2) Organizarea si metodologia de functionare a comisiei pentru protectia copilului se reglementeaza prin hotarare a Guvernului.

Art. 105

(1) Serviciul public specializat pentru protectia copilului, existent in subordinea consiliilor judetene si a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului Bucuresti, precum si serviciul public de asistenta sociala de la nivelul judetelor si sectoarelor municipiului Bucuresti se reorganizeaza ca directie generala de asistenta sociala si protectia copilului.

(2) Directia generala de asistenta sociala si protectia copilului este institutie publica cu personalitate juridica, infiintata in subordinea consiliului judetean, respectiv a consiliilor locale ale sectoarelor municipiului Bucuresti, care preia, in mod corespunzator, functiile serviciului public de asistenta sociala de la nivelul judetului si, respectiv, atributiile serviciului public de asistenta sociala de la nivelul sectoarelor municipiului Bucuresti.

(3) Institutia prevazuta la alin. (2) exercita in domeniul protectiei drepturilor copilului atributiile prevazute de prezenta lege, precum si de alte acte normative in vigoare.

(4) Structura organizatorica, numarul de personal si finantarea directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului se aproba prin hotarare a consiliului judetean, respectiv a consiliului local al sectorului municipiului Bucuresti, care o infiinteaza, astfel incat sa asigure indeplinirea in mod corespunzator a atributiilor ce ii revin, precum si realizarea deplina si exercitarea efectiva a drepturilor copilului.

(5) Atributiile si regulamentul-cadru de organizare si functionare ale directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului se aproba prin hotarare a Guvernului, la propunerea Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei.

Art. 106

(1) Serviciile publice de asistenta sociala organizate la nivelul municipiilor si oraselor, precum si persoanele cu atributii de asistenta sociala din aparatul propriu al consiliilor locale comunale indeplinesc in domeniul protectiei copilului urmatoarele atributii:

- a) monitorizeaza si analizeaza situatia copiilor din unitatea administrativ-teritoriala, precum si modul de respectare a drepturilor copiilor, asigurand centralizarea si sintetizarea datelor si informatiilor relevante;
- b) realizeaza activitatea de prevenire a separarii copilului de familia sa;
- c) identifica si evalueaza situatiile care impun acordarea de servicii si/sau prestatii pentru

prevenirea separării copilului de familia sa;

d) elaborează documentația necesară pentru acordarea serviciilor și/sau prestațiilor și acordă aceste servicii și/sau prestații, în condițiile legii;

e) asigură consilierea și informarea familiilor cu copii în întreținere asupra drepturilor și obligațiilor acestora, asupra drepturilor copilului și asupra serviciilor disponibile pe plan local;

f) asigură și urmăresc aplicarea măsurilor de prevenire și combatere a consumului de alcool și droguri, de prevenire și combatere a violenței în familie, precum și a comportamentului delinvent;

g) vizitează periodic la domiciliu familiile și copiii care beneficiază de servicii și prestații;

h) înaintează propuneri primarului, în cazul în care este necesară luarea unei măsuri de protecție specială, în condițiile legii;

i) urmăresc evoluția dezvoltării copilului și modul în care părinții acestuia își exercită drepturile și își îndeplinesc obligațiile cu privire la copilul care a beneficiat de o măsură de protecție specială și a fost reintegrat în familia sa;

j) colaborează cu direcția generală de asistență socială și protecția copilului în domeniul protecției copilului și transmit acesteia toate datele și informațiile solicitate din acest domeniu.

(2) La nivelul sectoarelor municipiului București, atribuțiile prevăzute la alin. (1) sunt exercitate de direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

Art. 107

(1) Pentru prevenirea separării copilului de părinții săi, precum și pentru realizarea protecției speciale a copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, se organizează și funcționează următoarele tipuri de servicii:

a) servicii de zi;

b) servicii de tip familial;

c) servicii de tip rezidențial.

(2) Regulamentul-cadru pentru organizarea și funcționarea serviciilor prevăzute la alin.

(1) se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Art. 108

(1) Serviciile de zi sunt acele servicii prin care se asigură menținerea, refacerea și dezvoltarea capacităților copilului și ale părinților săi, pentru depășirea situațiilor care ar putea determina separarea copilului de familia sa.

(2) Accesul la aceste servicii se realizează în baza planului de servicii sau, după caz, a planului individualizat de protecție, în condițiile prezentei legi.

Art. 109

Serviciile de tip familial sunt acele servicii prin care se asigură, la domiciliul unei persoane fizice sau familii, creșterea și îngrijirea copilului separat, temporar sau definitiv, de părinții săi, ca urmare a stabilirii în condițiile prezentei legi a măsurii plasamentului.

Art. 110

(1) Serviciile de tip rezidențial sunt acele servicii prin care se asigură protecția, creșterea

si ingrijirea copilului separat, temporar sau definitiv, de parintii sai, ca urmare a stabilirii in conditiile prezentei legi a masurii plasamentului.

(2) Fac parte din categoria serviciilor de tip rezidential centrele de plasament si centrele de primire a copilului in regim de urgenta.

(3) Sunt considerate servicii de tip rezidential si centrele maternale.

(4) Serviciile de tip rezidential care apartin autoritatilor administratiei publice se organizeaza numai in structura directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului, in regim de componente functionale ale acestora, fara personalitate juridica.

(5) Serviciile de tip rezidential se organizeaza pe model familial si pot avea caracter specializat in functie de nevoile copiilor plasati.

Art. 111

(1) Pentru asigurarea prevenirii separarii copilului de parintii lui, consiliile locale ale municipiilor, oraselor, comunelor si sectoarelor municipiului Bucuresti au obligatia sa organizeze, in mod autonom sau prin asociere, servicii de zi, potrivit nevoilor identificate in comunitatea respectiva.

(2) In situatia in care consiliul local nu identifica resurse financiare si umane suficiente pentru a organiza serviciile prevazute la alin. (1), la cererea acestuia, consiliul judetean va asigura finantarea necesara infiintarii acestor servicii. Consiliul local asigura finantarea cu pana la 50% a cheltuielilor de functionare a acestor servicii, cota-parte si cuantumul total al acestor cheltuieli fiind stabilite anual prin hotarare a consiliului judetean.

Art. 112

Pentru asigurarea protectiei speciale a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai, consiliul judetean si, respectiv, consiliul local al sectorului municipiului Bucuresti au obligatia sa organizeze, in mod autonom sau prin asociere, servicii de tip familial si de tip rezidential, potrivit nevoilor identificate la nivelul unitatii lor administrativ-teritoriale. In functie de nevoile evaluate ale copiilor plasati, consiliul judetean poate organiza si dezvolta si servicii de zi.

Capitolul VIII - Organisme private

Art. 113

(1) Organismele private care pot desfasura activitati in domeniul protectiei drepturilor copilului si al protectiei speciale a acestuia sunt persoane juridice de drept privat, fara scop patrimonial, constituite si acreditate in conditiile legii.

(2) In desfasurarea activitatilor prevazute la alin. (1), organismele private acreditate se supun regimului de drept public prevazut de prezenta lege, precum si de reglementarile prin care aceasta este pusa in executare.

Art. 114

Organismele private legal constituite si acreditate pot infiinta, organiza si dezvolta serviciile de prevenire a separarii copilului de familia sa, precum si de protectie speciala a copilului, prevazute la art. 107, numai pe baza licentei eliberate de Autoritatea Nationala

pentru Protectia Drepturilor Copilului.

Capitolul IX - Licentierea si inspectia serviciilor de prevenire a separarii copilului de familia sa, precum si a celor de protectie speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai

Art. 115

(1) Autoritatile publice sau organismele private autorizate pot infiinta, organiza si dezvolta servicii de prevenire a separarii copilului de familia sa, precum si servicii de protectie speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai, prevazute de prezenta lege, numai daca au obtinut licenta de functionare pentru serviciul respectiv, eliberata de Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului.

(2) Licenta de functionare prevazuta la alin. (1) se acorda pe baza indeplinirii standardelor minime obligatorii elaborate pentru serviciile de prevenire a separarii copilului de familia sa, precum si pentru serviciile de protectie speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai. Standardele se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului si se aproba prin ordin al secretarului de stat.

Art. 116

Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului efectueaza inspectii periodice cu privire la modul in care autoritatile publice sau organismele private autorizate respecta standardele prevazute la art. 110.

Art. 117

Conditiiile si procedura de acordare, retragere, anulare sau suspendare a licentei prevazute la art. 115, precum si conditiile si procedura de efectuare a inspectiilor prevazute la art. 116 se stabilesc prin hotarare a Guvernului.

Capitolul X - Finantarea sistemului de protectie a copilului

Art. 118

(1) Prevenirea separarii copilului de familia sa, precum si protectia speciala a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea parintilor sai se finanteaza din urmatoarele surse:

- a) bugetul local al comunelor, oraselor si municipiilor;
 - b) bugetele locale ale judetelor, respectiv ale sectoarelor municipiului Bucuresti;
 - c) bugetul de stat;
 - d) donatii, sponsorizari si alte forme private de contributii banesti, permise de lege.
- (2) Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului poate finanta programe de interes national pentru protectia si promovarea drepturilor copilului, din fonduri alocate de la bugetul de stat cu aceasta destinatie, din fonduri externe rambursabile si nerambursabile, precum si din alte surse, in conditiile legii.

Art. 119

(1) Pentru fiecare copil fata de care s-a luat masura plasamentului se acorda o alocatie lunara de plasament, in cuantum de **97 lei** (cf. HG nr. 1663/2008), care se indexeaza prin hotarare a Guvernului. De aceasta alocatie beneficiaza si copilul pentru care a fost instituita tutela, in conditiile legii.

(2) Alocatia se plateste persoanei sau reprezentantului familiei care a luat in plasament copilul sau tutorelui.

(3) Alocatia de plasament se suporta de la bugetul de stat prin bugetul Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei.

Art. 120

Cheltuielile pentru plata salariilor sau a indemnizatiilor asistentilor maternali, precum si cele legate de aplicarea prevederilor Legii nr. 326/2003 privind drepturile de care beneficiaza copiii si tinerii ocrotiti de serviciile publice specializate pentru protectia copilului, mamele protejate in centre maternale, precum si copiii incredintati sau dati in plasament la asistenti maternali profesionisti se suporta de la bugetul judetului, respectiv de la bugetul sectorului municipiului Bucuresti, si se gestioneaza de catre directia generala de asistenta sociala si protectia copilului.

Art. 121

(1) Primarii acorda prestatii financiare exceptionale, in situatia in care familia care ingrijeste copilul se confrunta temporar cu probleme financiare determinate de o situatie exceptionala si care pune in pericol dezvoltarea armonioasa a copilului.

(2) Prestatiile exceptionale se acorda cu prioritate copiilor ale caror familii nu au posibilitatea sau capacitatea de a acorda copilului ingrijirea corespunzatoare ori ca urmare a necesitatii suportarii unor cheltuieli particulare destinate mentinerii legaturii copilului cu familia sa.

(3) In functie de fiecare caz in parte, primarul decide, prin dispozitie, cu privire la acordarea prestatiei financiare exceptionale si cuantumul acesteia.

Art. 122

Cuquantumul maxim, precum si conditiile de acordare a prestatiilor financiare exceptionale se stabilesc prin hotarare a consiliului local.

Art. 123

Prestatiile financiare exceptionale pot fi acordate si sub forma de prestatii in natura, pe baza dispozitiei primarului, constand, in principal, in alimente, imbracaminte, manuale si rechizite sau echipamente scolare, suportarea cheltuielilor legate de transport, procurarea de proteze, medicamente si alte accesorii medicale.

Capitolul XI - Reguli speciale de procedura

Art. 124

(1) Cauzele prevazute de prezenta lege privind stabilirea masurilor de protectie speciala

sunt de competenta tribunalului de la domiciliul copilului.

(2) Daca domiciliul copilului nu este cunoscut, competenta revine tribunalului in a carui circumscriptie teritoriala a fost gasit copilul.

Art. 125

(1) Cauzele prevazute la art. 124 se solutioneaza in regim de urgenta, cu citarea reprezentantului legal al copilului, a directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului si cu participarea obligatorie a procurorului.

(2) Audierea copilului care a implinit varsta de 10 ani este obligatorie si se face cu respectarea prevederilor art. 24, cu exceptia cauzelor care privesc stabilirea unei masuri de protectie speciala pentru copilul abuzat sau neglijat; in acest caz, audierea copilului se face cu respectarea prevederilor art. 95 alin. (3).

(3) Termenele de judecata nu pot fi mai mari de 10 zile.

(4) Partile sunt legal citate daca citatia le-a fost inmanata cel putin cu o zi inaintea judecarii.

Art. 126

(1) Hotararile prin care se solutioneaza fondul cauzei se pronunta in ziua in care au luat sfarsit dezbaterile.

(2) In situatii deosebite, pronuntarea poate fi amanata cel mult doua zile.

Art. 127

(1) Hotararea instantei de fond este executorie si definitiva.

(2) Hotararea se redacteaza si se comunica partilor in termen de cel mult 10 zile de la pronuntare.

Art. 128

Termenul de recurs este de 10 zile de la data comunicarii hotararii.

Art. 129

Dispozitiile prezentei legi referitoare la procedura de solutionare a cauzelor privind stabilirea masurilor de protectie speciala se completeaza in mod corespunzator cu prevederile Codului de procedura civila.

Art. 130

(1) In toate cauzele care privesc aplicarea prezentei legi, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului de la domiciliul copilului sau in a carei raza administrativ-teritoriala a fost gasit copilul intocmeste si prezinta instantei raportul referitor la copil, care va cuprinde date privind:

a) personalitatea, starea fizica si mentala a copilului;

b) antecedentele sociomedicale si educationale ale copilului;

c) conditiile in care copilul a fost crescut si in care a trait;

d) propuneri privind persoana, familia sau serviciul de tip rezidential in care ar putea fi plasat copilul;

e) orice alte date referitoare la cresterea si educarea copilului, care pot servi solutionarii cauzei.

(2) In toate cauzele care privesc stabilirea, inlocuirea ori incetarea masurilor de protectie speciala stabilite de prezenta lege pentru copilul care a savarsit o fapta penala si nu raspunde penal se va intocmi un raport si din partea serviciului de reintegrare si supraveghere de pe langa instanta judecatoreasca.

Art. 131

Cauzele care privesc aplicarea prezentei legi sunt scutite de taxa judiciara de timbru si de timbru judiciar.

Capitolul XII - Raspunderi si sanctiuni

Art. 132

(1) Indemnului ori inlesnirea practicarii cersetoriei de catre un minor sau tragerea de foloase de pe urma practicarii cersetoriei de catre un minor se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 3 ani.

(2) Recrutarea ori constrangerea unui minor la cersetorie se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 5 ani.

(3) Daca fapta prevazuta la alin. (1) sau (2) este savarsita de un parinte sau de reprezentantul legal al minorului, pedeapsa este inchisoarea de la 2 la 5 ani, pentru fapta prevazuta la alin. (1), si de la 2 la 7 ani si interzicerea unor drepturi, pentru fapta prevazuta la alin. (2).

Art. 133

Fapta parintelui sau a reprezentantului legal al unui copil de a se folosi de acesta pentru a apela in mod repetat la mila publicului, cerand ajutor financiar sau material, se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 5 ani si interzicerea unor drepturi.

Art. 134

(1) Nerespectarea obligatiilor prevazute la art. 36 alin. (2), art. 48 alin. (4) si art. 91 constituie abatere disciplinara grava si se sanctioneaza potrivit legii.

(2) Nerespectarea obligatiei prevazute la art. 36 alin. (2), art. 87 alin. (3) teza intai constituie abatere disciplinara.

Art. 135

(1) Constituie contraventii urmatoarele fapte:

a) nerespectarea obligatiei prevazute la art. 9 alin. (1), in termen de 30 de zile de la data intrarii in vigoare a prezentei legi;

b) nerespectarea obligatiei prevazute la art. 9 alin. (2);

c) nerespectarea obligatiilor prevazute la art. 10 alin. (1) si (3);

d) nerespectarea obligatiei prevazute la art. 11 alin. (1);

e) necomunicarea de catre organele de politie a rezultatelor verificarilor specifice privind identitatea mamei in conformitate cu prevederile art. 11 alin. (3);

f) neefectuarea de catre serviciul public de asistenta sociala a declaratiei de inregistrare a nasterii, in conformitate cu prevederile art. 11 alin. (6);

g) nerespectarea obligatiei prevazute la art. 11 alin. (7);

- h) nerespectarea obligatiilor prevazute la art. 13 si la art. 18 alin. (3);
 - i) nerespectarea prevederilor art. 22 alin. (2)-(4) si ale art. 83;
 - j) nerespectarea obligatiei prevazute la art. 96.
- (2) Contravenitiile prevazute la alin. (1) se sanctioneaza astfel:
- a) cu amenda de la 1.000.000 lei la 3.000.000 lei, cele prevazute la lit. a), c), g) si h);
 - b) cu amenda de la 2.000.000 lei la 5.000.000 lei, cea prevazuta la lit. f);
 - c) cu amenda de la 3.000.000 lei la 6.000.000 lei, cele prevazute la lit. b), d) si j);
 - d) cu amenda de la 5.000.000 lei la 15.000.000 lei, cele prevazute la lit. e) si i).
- (3) Constatarea contravenitiilor si aplicarea sanctiunii se fac de catre persoane anume desemnate dintre cele cu atributii de control din:
- a) Ministerul Sanatatii, pentru contravenitiile de la alin. (1) lit. a), c) si d);
 - b) Ministerul Administratiei si Internelor, pentru contravenitiile de la alin. (1) lit. b), e), h) si i);
 - c) Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului, pentru contravenitia de la alin. (1) lit. j);
 - d) consiliul judetean, respectiv consiliul local al sectorului municipiului Bucuresti, pentru contravenitiile de la alin. (1) lit. f) si g).

Art. 136

Contravenitiilor prevazute la art. 135 le sunt aplicabile prevederile Ordonantei Guvernului nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravenitiilor, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 180/2002, cu modificarile ulterioare.

Capitolul XIII - Dispozitii tranzitorii si finale

Art. 137

In termen de 6 luni de la intrarea in vigoare a prezentei legi, directia generala de asistenta sociala si protectia copilului va reevalua imprejurarile care au stat la baza masurilor de protectie dispuse de comisia pentru protectia copilului si, dupa caz, va solicita instituirea tutelei sau stabilirea unei masuri de protectie speciala, in conditiile prezentei legi.

Art. 138

Centrele de plasament, centrele de primire in regim de urgenta si centrele maternale organizate in structura fostelor servicii publice specializate pentru protectia copilului se reorganizeaza prin hotararea consiliului judetean, respectiv a consiliului local al sectoarelor municipiului Bucuresti in structura directiei generale de asistenta sociala din subordinea consiliului judetean, respectiv a consiliului local al sectoarelor municipiului Bucuresti, in regim de componente functionale ale acestora, fara personalitate juridica.

Art. 139

(1) Serviciile de zi destinate prevenirii situatiilor ce pun in pericol securitatea si dezvoltarea copilului, infiintate de consiliile judetene, precum si personalul care deserveste aceste servicii se transfera consiliilor locale pe teritoriul carora acestea functioneaza.

(2) Fac exceptie de la prevederile alin. (1) serviciile de zi specializate pentru copilul

abuzat sau neglijat, care se considera de interes judetean.

(3) In situatia in care serviciile prevazute la alin. (1) fac parte dintr-un complex de servicii care are ca obiect de activitate si protectia copilului in regim rezidential, respectiv centru de plasament, centru de primire in regim de urgenta sau centru maternal, transferul se realizeaza numai daca este posibila separarea patrimoniului si a personalului.

(4) Consiliile locale au obligatia sa pastreze destinatia si structura de personal a serviciilor preluate.

(5) Transferul prevazut la alin. (1) se realizeaza pe baza de protocol incheiat intre consiliul judetean si consiliul local.

Art. 140

Personalul didactic si didactic auxiliar, transferat potrivit art. 46 din Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 26/1997 privind protectia copilului aflat in dificultate, republicata, cu modificarile si completarile ulterioare, care la data intrarii in vigoare a prezentei legi este incadrat cu acest statut in cadrul serviciilor publice specializate pentru protectia copilului, isi pastreaza statutul.

Art. 141

In termen de 30 de zile de la intrarea in vigoare a prezentei legi, consiliile judetene, respectiv consiliile locale ale sectoarelor municipiului Bucuresti, Ministerul Sanatatii, Ministerul Administratiei si Internelor si Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului au obligatia sa desemneze persoanele dintre cele cu atributii de control, care vor constata contravenitiile si vor aplica sanctiunile mentionate in prezentul capitol.

Art. 142

(1) Pe data intrarii in vigoare a prezentei legi se abroga:

a) art. 88 din Codul familiei;

b) Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 26/1997 privind protectia copilului aflat in dificultate, republicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 276 din 24 iulie 1998, cu modificarile si completarile ulterioare, cu exceptia art. 20;

c) Hotararea Guvernului nr. 604/1997 privind criteriile si procedurile de autorizare a organismelor private care desfasoara activitati in domeniul protectiei copilului, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 280 din 16 octombrie 1997;

d) Ordonanta de urgenta a Guvernului nr. 123/2001 privind reorganizarea comisiei pentru protectia copilului, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 643 din 15 octombrie 2001, aprobata cu modificari prin Legea nr. 71/2002;

e) lit. A a alin. (2) al art. 3 din Regulamentul-cadru de organizare si functionare a serviciului public de asistenta sociala, aprobat prin Hotararea Guvernului nr. 90/2003, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 81 din 7 februarie 2003, cu modificarile ulterioare.

(2) Se modifica in mod corespunzator dispozitiile referitoare la inregistrarea nasterii copilului abandonat de mama in spital, cuprinse in Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civila, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr. 282 din 11 noiembrie 1996, cu modificarile si completarile ulterioare.

(3) Pe data intrarii in vigoare a prezentei legi se abroga orice alte dispozitii contrare.

Art. 143

(1) Formarea initiala in domeniul protectiei drepturilor copilului este obligatorie pentru toate categoriile profesionale din sistem si pentru cei care au atributii decizionale privitoare la copil.

(2) Educatia permanenta si formarea profesionala continua in domeniul protectiei speciale a copilului se asigura pentru toate categoriile profesionale din sistem.

(3) Autoritatea Nationala pentru Protectia Drepturilor Copilului impreuna cu Ministerul Educatiei si Cercetarii, Ministerul Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei, Ministerul Sanatatii, precum si, dupa caz, cu celelalte institutii publice si private interesate vor asigura formarea initiala si continua a personalului care, in exercitarea sarcinilor ce ii revin, intra in contact cu domeniul protectiei si promovarii drepturilor copilului.

Art. 144

(1) La angajarea personalului de educatie, protectie si ingrijire din cadrul institutiilor publice si private, care, prin natura profesiei, intra in contact cu copilul, se va prezenta in mod obligatoriu si o expertiza neuropsihiatrica.

(2) Anual personalul prevazut la alin. (1) este evaluat din punct de vedere psihologic.

(3) Rapoartele privind expertizele neuropsihiatrice, precum si rapoartele de evaluare psihologica se pastreaza conform legii la dosarul personal al salariatului.

Art. 145

(1) Regulamentele proprii ale persoanelor juridice care desfasoara activitati de protectie a copilului vor specifica expres regulile stabilite pentru a asigura exercitarea drepturilor si indeplinirea indatoririlor pe care le au copiii, in conformitate cu varsta, sanatatea si gradul de maturitate al acestora.

(2) Aceste regulamente vor fi expuse intr-un loc vizibil, astfel incat sa permita accesul copiilor si informarea lor adecvata.

Art. 146

Prevederile prezentei legi se completeaza cu alte reglementari care se refera la drepturile copilului, inclusiv cu prevederile cuprinse in conventiile si tratatele internationale la care Romania este parte.

Art. 147

Elaborarea proiectelor de acte normative care fac referire la oricare dintre drepturile copilului prevazute de prezenta lege se realizeaza obligatoriu cu avizul Autoritatii Nationale pentru Protectia Drepturilor Copilului.

Art. 148

(1) Prezenta lege intra in vigoare la 1 ianuarie 2005, cu exceptia prevederilor art. 17 alin. (2), art. 19 alin. (3), art. 84 alin. (2), art. 104 alin. (2), art. 105 alin. (5), art. 107 alin. (2) si art. 117, care intra in vigoare la 3 zile de la data publicarii prezentei legi in Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I.

(2) Procedura de intoarcere a copiilor in tara, de identificare a parintilor sau altor reprezentanti legali ai copiilor, modul de avansare a cheltuielilor ocazionate de

intoarcerea in tara a acestora, precum si serviciile de protectie speciala, publice sau private, competente sa asigure protectia in regim de urgenta a copiilor aflati in strainatate, care, din orice motive, nu sunt insotiti de parinti sau de un alt reprezentant legal ori nu se gasesc sub supravegherea legala a unor persoane din strainatate, prevazuta la art. 19 alin.

(3), se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie.

(3) Organizarea si metodologia de functionare a comisiei pentru protectia copilului, prevazuta la art. 104 alin. (2), se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie.

(4) Regulamentul-cadru pentru organizarea si functionarea serviciilor prevazute la art. 107 alin. (2) se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie.

(5) Conditii si procedura de acordare, retragere, anulare sau suspendare a licentei prevazute la art. 115, precum si conditiile si procedura de efectuare a inspectiilor prevazute la art. 116 se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie.

(6) Procedura referitoare la exercitarea dreptului copilului ai carui parinti locuiesc in state diferite de a intretine relatii personale si contacte directe cu acestia, prevazuta la art. 17 alin. (2), se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie impreuna cu Ministerul Afacerilor Externe.

(7) Tipurile de servicii specializate, prevazute la art. 84 alin. (2), ce se asigura pe toata durata aplicarii masurilor destinate copilului care savarseste fapte penale si nu raspunde penal, pentru a-i asista pe copii in procesul de reintegrare in societate, precum si standardele referitoare la modalitatea de asigurare a acestor servicii se elaboreaza de catre Autoritatea Nationala pentru Protectia Copilului si Adoptie in colaborare cu Ministerul Justitiei.

(8) Atributiile si Regulamentul-cadru de organizare si functionare a directiei generale de asistenta sociala si protectia copilului, prevazute la art. 105 alin. (5), se elaboreaza de catre Ministerul Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei.

Aceasta lege a fost adoptata de Parlamentul Romaniei, cu respectarea prevederilor art. 75 si ale art. 76 alin. (1) din Constitutia Romaniei, republicata.

TEMA 2 - Instituții ce asigură servicii de asistență si protecția copilului în România

se refera la aspecte privitoare la:

-diferențierea tipurilor de instituții ce asigură în România asistența și protecția copilului

-identificarea principiilor de funcționare a acestora

-activități practice:prezentarea unor exemple de bune practici;

- realizarea unui workshop cu ajutorul cursanților, cu accent pe activități extracurriculare desfășurate de aceștia până în prezent

Direcția generală de asistență socială și protecția copilului este cea mai importanta

institutie ce asigura **servicii de asistență si protecția copilului în România** și

îndeplinește următoarele atribuții principale:

- în domeniul protecției drepturilor copilului

1. întocmește raportul de evaluare inițială a copilului și familiei acestuia și propune stabilirea unei măsuri de protecție specială;

2. monitorizează trimestrial activitățile de aplicare a hotărârilor de instituire a măsurilor de protecție specială a copilului;

3. identifica și evaluează familiile sau persoanele care pot lua în plasament copilul;
 4. monitorizează familiile și persoanele care au primit în plasament copii, pe toată durata acestei măsuri;
 5. identifică, evaluează și pregătește persoane care pot deveni asistenți maternali profesioniști, în condițiile legii; încheie contracte individuale de muncă și asigură formarea continuă de asistenți maternali profesioniști atestați; evaluează și monitorizează activitatea acestora;
 6. acordă asistență și sprijin părinților copilului separat de familie, în vederea reintegrării în mediul sau familial;
 7. reevaluează, cel puțin o dată la 3 luni și ori de câte ori este cazul, împrejurările care au stat la baza stabilirii măsurilor de protecție specială și propune, după caz, menținerea, modificarea sau încetarea acestora;
 8. îndeplinește demersurile vizând deschiderea procedurii adopției interne pentru copiii aflați în evidența sa;
 9. identifică familiile sau persoanele cu domiciliul în România care doresc să adopte copii; evaluează condițiile materiale și garanțiile morale pe care acestea le prezintă și eliberează atestatul de familie sau de persoană aptă să adopte copii;
 10. monitorizează evoluția copiilor adoptați, precum și a relațiilor dintre aceștia și părinții lor adoptivi; sprijină părinții adoptivi ai copilului în îndeplinirea obligației de a-l informa pe acesta ca este adoptat, de îndată ce vârsta și gradul de maturitate ale copilului o permit;
 11. îndeplinește orice alte atribuții prevăzute de lege;
- alte atribuții:

1. coordonează și sprijină activitatea autorităților administrației publice în domeniul asistenței sociale și protecției copilului;
2. coordonează metodologic activitatea de prevenire a separării copilului de părinții săi, precum și cea de admitere a adultului în instituții sau servicii, desfășurate la nivelul serviciilor publice de asistență socială;
3. acordă asistență tehnică necesară pentru crearea și formarea structurilor comunitare consultative ca formă de sprijin în activitatea de asistență socială și protecția copilului;
4. evaluează și pregătește persoane, identificate de serviciul public local de asistență socială, care pot deveni asistenți personali ai persoanei cu handicap, și supraveghează activitatea acestor asistenți;
5. colaborează cu organizațiile neguvernamentale care desfășoară activități în domeniul asistenței sociale și protecției copilului sau cu agenți economici prin încheierea de convenții de colaborare cu aceștia;
6. dezvoltă parteneriate și colaborează cu organizații neguvernamentale și cu alți reprezentanți ai societății civile în vederea acordării și diversificării serviciilor sociale și a serviciilor pentru protecția copilului, în funcție de nevoile comunității locale;
7. colaborează pe baza de protocoale sau convenții cu celelalte direcții generale, precum și cu alte instituții publice din unitatea administrativ-teritorială, în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce îi revin, conform legii;
8. asigură la cerere consultanță de specialitate gratuită privind acordarea serviciilor, măsurilor și prestațiilor de asistență socială și protecția copilului; colaborează cu alte instituții responsabile pentru a facilita accesul persoanelor la aceste drepturi;
9. propune înființarea, finanțarea, respectiv cofinanțarea instituțiilor publice de

asistența socială, precum și a serviciilor pentru protecția copilului;

10. prezintă anual rapoarte de evaluare a activităților desfășurate;

11. asigură acordarea și plata drepturilor cuvenite, potrivit legii, persoanelor cu handicap;

12. sprijină și dezvoltă un sistem de informare și de consultanță accesibil persoanelor cu handicap, precum și familiilor acestora, în vederea exercitării tuturor drepturilor prevăzute de actele normative în vigoare;

13. acționează pentru promovarea alternativelor de tip familial la protecția instituționalizată;

14. organizează activitatea de selectare și angajare a personalului din aparatul propriu și instituțiile/serviciile din subordine, de evaluare periodică și de formare continuă a acestuia;

15. asigură serviciile administrative și de secretariat ale comisiei pentru protecția copilului, respectiv ale comisiei de expertiză medicală a celor cu handicap.

Structura organizatorica a unei Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului are, în general, următoarea **structura organizatorică la nivelul unui județ**:

1. Serviciul de recuperare pentru copilul victimă a abuzului, neglijării, traficului și migrației
2. Serviciul de intervenție în regim de urgență – Telefonul copilului
3. Serviciul evaluare complexă a copilului
4. Serviciul adopției și secretariatul Comisiei pentru Protecția Copilului
 - Compartimentul adopții
 - Compartimentul postadopții
 - Secretariatul Comisiei pentru Protecția Copilului
5. Serviciul îngrijire de tip rezidențial pentru copii
6. Complexe de Servicii Sociale:
 - Centre de orientare, supraveghere și sprijin a reintegrării copilului care a săvârșit o faptă penală și nu răspunde penal
 - Centre de primire în regim de urgență pentru copiii străzii
 - Servicii comunitare pentru familii în dificultate
7. Servicii Sociale ca
 - Centre maternale
 - Serviciul de integrare și reintegrare a copiilor în familie
8. Un complex de servicii sociale ce vizează
 - Centrul de plasament de tip familial – apartamente
 - Centrul de tranzit pentru tineri
 - Centrul de plasament de tip familial
9. - Centrul de plasament pentru copii cu dizabilități
 - Centrul de zi pentru copii cu dizabilități
 - Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul cu handicap sever
10. Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat și exploatat
11. Serviciul îngrijire de tip familial – asistență maternală
12. Biroul Plasamente/Tutele
13. Biroul îngrijire de tip rezidențial

14. Serviciul îngrijire de tip familial
15. Un Centru de Servicii Comunitare
 - Centrul de criza pentru copii
 - Serviciul Locuinte protejate
 - Centrul de zi
16. Centrul de îngrijire și asistență Pucioasa
 - Compartimentul medico-sanitar și auxiliar
 - Compartimentul administrativ
17. Centrul de Servicii Comunitare „Sfantul Andrei” Gura-Ocnitei:
 - Serviciul Locuinte protejate
 - Centrul de zi „Anca”
18. Secretariatul Comisiei de Evaluare a Persoanelor cu Handicap
19. Serviciul Evaluare complexa a persoanelor adulte
20. Biroul prestații sociale pentru persoanele cu handicap
21. Serviciul Financiar
22. Serviciul Buget- Contabilitate
23. Biroul Patrimoniu si achiziții publice
24. Serviciul Administrativ
25. Compartimentul Informatică
26. Biroul strategii, programe, proiecte
27. Serviciul Resurse Umane
28. Biroul Juridic – Contencios
29. Compartimentul monitorizare și relații publice
30. Compartimentul de Audit Public Intern
31. Compartimentul pentru sănătatea și securitatea muncii, PSI și protecție civilă
32. Centrul de recuperare pentru victimele violenței în familie

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului îndeplinește, conform legislației în vigoare, următoarele funcții:

1. **de strategie**, prin care se asigură elaborarea strategiei de asistență socială, a planului de asistență socială pentru prevenirea și combaterea marginalizării sociale, precum și a programelor de acțiune antisărăcie, pe care le supune spre aprobare consiliului județean;
2. **de coordonare** a activităților de asistență socială și protecție a copilului la nivelul județului;
3. **de administrare** a fondurilor pe care le are la dispoziție;
4. **de colaborare** cu serviciile publice deconcentrate ale ministerelor și instituțiilor care au responsabilități în domeniul asistenței sociale, cu serviciile publice locale de asistență socială, precum și cu reprezentanții societății civile care desfășoară activități în domeniu;
5. **de executie**, prin asigurarea mijloacelor umane, materiale și financiare necesare pentru implementarea strategiilor cu privire la acțiunile antisărăcie, prevenirea și combaterea marginalizării sociale, precum și pentru soluționarea urgențelor sociale individuale și colective la nivelul județului;

6. **de reprezentare** a consiliului județean, pe plan intern și extern, în domeniul asistenței sociale și protecției copilului.

TEMA 3 - Forme de exploatare ale copiilor se refera la

- abuz (tipologii,modalități de preîntâmpinare/evitare a acestora, identificarea lor, elemente de consiliere in caz de abuz depistat);
- neglijare(modalitati de interconectare a scolii-reprezentanti ai comunității in cazul copiilor separati de parinti din diferite motive-activități practice
- exploatare prin muncă-simulari de posibile cazuri ce se pot întâlni și modalități de prevenire

Prezentam in cele ce urmeaza o serie de aspecte legate de abuz.

- Definirea diferitelor tipuri de abuz asupra copilului, causalitate, tablou clinic, efecte imediate si pe termen lung, metode de interventie.

Definirea abuzului asupra copilului

Termenul de abuz se poate defini din mai multe puncte de vedere:

- in sens general, in Dictionarul explicativ al limbii romane, abuzul este definit ca: incalcare a legalitatii, fapta ilegala;
- din punct de vedere medical, abuzul este o actiune sau inactiune, care fiind orientata asupra copilului, ii afecteaza sanatatea fizico-psihoa cu consecinte negative temporare sau definitive;
- din punct de vedere juridic, abuzul este incalcarea normelor legale care apara relatiile sociale ce asigura o buna si normala crestere si dezvoltare psiho-fizico-sociala a copilului.

Date epidemiologice

Goodman in "Psihiatrie infantila" afirma ca al treilea copil din o mie face parte oficial din Registrul de Protectie al Copilului, cu varsta intre 0-18 ani. Aceasta cifra este dubla in primul an de viata, apoi se stabilizeaza la aproximativ trei copii din o mie, dupa care urmeaza o stopare considerabila. Abuzul fatal apare la un copil din zece mii, iar violenta produce un handicap mintal, aceste abuzuri fiind comune in primul an de viata.

Aspecte etiopatogenetice

Factori etiopatogenetici psihologici

Portretul robot al adultului abuzator cuprinde diverse trasaturi de personalitate si experiente personale care caracterizeaza parintele cu risc asa-numit "patologic".In ciuda concepiei populare care nu poate accepta ca un individ sanatos mintal poate abuza fizic, psihic sau sexual un copil, s-a estimat ca doar 10% din parintii abuzatori pot fi clasificati ca "bolnavi mintali" (Kempl, 1973). Aproape 50% din adultii abuzatori prezinta asemenea dezordini psihologice cum ar fi depresia sau alcoolismul.

Diverse trasaturi de personalitate sunt atribuite parintilor abuzatori: un nivel scazut de empatie, o slaba stima de sine, de rigiditate, compulsivitate, posesivitate, dependenta, diferite slabiciuni de caracter la care se poate adauga consumul de alcool sau droguri, care conduc adultul la o lipsa de inhibitie in exprimarea frustrarilor sale si a comportamentelor impulsive.(W.Langeland, C.Hartgers, 1998). In fine, adultul abuzator

a fost el însuși un copil abuzat. Prodgers tinde să demonstreze că psihismul părintelui maltratat se aseamăna cu al pacientului suferind de schizofrenie la limită.

Copiii abuzați sunt la rândul lor frecvent pisașlogi, apatici, puși pe încurcături, plângăreți, incapatanati, negativisti, anxioși, nu surad și deci este mai dificil de trait cu ei decât cu copiii "normali" (D.Harrington, M.Black, 1998). Pe plan somatic ei sunt adesea prematuri (cu greutate scăzută la naștere) și suferă de handicapuri fizice sau mintale. Copiii handicapati sau bolnavi sunt mai expusi din cauza nevoilor de ajutor și de susținere adresate părinților, și din cauza stării de stress și de oboseală pe care o întretin la aceștia din urmă.

Factori etiopatogenetici sociali

Individul abuzator este considerat ca un produs social modelat de mediul social în care evoluează.

Violenta împotriva copiilor este una din formele de exprimare și de rezoluție a stresului, pe care o regăsim la indivizii conditionați social și cultural să reacționeze în acest mod atunci când sunt expuși unor condiții de viață stresante.

Principali factori la care se fac referiri în general în literatură, sunt trăirea de către părinți a experiențelor de abuz și/sau de neglijență în copilărie și confruntarea cu un model de paternitate care conferă tatălui un rol disciplinar, iar copiilor un rol de supunere în fața autorității parentale. La nivel de viață intrafamilială, s-au pus în evidență ca și caracteristici principale discordanța maritală, instabilitatea relațiilor conjugale, dezorganizarea gestiunii cotidiene a gospodăriei. Violenta împotriva copiilor se rescrie într-un model de viață familială marcată de relații tensionate, agresive, care alimentează stresul părinților abuzatori.

Apartenența la anumite subgrupe socio-demografice și socio-economice ale societății este un factor frecvent asociat cu prevalența abuzurilor și a neglijenței. Vârsta, sexul și în mod particular clasa de apartenență socială sunt variabilele considerate. Statisticile asupra părinților abuzivi arată o suprareprezentare a părinților tineri, în particular a mamelor tinere.

Principala variabilă socială pusă în relație cu abuzurile și neglijența este totuși clasa socială. Mai multe studii au observat că părinții provenind din medii socio-economice defavorizate sunt suprareprezentati în populația părinților abuzatori, în condiții concrete de viață: locuință inadecvată, muncă istovitoare, somaj, substimulare, insecuritate economică, care devin tot atâtea factori de risc ai abuzurilor și neglijenței, creând un mediu social și o subcultură a sărăciei care conditionează deprinderea violentei.

Substimularea și în particular somajul sunt, de asemenea, asociate cu abuzurile și neglijența. Pierderea locului de muncă constituie un eveniment de viață stressant care poate conduce părințele la exprimarea violenței a frustrărilor sale în acel moment. Somajul prelungit poate conduce părințele la pierderea stimei de sine și la o agresivitate cronică, ce îl predispune la pierderea controlului asupra comportamentului în fața cerințelor și problemelor copilului.

Factori etiopatogenetici ecologici .

Rețeaua de ajutor social a părinților abuzivi se caracterizează printr-un nivel scăzut și prin sărăcia ajutorului disponibil. Părinții nu pot deci beneficia de susținere instrumentală (asistență fizică, ajutor material), cognitivă (consiliere, întărire pozitivă) sau afectivă care permit individului să reziste la stress și la presiunea mediului. Se poate ridica întrebarea dacă izolarea socială este o cauză sau o consecință a abuzului.

Exista o multitudine de indicatori care definesc izolarea sociala si de aici imposibilitatea constituirii unui portret viabil al componentelor mediului social care caracterizeaza diversele tipuri de familii maltratate. Se masoara astfel intinderea retelei sociale, ca si a celei de ajutor social, frecventa contactului cu membrii acestor doua retele, gradul de insularitate, gradul de participare la organizatii sociale si religioase, precum si componente calitative ca satisfactia fata de ajutorul primit, gradul de reciprocitate in sustinere, etc.

Al doilea mediu in care evolueaza si se integreaza familia este cartierul, prin aceasta intelegand vecinatatea care serveste ca si cadru primar al vietii sociale si culturale a cetatenilor, un loc de ancorare sociala care fondeaza, in grade diferite, un sentiment de apartenenta comunitara si constituie un element cheie al sistemului de ajutor social. Abordarea ecologica clasifica cartierele dupa nivelul lor de risc in functie de capacitatea lor de a ajuta si a sustine familiile. In cartierele cu risc scazut semnalarea cazurilor de abuz e facuta, in general, de catre cetateni, in timp ce in cartierele cu risc ridicat, cazurile sunt in general raportate de catre sursele institutionale (scoli, spitale).

Cartierul este pus in relatie cu caracteristicile socio-demografice ale parintilor abuzivi. Daca abordarea sociologica demonstrase o corelatie intre saracie si violenta asupra copiilor, abordarea ecologica va relativiza aceasta ipoteza, demonstrand ca procentul de declarare a cazurilor de abuz si de neglijenta variaza in mod semnificativ de la un cartier defavorizat la altul. Izolarea sociala a parintilor, conditiile de locuit, absenta infrastructurilor de recreere, a gradinitelor, a parcurilor, a facilitatilor de transport constituie tot atatea conditii de viata concrete care duc la un risc crescut.

La un nivel mai global trebuie analizata influenta "culturii violentei" in care se scaldă parintii. Cinematograful, televiziunea, ziarile si revistele inunda oamenii cu imagini violente. Atat la nivelul politicii internationale, cat si al faptelor diverse locale, mass-media prezinta violenta ca un mod privilegiat de rezolvare a tensiunilor si conflictelor. Aceasta violenta imanenta vietii societatii occidentale este, de altfel, alimentata de structurile socio-economice fundamentale inegale ale societatii. Centrându-si eforturile pe demonstrarea importantei ajutorului social in cercetarea etiologiei abuzurilor si neglijentei si in practica profesionala preventiva, ecologistii nu abordeaza frontal fundamentele politice, economice si culturale ale acestei "culturi a violentei".

Clasificarea abuzului

Tipurile de maltratare includ:

1. Abuzul fizic: vatamare intentionala - loviri la cap, fracturi, arsuri si opariri, contuzii, retard psiho-somatic si in consecinta ramanerea la o statura scunda (nanism).
2. Neglijarea: lipsa unui ajutor fizic si medical, a unei supravegheri, a afectivitatii, a stimularii.
3. Abuzul emotional: ostilitatea, lipsa atentiei, cazurile de abandon, cerinte improprii.
4. Abuzul sexual: penetrativ, nonpenetrativ, intrafamiliar, extrafamiliar, la fete si la baieti (R.Goodman, S.Scott, 1997).

Tabloul clinic specific fiecarui tip de abuz

Abuzul fizic

Copilul este de obicei prezentat in camera de garda cu diferite forme de vatamare.

Opiniile familiei pot include puncte de vedere sugestive:

- intarzierea sau imposibilitatea de a cauta ajutor medical;
- motivul prin care ranirea este explicata este vag, lipsind argumentele, in timp ce

circumstanțele tin de convingeri particulare;

- motivul variaza in functie de relatari semnificative;

- cauza nu este compatibila cu rana - un copil cu contuzii adanci si fracturi, se relateaza ca s-a rostogolit din pat pe podea;

- reactia emotionala a parintilor in timpul discutiei este anormala si nu reflecta gradul de ingrijorare si anxietate care ar trebui;

- comportamentul parintilor este suspicios, ostil si manios impotriva copilului si sunt nerabdatori sa paraseasca spitalul inainte ca investigatiile medicale sa fie complete;

- multe din abuzuri sunt sadice si infricosatoare;

- copilul ar putea da indicii importante (R.Goodman, 1997);

- copiii predispusi spre accidente - acest termen a fost utilizat pentru a descrie copilul ale carui trasaturi de personalitate il predispun la accidente. O astfel de trasatura de personalitate nu exista. Copilul cu repetate injurii trebuie sa alerteze doctorii cu privire la familiile cu probleme psiho-sociale; la un copil cu probleme motorii, de atentie si temperament si de asemenea la posibilitatea unui copil abuzat.

Aproximativ 10% din cazurile de abuz fizic implica arsuri. Arsurile produse de obiecte fierbinti sunt usor de diagnosticat. Acestea sunt arsuri de gradul II fara formarea veziculelor si apar pe o singura parte a corpului. Forma arsurii este patognomonica daca copilul a fost tinut langa soba sau pe o plita electrica infierbantata. Arsurile cu tigara produc leziuni circulare si de marime uniforma. Acest fel de arsuri sunt adesea descoperite pe maini si pe picioare si se pot confunda cu impetigo bulos. Oparirile cu apa fierbinte sunt tipurile cele mai obisnuite de arsuri, de obicei veziculele sunt prezente. Un alt tip de arsura este aceea cand un parinte isi apasa coapsele pe abdomenul copilului, punand fesele si perineul in apa oparita, ca un fel de pedeapsa pentru cei care sufera de enurezis, sau pentru a-i invata sa reziste fara sa mearga la toaleta. Astfel, va aparea un tip de arsura circular pe fese. Prin bagarea fortata in apa a copilului, oparirea se va extinde de pe fese pana spre mijloc; mainile si picioarele sunt libere, lucru care este incompatibil cu rascucirea, in timp ce in cada ar fi posibil. Oparirea unui picior sau a unei maini ca pedeapsa devine suspecta cand arsura se extinde deasupra incheieturii mainii sau a gleznei. Necrolizele toxice ale epidermei pot fi confundate cu oparirile. Hematomul subdural este cel mai periculos tip de vatamare, adesea cauzand moartea, sau sechele serioase. Aproximativ 95% din leziunile intracraniene care au loc in primul an de viata sunt rezultatul unui abuz. Copiii mici afectati adesea intra in coma, prezinta convulsii si hipertensiune intracraniana. Hematoamele subdurale pot fi asociate cu fracturi ale oaselor craniului datorate loviturilor accidentale la cap, dar in aproape jumatate din aceste cazuri nu apar fracturi sau hematoame (K.Mogbo, T.Slovis, 1998).

Abuzarea copilului este o cauza majora si a ranilor provocate asupra ochiului si a regiunilor orbitale. Manifestarile sunt numeroase si pot juca un rol important in recunoasterea acestui sindrom. Posibilitatea unei traume neaccidentale trebuie luata in considerare, fiind reprezentata de echimoze sau plagi anfractuoase ale pleoapelor, hemoragii interne sau externe ale ochiului, cataracte sau dislocari ale cristalinului, detasari de retina sau fracturi ale orbitei (Sandramouli, Robinson, 1998).

Injuriile intraabdominale sunt a doua cauza a mortii copiilor, dupa pedepsele corporale (bataie). Acestia pot prezenta varsaturi repetate, distensie abdominala, surditate, absenteism sau soc. Deoarece peretele abdominal este elastic, forta loviturii este de obicei absorbita de organele interne, iar pe tegument nu raman urme. Cel mai adesea leziunile

sunt cele de ficat sau de splina. Mult mai rare sunt leziunile sau vătămările intestinului subțire. Hematoamele intramurale în zona duodenului și jejunului proximal pot duce la oprirea temporară a tranzitului. Au fost depistate inclusiv ascită chiloasă și pseudochiste ale pancreasului (Nelson).

Neglijența

Aceasta se referă la absența unei îngrijiri corespunzătoare, mai exact a faptelor (acțiunilor) anormale. Efectele neglijenței la copii pot fi la fel de devastatoare ca și efectele abuzului, dacă nu chiar mai severe. Pot fi implicate mai multe etape ale îngrijirii:

1. Lipsa îngrijirii fizice: aceasta include subnutriția și câteodată retardul psiho-somatic, infecțiile repetate, nepăstrarea curățeniei și dezorganizarea.
2. Lipsa unei îngrijiri medicale: neprezentarea cu copilul la vaccinare, întârzierea în acordarea ajutorului medical necesar în caz de îmbolnăviri sau accidente. Aceasta poate avea ca rezultat de exemplu: deficiențe prin netratarea strabismului, slăbirea auzului datorită netratării otitelor sau ocazional moartea prin hipotermie.
3. Lipsa regulilor impuse în casă, a rutinei: aceasta conduce la accidente la toate vârstele, incluzând atât cele casnice, cât și cele de pe stradă. Frecvent copiii mai mici se ude și se murdăresc. Cei mai mari sunt lăsați să hoinărească departe de casă, fiind expuși la o varietate de riscuri (se pot juca pe liniile de tren, se pot asocia cu consumatorii de droguri, cu criminalii sau violatorii).
4. Lipsa stabilității emoționale: aceasta afectează capacitatea copiilor de a avea relații apropiate, deoarece ei nu au experiența unei relații reciproce normale. Capacitățile și sentimentele lor sociale și emoționale în ceea ce privește realizarea unei prietenii sunt de obicei necorespunzătoare, deoarece sunt inadaptați, putând duce uneori la depresie accentuată. Alte tulburări emoționale, cum ar fi anxietatea și frica, nu sunt neobisnuite. Modul de atașare la copiii mai mici se măsoară prin separarea și reintalnirea cu părinții, care adesea este anormală. Un alt fel de neglijență față de copii este privarea de prietenie, afectivitate și contact fizic, acest lucru expunându-i la riscurile unui abuz. Copiii de vârstă școlară nu pot păstra o relație de prietenie. Adulții educă copiii adesea neglijent și în medii necorespunzătoare, expunându-i la relații neadecvate. Acest lucru este reflectat în modurile anormale în care ei își descriu relațiile cu părinții și alți apropiați.
5. Lipsa unei stimulări cognitive și a unei încurajări, a jocurilor constructive. Aceasta va conduce la o reducere a vocabularului, o micșorare a atenției și concentrării, IQ inferior și realizări puține, diminuarea competenței și inițiativei (Goodman, 1997).

Abuzul emoțional

Cu toate că abuzul emoțional este principala cauză de îngrijorare înregistrată de Asociațiile oficiale de protecție a copilului, nu este întotdeauna recunoscut și nu i se acordă importanța cuvenită, deși în cele mai multe cazuri reprezintă forma de maltratare predominantă în cadrul familiei. Mai mult, abuzul emoțional este prezent și alături de alte forme de maltratare. Cercetările din ultimele două decenii au evidențiat că manifestările imediate sunt mai puțin dramatice comparativ cu cele care apar în timp. În cadrul abuzului emoțional putem include:

1. Ostilitatea și critica extremă. Părinții s-ar putea să vadă numai calitățile negative ale copiilor și să le adreseze comentarii aspre și critice, iar ei nu sunt pregătiți și obișnuiți cu acest lucru. Studiile efectuate confirmă că, copiii expuși unui climat emoțional aspru sunt la rândul lor cruzi cu ceilalți.
2. Respingerea afectivității. Aceasta poate duce la frustrări emoționale disperate și la

racirea relatiilor, uneori ducand la neincredere sau la nevoia disperata de intimitate.

3. Lipsa de atentie. Copilul este ignorat in special cand este tacut, sau se comporta corespunzator; cand cauta pe cineva sa se joace sau cere aprobarea pentru a obtine ceva, este certat. Aceasta il va conduce spre un comportament social mai putin acceptabil, sau mai degraba, spre unul antisocial si agresiv.

4. Inconsecventa. Comportamentul care este acceptat la un moment dat este urmat de o critica si o pedeapsa grea; un parinte care este bland si multumit dimineata, este rece si respingator dupa-amiaza. Acest lucru va crea confuzie si neputinta de a intelege modul corect de comportament, sau de a avea incredere in parinte.

5. Amenintarea cu abandonul. Pentru ceea ce ar putea fi considerat lipsa de comportament (scapari in comportament), copilul este amenintat cu expulzarea de la domiciliu, putand avea valiza pregatita si fiind condus la institutiile de ocrotire. Frica constanta de a fi abandonat impiedica dezvoltarea unei baze sigure in evolutia unei relatii si adesea duce la apropieri (atasamente) anxioase.

6. Stresul si nevoile necorespunzatoare. Un copil isi poate vedea mama deprimata si batuta de nenumarate ori de partenerul sau. Copilul poate crede ca persoana lui este motivul divortului parintilor sai. De asemenea, el poate fi folosit de acestia sa se alieze cu unul sau altul dintre ei, sa duca mesaje, sa faca pace sau sa dea confort si protectie.

Abuzul sexual

Definitia sa legala include: molestarea copilului, incestul si violul.

Victimele abuzului sexual sunt aduse de obicei in camera de urgenta intr-un stress acut.

Copilul poate relata mamei abuzul si sa fie adus la medic intr-un timp scurt de la comiterea lui, dar de foarte multe ori este posibil ca adolescenta sa nu fie crezuta de mama sau ajunge sa povesteasca medicului cele intamplate mult mai tarziu, accidental, sau datorita prezentei in spital pentru alte afectiuni.

Tabloul clinic al abuzului sexual este complex si medicul trebuie sa realizeze un examen clinic si paraclinic atent pentru a putea pune un diagnostic corect.

Pot apare sangerari vaginale prepubertare, alte simptome vaginale inexplicabile, infectii recurente ale tractului urinar, enurezisul sau encoprezisul.

Trebuie urmarite contuziile, in special in zonele unde apar de obicei dupa un abuz violent sau viol: in jurul gurii (adesea pentru a impiedeca copilul sa planga), gat, buze, etc.

Contuziile importante pot sa nu apara imediat dupa agresiune si in consecinta reexaminarea in urmatoarele 24 de ore va fi foarte importanta. O evaluare a maturitatii sexuale (Tanner) si istoricul menstruatiei pot ajuta la determinarea unei posibile sarcini.

O examinare atenta trebuie facuta in zona perineala la fete si a organelor genitale si regiunii anale la baieti.

Cauza principala a bolilor venerice la copii este transmiterea pe cale sexuala de la adulti. In cazul unei adolescente insarcinate care nu ofera date despre tatal copilului, poate fi suspectat incestul.

Investigarea posibilitatii unui incest necesita sensibilitate in discutii. Relatarea detaliata a unei experiente sexuale de catre un copil, trebuie considerata ca o proba importanta in astfel de cazuri. Urmele fizice de obicei sunt absente din cauza timpului indelungat care trece pana cand victimele se simt in siguranta pentru a putea spune cuiva despre problema lor.

Discutiile cu copii trebuie sa fie calme si linistitoare. Ilustratiile sau papusile pot fi folosite pentru a identifica partile corpului. Vocabularul copilului este insusit de la

parinte. Daca un asistent social discuta primul cu copilul, doctorul trebuie sa aiba grija sa nu mai repete intrebarile (Nelson).

Retard psiho-somatic

Deoarece retardul psiho-somatic se afla la granita dintre abuzul fizic, neglijenta si abuzul emotional, fiind plasat de unii autori in cadrul primei categorii, iar de catre altii in cea de a doua. variabile in tratarea acestei tulburari.

Investigatii. Evaluare

In functie de tipul abuzului exista baterii de teste specifice pe care medicul trebuie sa le faca pentru a pune un diagnostic corect si complet.

In cazul abuzului fizic examinarile de laborator se efectueaza daca sunt indicate de medic sau daca parintii relateaza o ranire usoara, negand posibilitatea unei vatamari grave. Cand abuzul fizic este suspectat la un copil sub 2 ani, este necesar sa se faca radiografii de craniu, torace si ale oaselor lungi; radiografiile pelvisului sau coloanei vertebrale ne pot indica daca pacientul a suferit vreun traumatism grav. Aceste radiografii sunt importante pentru ca adesea fracturile descoperite dispar in 6-7 zile, chiar si fara interventia ortopedului, dar existenta lor in antecedente poate fi demonstrata. La copiii peste 5 ani radiografiile trebuie facute numai daca osul este dureros sau daca s-a constatat un grad limitat al miscarii, in urma examenului clinic. Daca radiografia este negativa ea trebuie repetata la doua saptamani pentru a detecta orice calcifieri subperiostale sau dezlipiri epifizare care pot apare. Trauma osului apare aproximativ in procent de 10-20% in abuzul fizic la copii.

Cele mai multe dintre fracturi apar din cauza leziunilor care afecteaza metafizele, iar la examinare se descopera o fractura mica in care o parte a metafizei este smulsa cu epifiza si periostul osului lung. Dupa 10-14 zile calcifierea subperiostala devine vizibila la periferie. Dupa 4-6 saptamani de la accident calcifierea va fi solida si se va remodela. Fracturile sunt mai degraba spirale decat transversale, iar fracturile spirale de femur apar mai frecvent cand copilul incepe sa mearga. Fracturile scapulei sau ale sternului ar trebui sa provoace suspiciuni pentru traumele neaccidentale. Fracturile costale la copii in urma resuscitarilor cardio-pulmonare se intalnesc foarte rar, deci si acestea pot ridica suspiciuni pentru abuz.

Diagnosticul de abuz fizic trebuie stabilit daca explicatia vatamarii este insuficienta.

Rareori un copil peste 3 ani este capabil sa dea o explicatie plauzibila cum ca un anumit adult l-ar fi lovit. Categorie echimozele, arsurile, hematumul subdural si diversele leziuni patognomonice nu apar spontan. Examinarea radiologica a fracturilor in diferite stadii de vindecare poate fi considerata metoda de diagnostic.

Rarele boli osoase cum sunt scorbutul si sifilisul pot semana cu traume neaccidentale ale oaselor, dar in aceste afectiuni oasele se modifica simetric. Copiii cu osteogeneza imperfecta (cu osteomalacie severa sau deficite senzoriale - mielomeningocel sau paraplegie) au un grad ridicat al incidentei fracturilor patologice, dar nu cu implicarea metafizelor osoase (R.Rupp, 1998).

In cazul abuzului sexual examinarile de laborator trebuie sa includa:

- culturi pentru gonococ si Chlamydia trachomatis din zone specifice (uretra, vagin la fetele prepubere, cervix la cele postpubere, canal anal sau rect in concordanta cu istoricul sau constatările fizice);
- teste screening pentru sifilis;
- examinarea unui preparat de secretie vaginala in solutie salina izotona pentru

identificarea spermatozozilor si a Chlamydiei;

- teste de sarcina cand evaluarea maturitatii sexuale o indica.

Examinarea microscopica a probelor obtinute din gura, uretra si rect poate fi de ajutor. Este nevoie pentru anumite mostre de o expertiza medico-legala care trebuie facuta in concordanta cu legile in vigoare si detaliile fiecarui caz. Aceste mostre pot fi de imbracaminte si pot prezenta urme de sange, sperma, secretie vaginala. Se urmareste determinarea fosfatazei acide prostatice sau a glicoproteinei P30 din mostrele de sperma, acolo unde este posibil. Alte tipuri de mostre folosite in expertiza medico-legala sunt unghiile, parul (inclusiv cel prelevat din parul pubian) si fotografii.

Evaluare.

Principala masura este de a ajuta copilul suspectat de a fi abuzat. Un coleg mai in varsta trebuie informat cat mai repede posibil si de asemenea autoritatile locale. Abuzul fizic este depistat de pediatri impreuna cu serviciile sociale. Se va evalua starea mentala a copilului, se vor cauta vatamari sau alte forme de abuz sau neglijenta, in timp ce se vor observa problemele comportamentale sau emotionale ale copilului. Daca procedurile judecatoresti vor decide ca sanatatea mentala a copilului a fost afectata, se cere revizuirea conduitei parintilor sau mutarea copilului din familie.

O evaluare completa este utila pentru a obtine detalii care ar putea scapa din vedere datorita faptului ca exista tendinta de a ne concentra atentia asupra circumstantelor in care a avut loc abuzul. Este important sa fie verificati toti membrii familiei respective chiar daca nu sunt rude, cum ar fi tatal vitreg sau persoana la care familia respectiva sta in chirie. Fisele medicale furnizeaza informatii despre vatamari anterioare ale copilului si ale altor membri din familie, cat si despre starea mentala si fizica a parintilor. Fisele scolare sunt, de asemenea, importante. Evaluarea trebuie sa cuprinda toti factorii descriși, precum si o ancheta despre posibilele practici abuzive existente in relatiile cu parintii si in viata de familie. Copilul trebuie examinat singur, iar testele psihometrice vor indica daca s-au redus performantele scolare ale acestuia. Serviciile sociale trebuie intrebate daca cunosc familia respectiva si daca vreunul dintre copii este inregistrat in Asociata de protectie a copilului (in strainatate, inca nu si la noi in tara). Daca abuzul este confirmat, este bine sa aiba loc o comunicare (conferinta) pe tema protectiei copilului si sa fie invitati specialisti. In zilele noastre parintii sunt de obicei invitati sa participe la acest gen de conferinte. Recomandarile facute sunt de a-si inregistra copilul in astfel de asociatii. Investigarea unui abuz sexual trebuie facuta mai cu atentie (cu grija) daca suspiciunile nu sunt intemeiate, sau printr-o ancheta daca ele sunt intemeiate. Exista masuri care trebuie luate, si este bine sa se ceara sfatul unui coleg mai in varsta cu experienta in acest domeniu. Daca copilul nu este deranjat, asistentii sociali pot participa la ancheta, dar daca copilul da semne de neliniste sau exista circumstante speciale cum ar fi instabilitatea sau varsta foarte mica, atunci trebuie implicat un specialist psihiatru.

Investigarea trebuie facuta cu copilul singur, deoarece in cazul in care unul dintre membrii familiei a comis abuzul, copilului ii va fi teama sa vorbeasca de frica consecintelor. De exemplu, se vor depista agresiunile fizice, santajul emotional, sau frica copilului ca in momentul in care va vorbi isi va pierde parintii. Dupa o serie de discutii despre lucrurile din casa, despre persoana pe care copilul o agreeaza cel mai mult si pe cea pe care copilul nu o agreeaza, se vor putea afla lucruri cum ar fi: cine il culca, cine ii face baie, etc. Intrebarile pot contine secrete pe care copilul nu este in stare sa le spuna, dar ele vor confirma daca parintii sunt ingrijorati, daca cineva i-a facut ceva sau l-a atins

intr-un mod care sa nu-i placa.

Investigatiile complete includ etape specializate si se fac impreuna cu politia. De obicei sunt inregistrate video, cum ar fi in Anglia si in alte tari unde inregistrarile sunt admise ca probe in instanta. Pot fi folosite papusi pentru a-i aduce aminte copilului ce s-a intamplat. Examenul clinic al regiunii anale si genitale trebuie efectuat numai de catre pediatri, ginecologi sau specialisti din politie instruiti in aceasta directie. Ranile si echimozele sugereaza un abuz. Trebuie luate in considerare testele care indica prezenta spermei, a bolilor venerice sau a sarcinii. Revenirea fizica poate fi rapida, dar aceasta nu este o regula (Goodman, Scoott, 1997).

Evolutie

In general diversele tipuri de abuzuri coexista, astfel incat este greu sa se studieze un singur tip. Chiar daca aceste forme de abuz au fost studiate, pagubele pe care acestea le produc ating toate nivelele de functionalitate normala. Astfel, handicapurile dobandite sau constitutionale pot predispuce copilul la un abuz; de exemplu, in cazul unui copil cu temperament iritabil, un rol negativ il pot avea si factorii genetici si psiho-sociali. Acesti factori sunt strans legati de nivelul redus al coeficientului de inteligenta al parintilor si pot influenta dezvoltarea intelectuala a copiilor, chiar daca abuzul nu a avut loc.

Efectele fizice: aceste efecte pot influenta cresterea copilului, ducand cel mai frecvent la retard psihosomatic.

Echilibrarea emotionala: cu cat un copil manifesta mai multe emotii negative in circumstante stressante, cu atat va dura mai mult linistirea lui. Copiii pot fi supraincitati si supraexcitati si vor arata mai multa frica si ostilitate fata de adulti. Se pot observa patru caracteristici generale:

- tocirea (distrugerea) emotionala si lipsa responsabilitatilor sociale;
- starea depresiva insotita de o fizionomie agresiva poate insemna retragerea in sine (autism);
- labilitatea emotionala poate provoca schimbari neasteptate de la buna dispozitie la suparare;
- starea emotionala nervoasa impreuna cu iesirile necontrolate poate fi un raspuns la frustrari (J.Kaufman, 1998; A.Kent, G.Waller, 1998).

Realizarea (formarea) apropierei afective: copiii mici maltratati prezinta reactii anormale in momentul despartirii sau reintalnirii cu parintii. Apare frica, dezorientarea, dorinta dintre apropiere si evitare, izolarea si alte comportamente anormale. Astfel de tipuri de comportamente tind sa persiste de-a lungul copilariei pana la viata de adult.

Dezvoltarea personalitatii: copiilor maltratati le este greu sa vorbeasca despre ei, in special despre sentimentele lor negative, probabil pentru ca au invatat ca acasa sunt pedepsiti pentru acest lucru. Analizand sentimentele lor pentru ei insisi putem observa parerea proasta pe care o au despre ei si gradul ridicat de subapreciere.

Dezvoltarea sociala: atractia fata de joaca este mica atat cantitativ cat si calitativ, astfel aparand rutina si activitatile stereotipe. Dorinta de joaca cu ceilalti copii dispare. Copiii maltratati manifesta mai putina sensibilitate fata de emotiile celorlalti, se asteapta la atitudini negative din partea celor din jur si au initiative slabe in realizarea si mentinerea unei relatii in societate. Ei sunt mai mult predispusi sa-si construiasca stimuli agresivi si sa raspunda in acelasi fel. Cercetarile actuale legate de relatiile sociale ale acestora indica o scadere a competentei, o agresiune inexplicabila la un gest prietenesc, o multitudine de gesturi agresive care duc la izolarea copilului de grup. Exista evidente care demonstreaza

ca aceste comportamente sunt un fel de "lupta" a copilului in urma experientelor infricosatoare traite.

Dezvoltarea cognitiva: atat limbajul cat si abilitatile verbale sunt mai putin dezvoltate decat la ceilalti copii, iar activitatile scolare sunt foarte reduse. Acestea pot apare si datorita a numeroase mecanisme incluzand si mediul nefavorabil din familie; capacitatea de concentrare si organizare a muncii scolare este redusa, apare apatia si lipsa unei motivatii.

Tulburarile emotionale si de comportament: acestea sunt comune tuturor copiilor care au fost abuzati. In adolescenta in cazuri extreme poate aparea comportamentul violent la o personalitate psihopata, sinuciderea si automutilarea. S-a constatat o crestere a tulburarilor posttraumatice la victimele care au suferit un abuz fizic. Din studiile efectuate reiese ca, comparand copiii maltratati cu alti copii din alte medii socio-economice, s-a constatat ca in familiile copiilor abuzati exista un nivel disproportionat al necazurilor, al lipsurilor si al atentiei acordate copilului. Uneori este greu de distins efectul abuzului fata de cel al lipsurilor existente. Unde exista mai multi factori de acest fel, rata psiho-patologica poate creste disproportionat de mult (Ellason, Ross, 1997; I.Kolvin, 1992).

Relatiile dintre generatii: proportia copiilor care au fost abuzati de parinti variaza in jurul a 30%. Educatia necorespunzatoare are o influenta puternica, iar rezultatele negative care apar in timp sunt inevitabile. Chiar si dintre fetele educate in casele de copii, doar jumatate au un comportament adecvat fata de propriii lor copii.

Consecintele abuzului sexual: ca si la celelalte tipuri de abuzuri este greu sa se evalueze efectele negative ale abuzului asupra copilului si ce influenta a jucat mediul dezorganizat si dezordonat al familiei in realizarea lui. Rezultatele studiilor bazate pe probe clinice indica o lipsa a reintegrarii copiilor abuzati sexual, ei suferind o multime de consecinte negative care adesea dureaza multi ani.

Emotional, victimele adesea se simt vinovate si responsabile de abuz, in special daca ele l-au provocat. S-ar putea sa se resimta neputinciosi in a-si stapani raul facut propriului corp. S-ar putea sa-si piarda increderea in ceilalti, in special in cei mai in varsta, de genul celor care i-au abuzat. Trauma unui abuz poate duce la insomnii, cosmaruri, lipsa poftei de mancare (A.Favaro, 1998), alte suferinte somatice si un comportament autodestructiv. Exista simptome de stress posttraumatic cu idei referitoare la abuz si care pot duce la evitarea oamenilor si izolare. Lipsa de consideratie este adesea insotita de sentimente de dezgust, contaminare, murdarire si predominare a raului. Lipsa de ajutor si de speranta sunt frecvente si sunt insotite de manie. Apare depresia.

Comportamentele negative, neascultarea, agresivitatea si actiunile antisociale apar la ambele sexe victime ale unui abuz, dar in special la baieti. Fetele sunt mult mai predispuse la automutilare, la arderea cu tigari. Multi copii au un comportament sexual necorespunzator, incluzand contactul sexual si dorinta de seductie fata de copiii straini, personalul din casele de copii unde locuiesc sau cei care ii ingrijesc in unitatile medicale. Pe masura ce cresc sunt predispusi la prostitutie. Baietii care au fost abuzati de homosexuali pot avea confuzii privind identitatea lor sexuala. Proportia celor care vor abuza la randul lor este incerta, dar cu siguranta exista.

Factorii de agravare a impactului sexual includ:

- gradul de constrangere si violenta folosita;
- durata abuzului;

- natura si severitatea abuzului, inclusiv penetrarea;
- relatia cu cel care a abuzat (cum ar fi o persoana de incredere, de exemplu tatal);
- evenimentele ulterioare plecarii de la domiciliu, care destrama familia;

Un alt factor ar fi neincrederea manifestata de cel abuzat, in special fata de mama.

Aproximativ a treia fata abuzata nu este suportata de propria mama, care neaga ca abuzul s-ar fi intamplat (in ciuda evidentelor), alegand sa stea cu cel care a abuzat sexual si respingandu-si fata. Studiile despre impactul abuzului in functie de varsta nu au putut indica varsta la care acesta produce cele mai mari consecinte negative.

O completa schema rezultata in urma unor studii multiple si cu numerosi subiecti este data de doi psihiatri englezi (Cotgrove si Kolvin) avand ca tema efectele pe termen lung ale abuzului sexual asupra copilului:

Probleme psihologice:

- depresie;
- anxietate;
- autorespect redus;
- inovatie;
- tulburari de somn;

Comportamente problema:

- autoagresiune;
- consum de droguri;
- prostitutie;
- vagabondaj;

Probleme relationale si sexuale:

- izolare sociala;
- promiscuitate sexuala;
- revictimizare;

Incapacitatea de a invata

Tulburari psihiatrice:

- tulburari de alimentare;
- tulburari de somatizare;
- tulburari de stress posttraumatic;

Este necesar sa fie prezente cinci simptome din cele care vor fi enumerate, pentru a putea pune diagnosticul de tulburare marginala de personalitate (J.Murray, 1993):

- impulsivitate;
- autoagresiune;
- dificultate de a-si mentine intimitatea;
- control deficitar al temperamentului;
- tulburari de identitate;
- instabilitatea dispozitiei;
- intoleranta la singuratate;
- sentimente cronice de gol interior sau plictiseala.

Cercetarile de ultima ora descriu un nou sindrom: sindromul falsei memorii.

Se sustine ca in unele cazuri, afirmatiile despre abuzul sexual pot fi provocate de intrebari prea zeloase. Acest lucru este controversat inca, dar este posibil ca abuzul sexual asupra copilului sa poata deveni o explicatie folosita in exces pentru anumite dificultati ale pacientilor, acum cand constientizarea efectului abuzului sexual pe termen lung se

amplifica.

Abuzul ritual este o forma de abuz sexual care s-a aflat, de asemenea, pe prima pagina a ziarelor in ultimii ani. In timp ce istoricul unui abuz ritual poate fi asociat cu istoricul unei gravitati deosebite a abuzului, aceasta nu pare a fi asociat cu mai multe consecinte pe termen lung (A.Cotgrove, I.Kolvin, 1997).

Factori de predictie

Nelson apreciaza ca printr-un tratament complet si intensiv al intregii familii 80-90% dintre acestea pot fi reabilitate pentru a avea un comportament adecvat fata de copiii lor. Aproximativ 10-15% din aceste familii pot fi stabilizate, dar va fi necesara o supraveghere permanenta pana cand copiii vor fi destul de mari pentru a putea parasii domiciliul. In 2-3% din cazuri apare renuntarea la drepturile parintesti si internarea copilului intr-o institutie specializata pentru ingrijire permanenta. Dintre copiii molestati care se intorc acasa, 5% din ei vor fi ucisi si 25% grav raniti, copiii care au fost raniti in repetate randuri la cap pot suferi consecinte nefaste pana la a deveni retardati, aparand "sindromul organic cerebral", crize de angina pectorala, hidrocefalie sau ataxie. Abuzurile emotionale cele mai frecvente sunt: infricosarea, agresiunea verbala si hiperactivitatea. In plus, familiile netratate tind sa creasca copii care devin delincventi juvenili si membri violenti ai societatii noastre, precum si agresorii urmatoarei generatii de copii.

Prognosticul pentru abuzul sexual este dificil de apreciat. Prin interventii prompte multe victime vor avea o viata normala ca adult. Fara interventii multi vor fugi de acasa si se vor prostitua sau se vor droga; aceia care nu vor fugi de acasa vor prezenta depresii, tentative de autoliza si reactii instabile. Cei mai multi dintre adulti vor avea dificultati in a se apropia de copii datorita unor relatii reci parinte-copil si vor avea ei insisi nevoie de tratament psihiatric (Nelson).

Tratament. Psihoterapie. Profilaxie.

Tratament

Un copil suspectat ca a fost abuzat sau neglijat trebuie de obicei sa fie spitalizat, facandu-i-se un control amanuntit al leziunilor; trebuie protejat pana cand familia ii poate oferi din nou siguranta completa. Daca parintii refuza spitalizarea copilului, un ordin judecatoresc sau al politiei se impune a fi obtinut. In unele cazuri copilul nu necesita spitalizare, dar el trebuie internat in institutii care sa-l protejeze, unde persoana care l-a traumatizat sa nu aiba acces. Copiii peste sase ani, cu leziuni minore, pot fi supravegheati acasa.

Odata ce copilul este internat in spital, trebuie rezolvate problemele medicale si chirurgicale. Psihiatrul are obligatia sa comunice parintilor cauza vatamarii si sa raporteze cazul forurilor competente. Trebuie subliniat ca problema copilului este tratabila, ca o institutie de protectie va fi implicata si ca scopul tuturor este nu de a pedepsi, ci de a-i ajuta pe parinti sa gaseasca modalitati mai bune pentru a intelege nevoile copilului lor. Institutia de protectie a copilului este necesar sa fie contactata telefonic imediat; rapoarte scrise sunt trimise regulat (Van Haeringen, 1998).

Copiii trebuie examinati complet pana la cel mult 12 ore de la raportarea abuzului. Aproximativ 20% dintre ei prezinta semnele unui abuz fizic. Se simt furiosi pentru abuzul suferit, iar daca agresorii sunt parintii, le este greu sa coopereze cu acestia. Intrebarile (interogari) repetate, confruntarile si acuzarile trebuie evitate. Parintii trebuie incurajati sa-si viziteze copiii, iar angajatii spitalului trebuie sa fie amabili si de ajutor. Medicul are obligatia sa consulte copilul zilnic si sa telefoneze parintilor, informandu-i despre evolutia starii de sanatate a acestuia. Serviciile sociale ale spitalului vor determina natura

problemelor si a mediului din familie, precum si siguranta copilului acasa (Codul Penal). Fiecare spital de copii ar trebui sa desemneze un grup de profesioniști responsabili de nevoile copiilor abuzati sau neglijati si ale familiilor lor. Grupul ar trebui sa includa un pediatru, un asistent social, un psihiatru si un coordonator. Trebuie sa existe legaturi intre institutiile de ocrotire, judecatori si consultantii legali. Dupa cel puțin o saptamana evaluarile vor fi complete iar echipa se va intalni cu psihiatrul si asistentul social care s-au ocupat de copil, un reprezentant al institutiei de ocrotire implicata, pentru a decide ce este mai bine pentru copil si sa stabileasca un proiect pe termen lung (Codul familiei).

Psihoterapie

Psihoterapia este esenta terapiei, iar esenta intregii psihoterapii este comunicarea. Primul pas este deschiderea unui canal de comunicare (J.Collier, J.Longmore, T.Hodgestts, 1997). Este important ca medicul sa reuseasca sa castige increderea micutului sau pacient, pentru a-l putea determina sa vorbeasca despre cele intamplate (J.Read, A.Freser, 1998). Exista mai multe tipuri de psihoterapii - simple sau asociate - la care medicul va apela in functie de contextul situatiei.

Tipuri de psihoterapii:

Terapia comportamentala: este destinata sa trateze simptome precum fobii, obsesii, tulburari de alimentatie si sexuale, anxietatea sau depresia usoara. In cazul unui copil abuzat aceasta are ca scop eliberarea lui de vina, de autoacuzare.

Terapia cognitiva. Ideea fundamentala este aceea ca starea psihica si gandurile pot forma un cerc vicios. Terapia cognitiva abordeaza acest cerc vicios analizand gandurile.

Metode:

- se clarifica exact care este gandul (nu il lasa sa fie doar o convingere negativa vaga);
- se cauta dovezi pentru si impotriva afirmatiei din cadrul gandului;
- se cauta alte perspective;
- se trage o concluzie.

Terapia de grup. Aici copilul-victima poate sa primeasca suport de la altii care au trait experiente asemanatoare. Intalnirea cu copiii din grup timp mai indelungat il poate face pe acesta sa vorbeasca despre propriile sale emotii.

Interventia in criza. Aceasta ofera ajutor pe termen scurt pentru rezolvarea crizelor si restabilirea capacitatii de control a pacientului.

Psihoterapia de sustinere

Psihoterapia pe termen lung. Strategii : - asocierea libera;

- realizarea conexiunilor;
- reflectarea;
- interpretarea;
- confruntarea.

Psihoterapia structurata a familiei. Este foarte importanta deoarece se urmareste reabilitarea copilului in cadrul familiei. Familia, in special mama, va trebui sa rezolve problemele dintre victima si agresor. Se instituie terapii antidepresive pentru mama, se indruma aceasta pentru a fi in stare sa-si ajute copilul, sa accepte ceea ce s-a intamplat, sa-l protejeze.

Terapia prin joc. Persoanele care au cea mai mare experienta psihoterapeutica cu copiii sunt parintii. Ei detin cartile cheie in influentarea comportamentului unui copil. Acestea includ dragoste, canale de comunicare reciproc intelese, sisteme de recompense justificate si o cunoastere comuna a binelui si a raului. Este cel mai probabil ca familiile

care nu detin aceste cunostinte sa necesite ajutorul specialistilor.

In terapia prin joc, copilul (care poate sa-si aduca prietenii) si terapeutul se joaca impreuna cu jucarii care ii dau copilului posibilitatea sa exprime prin cuvinte cele mai ascunse fantezii. Dupa cum a explicat Virginia Axline unuia dintre copiii ei de cinci ani, terapia prin joc este "atunci cand poti fi asa cum iti doresti sa fii. Atunci cand poti sa folosesti orice fel de a fi pe care doresti sa il folosesti. Atunci cand poti sa fii tu insuti." Exista si terapii alternative pe langa cele consacrate, care utilizate alaturi de acestea din urma dau rezultate incurajatoare. Alternativele la tratamentele conduse de medic, ale pacientilor externi sau interni, includ:

- echipe terapeutice de psihiatrie comunitara;
- asistente medicale de psihiatrie comunitara solicitate telefonic;
- echipe de interventie in criza;
- servicii de vizitare in week-end si la ore critice;
- linii telefonice de ajutor;
- grupuri de autoajutare (ex. Terapii neprofesioniste sau Ajutorul Parintilor, Gospodinele, Grupul Parintilor Anonimi);
- camine pentru bolnavii psihici;
- centre ocupationale (voluntare si statutare);
- servicii de ergoterapie;
- locuinte supravegheate pentru a nu lasa bolnavii singuri;
- camine de grup autoadministrate.

Aceste servicii sunt importante nu numai pentru mentinerea pacientilor in afara spitalului (un prim scop al celor care promoveaza ingrijirea); ele sunt de asemenea importante in normalizarea treptata a relatiei pacientului cu mediul inconjurator (J. Collier, 1997).

O preocupare importanta este acum de a descoperi in statu nascenti problemele psihiatrice si emotionale ale parintilor si copiilor mici pentru a putea pune un diagnostic si interveni cu terapia adecvata. In trecut au existat conflicte si rivalitati intre sustinatorii terapiei individuale si cei ai terapiei de familie, toate acestea fiind in dezavantajul pacientilor. In prezent aceste doua teorii par sa fie la fel de importante. In general, conflicte in psihiatrie au fost si mai exista intre diversele teorii. Aceste conflicte sunt alimentate de atentie indreptata asupra costului scazut si metodelor de tratament pe termen scurt, precum si de ultimele descoperiri in domeniul psihiatriei biologice si cognitive si al psihoterapiei comportamentale. Se presupune insa ca acest antagonism nu este bine fondat nici din punct de vedere clinic, nici teoretic. Bolnavii care acum sufera din pricina acestui antagonism au mai mult de castigat dintr-o mai buna cooperare intre neuropsihiatrie si psihoterapie.

Profilaxie

Parintii predispusi la un mare risc de a fi niste parinti neglijenti (care nu sunt capabili sa-si iubeasca copiii si sa-i ingrijeasca corespunzator) pot fi depistati de timpuriu daca se constata anumite aspecte care ar putea provoca un abuz, cum ar fi: excesul de medicamente al mamei sau boli psihice ale acesteia, comentarii negative ale parintilor la adresa noului nascut, lipsa atasamentului matern, nevizitarea copilului care s-a nascut prematur sau bolnav, bataia la fund sau neglijenta in igiena noului nascut. Abuzul sau neglijarea pot fi prevenite prin pregatirea intensiva a acestor familii pentru ingrijirea copilului, incluzand cursuri prenatale, contactul dintre mama si copil in incaperi destinate acestui scop, saloane special amenajate pentru mama si copil, cresterea contactului

parintilor cu copiii nascuti prematur, indrumarea in linistirea copilului cand plange, consiliere in ingrijirea copiilor, vizite la crese cu specific medical, la crese unde copiii pot fi ingrijiti pe o perioada scurta de criza familiala, reducerea imbolnavirilor acute, linii telefonice specializate cu acest profil, fixarea unei zile anume de ingrijire a copilului cand acesta nu se afla in familie, planning familial (Sandramouli, Robinson, 1998s J. Waldfogel, 1998).

In ceea ce priveste abuzul sexual, o prima masura impotriva acestuia este incurajarea copiilor sa "nu pastreze secrete", "sa spuna nu" si "sa povesteasca cuiva". Aproape o suta de carti, jocuri, desene animate si filme despre abuzul sexual sunt disponibile in SUA. Astfel de programe prezinta declaratii ale copiilor care au fost abuzati sexual, dar cu toate acestea, metodele prin care s-ar putea proteja copiii nu sunt respectate (D.Bertrand, L.Subilia, D.Halperin, 1998; D.Southall, 1997). In prezent cea mai buna protectie pentru copii este alertarea persoanelor care nu-i vor parasii in situatii de risc extrem (personalul din centrele de ocrotire), ii vor asculta si le vor recunoaste primele simptome de stress.

Legislatie

Copilul, constituind capitalul de maine al umanitatii, a fost ocrotit atat pe plan international, cat si de legislatia statului nostru. Ocrotirea se reflecta in norme legale care obliga la a face ceva in favoarea minorului, sau in norme legale care incearca sa-l fereasca de sfera unor relatii care-i primejduiesc buna dezvoltare si care totusi, daca se petrec asupra acestuia, le sanctioneaza drastic.

Pe plan international, la 20 noiembrie 1989, Adunarea generala a ONU a ratificat Conventia cu privire la drepturile copilului. Aceasta lege a fost adoptata si de statul roman la 25 septembrie 1990. Articolele 19 si 20 ale acestei Conventii se refera la copilul abuzat:

"Articolul 19":

1. Statele parti vor lua toate masurile legislative, administrative, sociale si educative corespunzatoare pentru protejarea copilului impotriva oricaror forme de violenta, vatamare sau abuz fizic sau mental, de abandon sau neglijenta, de rele tratamente sau exploatare, inclusiv violenta sexuala, in timpul cat se afla in ingrijirea parintilor sau a unuia dintre ei, a reprezentantului sau reprezentantilor sai legali sau a oricarei persoane careia i-a fost incredintat.
2. Aceste masuri de protectie vor cuprinde, dupa cum se va conveni, proceduri eficiente pentru stabilirea de programe sociale vizand furnizarea de sprijin necesar copilului si celor carora le-a fost incredintat, precum si alte forme de prevenire, in vederea identificarii, raportarii, retrimiterii, anchetarii, tratarii si urmaririi pentru cazurile de rele tratamente aplicate copilului descrise mai sus, si vor cuprinde, deasemenea, dupa cum se va stabili, procedurile de interventie judiciara.

Articolul 20:

1. Orice copil care este, temporar sau definitiv, lipsit de mediul sau familial sau care, in propriul sau interes, nu poate fi lasat in acest mediu, are dreptul la protectie si un ajutor special din partea statului.
2. Statele parti vor prevedea pentru acest copil o protectie alternativa in conformitate cu legislatia lor nationala.
3. Aceasta protectie alternativa poate sa aiba forma plasarii intr-o familie, adoptiunii sau, in caz de necesitate incredintarii intr-o institutie corespunzatoare pentru copil. In alegerea uneia dintre aceste solutii este necesar sa se tina seama in mod corespunzator de

necesitatea unei anumite continuitati in educarea copilului, ca si de originea sa etnica, religioasa, culturala si lingvistica "(Monitorul oficial nr. 109/1990)
Legislatia statului obliga prin reglementari cuprinse in Codul familiei si Codul penal la respectarea relatiilor sociale care asigura climatul optim de dezvoltare a copilului.
Pentru abuzurile pe care unii sunt predispusi sa le comita asupra minorului, Codul penal prevede in mod expres pedepse aspre, cu inchisoare, in raport cu gravitatea consecintelor pe care faptele acestora le pot avea in viata minorului.
Astfel, intr-o prima mare categorie sunt incriminate faptele ce constituie infractiuni la viata sexuala: violul cu mentiunea expresa daca este comis asupra unui minor care nu a implinit varsta de 14 ani, raportul sexual cu o minora, seductia si coruptia sexuala.
Intr-o a doua mare categorie de infractiuni sunt incluse faptele care aduc atingere unor relatii privind convietuirea sociala: abandonul de familie, relele tratamente aplicate minorului si nerespectarea masurilor privind incredintarea lui.
De exemplu articolul 306 din Codul penal defineste relele tratamente: "Punerea in primejdie grava, prin masuri sau tratamente de orice fel, a dezvoltarii fizice, intelectuale sau morale a minorului, de catre parinti sau orice persoana careia minorul i-a fost incredintat spre crestere si educare, se pedepseste cu inchisoare de la 1 la 5 ani" (Codul Penal), iar articolul 109 din Codul familiei prevede ridicarea drepturilor parintesti in anumite situatii: "Daca sanatatea sau dezvoltarea fizica a copilului este primejdita prin felul de exercitare a drepturilor parintesti, prin purtarea abuziva sau prin neglijenta grava in indeplinirea indatoririlor de parinte, instanta judecatoreasca, la cererea autoritatii tutelare, va pronunta decaderea parintilor din drepturile parintesti" (Codul familiei).
Daca prin infractiunile mai sus enumerate sunt sanctionate in mod expres faptele ce afecteaza buna dezvoltare a minorului, legea penala sanctioneaza si alte fapte care implicit se rasfrang negativ asupra evolutiei copilului cum ar fi: punerea in primejdie a unei persoane in neputinta de a se ingriji, lasarea fara ajutor, lasarea fara ajutor prin omisiune de instiintare sau care constituie de regula si forme agravante ale infractiunii tocmai prin pericolul grav ce-l reprezinta, afectand o valoare sociala deosebita - minorul si evolutia sa.

Ne vom referi in continuare la unele aspecte privind copilul neglijat emoțional

Dezvoltarea copilului neglijat emoțional

1. Ce este neglijarea copilului, în contextul fenomenului de maltratare?

Neglijarea copilului reprezintă o neîndeplinire a obligațiilor părinților sau persoanelor responsabile pentru copil de a-i satisface necesitățile de bază și a-i oferi în

Neglijarea este cea mai frecventă formă de maltratare a copilului (conform unor statistici reprezintă cca 65% din totalul cazurilor de abuz al copilului) și poate avea mai multe forme: ea poate fi educațională, fizică, medicală sau emoțională. În afară de neglijare, acest fenomen poate decurge sub formă de ignorare (fizică sau psihologică), respingere (refuzul de a fi receptiv la necesitățile copilului), izolare, exploatare, insultă verbală, teroare și altele.

Neglijarea emoțională este o formă de abuz psihic al copilului, o disfuncție a relației firești protectoare părinte-copil, cu impact negativ asupra dezvoltării copilului în mai multe domenii, inclusiv în stabilirea unui atașament normal, dezvoltarea capacităților de depășire a stresului, dificultăți de socializare și integrare în societate și altele. În

fond, neglijarea emoțională este lipsa de dragoste și afecțiune față de copil. Acest fenomen se manifestă prin incapacitatea părinților de a oferi un mediu emoțional adecvat, necesar pentru o dezvoltare armonioasă psihologică, cognitivă și fizică, condiție fundamentală pentru formarea unei personalități sănătoase în perioada de

În ultimele câteva decenii au avut loc progrese importante în înțelegerea mecanismelor de dezvoltare a copilului, rolului fundamental al familiei și anturajului, factorilor negativi, inclusiv rolul abuzului emoțional, stresului din perioadele timpurii de viață și a altor factori vătămători de mediu asupra dezvoltării și creșterii.

Statisticile privind maltratarea copilului variază foarte mult în funcție de țară, instituția de cercetare etc., dar cel puțin 50 din 1000 de copii sunt victime ale

Conform unor statistici a comitetelor de prevenire a maltratării copilului din alte țări, anume neglijarea copilului deține locul întâi ca formă de abuz, constituind peste 50% din suma totală a abuzului copilului, abuzul fizic reprezentând cca 22% cazuri, abuzul sexual – 8%, maltratarea emoțională – 4 % și alte forme de abuz – 12%.

2. Cum influențează anturajul asupra stării emoționale a copilului și cum decurge dezvoltarea copilului?

Un anturaj emoțional ostil sau agasant poate afecta achiziționarea abilităților copilului, calitatea lor și căile de utilizare a acestora. Dezvoltarea copilului este în mare măsură influențată de gradul de securitate al anturajului său, modelul de comunicare de care beneficiază în familie și de posibilitățile de explorare și învățare.

Printre factorii importanți care contribuie la neglijarea emoțională a copilului se numără:

- o nivel intelectual redus al părinților,

- o folosirea de către părinți a drogurilor, abuzul de alcool, o violență în familie,

- o

În contextul neglijării emoționale, se vor aprecia performanțele dezvoltării psihoemoționale corelate la vârstă și la diferite circumstanțe, cu estimarea domeniilor forte și a celor vulnerabile de dezvoltare.

Aici ar trebui de ținut cont de influențele pozitive ale unui anturaj sănătos, stimulant asupra dezvoltării copilului, cu analiza tuturor componentelor, începând cu tezaurul genetic, condițiile antenatale și a celor postnatale.

Un factor valoros în acest context îl constituie plasticitatea neuronală, care oferă un grad în

gradul de rezistență, care este foarte variat, de la copil, la copil.

Pentru o bună dezvoltare a copilului este necesar un șir de factori și condiții, printre care se numără:

a) potențialul genetic și protejarea acestuia (sănătatea mamei, bunăstarea în perioada prenatală și cea postnatală);

b) accesibilitatea la instrumentarul de învățare:

- o potența personală (motivarea, abilitățile cognitive, concentrarea, controlul mintale, controlul emoțiilor, capacitatea de rezistență și flexibilitate;

- o capacitățile de utilizare a relațiilor (de înțelegere a valorii relațiilor, confidența, abilitățile de a se concentra și de a atrage atenția, abilitățile de renunțare asupra controlului, controlul comportamentului, abilitățile de comunicare (verbală, nonverbală), înțelegerea normelor și așteptărilor sociale, înțelegerea rolurilor și ierarhiei, abilități de utilizare securizată a relațiilor.

c) condiții (posibilități pentru joc, frecventarea unei creșe/școli, interacțiuni sociale,

experiențe variate din viață, oportunități de învățare, alimentație adecvată, libertate suficientă (evitarea stresului și anxietății), securitate (fizică și emoțională), încurajare, etc.

Dezvoltarea este condiționată în mare măsură de factorii genetici, dar este modulată de anturajul și ambianța copilului. Acești factori constituie sursa de bază în formarea aptitudinilor de durată pentru învățare și pentru obținerea unei stări de bine fizice și psihologice, aceste capacități fiind corelate cu gradul de control asupra stresului, perceperea de sine, concepția relațiilor, comunicarea și viziunile preconcepute asupra lumii.

Semne de tulburare a atașamentului se observă la cca 80% din sugarii abuzați sau maltratați. Deoarece gradul de securitate a copilului depinde de comportamentul adultului, modelul relațional părinte-copil, nivelul cultural etc., dezvoltarea copilului este profund influențată de calitatea atașamentului părintesc.

Atașamentul copilului se formează în urma interacțiunilor dintre copil și mamă (părinte), prin perceperea vocii ei, expresiei feței, cuvintelor exprimate de către ea, prin mângâierea copilului, exprimarea dragostei și afecțiunii etc. Dezvoltarea atașamentului copilului este condiționată și de abilitățile copilului de a-și exprima necesitățile sale și, ca răspuns, de reacția părinților la aceste necesități. Armonizarea acestor interrelații, depășirea unor carențe sau defecte comportamentale părintești, constituie condiții fundamentale, cu impact de durată, pentru crearea sistemului de valori al copilului, fidelității și încrederii relațiilor părinte-copil. Interacțiunile copilului cu alte persoane și modalitatea acestora influențează, la fel, procesul de învățare a copilului, formării „sinelui”, comunicării verbale și celei nonverbale.

Securitatea fizică și emoțională și reglarea stresului constituie premise importante pentru o dezvoltare optimă.

Copilul mic dispune de un potențial limitat de autocontrol asupra stresului și necesită suport părintesc în acest domeniu.

Starea de insecuritate, în cazul neglijării emoționale, are repercusiuni de durată asupra programării și funcționării axei hipotalamus-hipofiză-suprarenale a copilului – mecanisme

de bază în dezvoltarea potențialului de control și depășire a stresului. Securitatea emoțională se bazează pe o relație armonioasă părinte-copil în creșterea și educarea copilului și include unele competențe indispensabile părintești, prețuirea necondiționată a copilului ca valoare majoră, însuflarea încrederii, evitarea stărilor de teroare și frică, garantarea securității copilului.

La baza dezvoltării stau relațiile părinte-copil, interacțiuni cu influențe reciproce și asupra copilului, și asupra părinților. În acest context, un rol incontestabil îl are ambianța emoțională a copilului și capacitățile lui de: utilizare adecvată a relațiilor, control cognitiv și involuntar a stresului, concentrare, starea lui de spirit, dispoziția, motivarea, încrederea, abilitatea de a renunța la control sau dominare, abilitatea de a depăși stresul legat de schimbările din viață, autoaprecierea și altele. Un anturaj emoțional sănătos oferă copilului posibilitatea de a învăța deprinderi și competențe de independență, încredere, utilizare a relațiilor și atitudinilor. El își formează opinia față de sine ca valoare, capătă senzația de acceptare necondiționată din partea părinților și cea de încredere și securitate, condiții care permit o învățare optimă și care susțin formarea capacităților de flexibilitate și rezistență.

3. Cum este afectată dezvoltarea copilului în cazul neglijării emoționale?

Neglijarea emoțională contează foarte mult în dezvoltarea copilului deoarece ea influențează negativ formarea preconcepțiilor copilului despre relații, afectează abilitatea lui de a folosi aceste viziuni preconceptuate în învățare, de a construi relații de prietenie și relații apropiate. Neglijarea în perioadele timpurii de vârstă afectează și capacitățile înnăscute de protecție și abilitățile dobândite de conviețuire, inclusiv, a celor de cooperare, de percepere a „sinelui”, a competențelor de viață independentă etc.

a) Un rol fundamental în dezvoltarea copilului îl are tipul de atașament. Se descriu mai multe tipuri de atașament, printre care atașamentul asigurat și cel neasigurat; cel nesigurat poate avea mai multe forme (anxios, ambivalent, evitant (de suprimare), dezorganizat și altele.

În cazul unui atașament asigurat (stabil) atitudinea din partea părinților în creșterea și educarea copilului este una clară, armonioasă și statornică, racordată la necesitățile copilului. Dacă au loc unele incidente interrelaționale, ele se recuperează eficient și în scurt timp.

Copilul percepe aceste relații ca pe unele valoroase, el se simte în atenția și grija părinților. Acest tip de atitudine părintească și de percepere a acestora de către copil constituie o condiție optimă pentru achiziția capacităților de funcționare independentă și de utilizare a relațiilor pentru a învăța.

Procesul de învățare este totdeauna influențat de emoții, natura și extinderea achizițiilor corelează cu calitatea îngrijirilor și cu perceperea copilului, cu opiniile sale despre el și despre ceilalți.

Un atașament anxios se formează în cazul când responsabilitățile și atitudinile pozitive ale părinților în creșterea copilului nu sunt statornice, erorile educaționale nu sunt recuperate planificat, ci doar ocazional.

Copilul percepe inconsecvența atitudinilor părintești, părinții sunt impredictibili în acțiunile și atitudinile lor.

Copilul simte că este apreciat de către părinți ca valoare, dar această atitudine nu este percepută de către el ca una statornică; el atrage atenția sa către părinți, dar ea nu este obținută cu regularitate. El are nevoie de a atrage continuu atenția către sine și de a reconfirma aprecierea de sine ca valoare.

Aceste circumstanțe, în care copilul este nevoit de a atrage continuu atenția și de a depăși neîncetat anxietatea pot conduce la o accelerare a proceselor de învățare.

Un atașament ambivalent se creează în cazul când principiile de creștere și educare a copilului sunt neclare, nestatornice, carențele educaționale sunt recuperate ocazional. În acest caz, senzațiile copilului sunt confuze: nesiguranță în aprecierea sa ca valoare, frică, incertitudine. El „cerșește” atenția părintească și atitudinea bună, dar aici predomină frica și închiderea în sine. Acest tip de atașament poate influența învățarea în mod variat, copilul ar putea să aibă performanțe la școală mai bune decât în cazul învățării individuale cu părinții.

Tipul evitant (de suprimare) de atașament se formează în cazul când atitudinea părinților față de copil este consistent negativă, frecvent, chiar agresivă. Copilul pierde senzația de siguranță, nu se simte susținut, este speriat, el nu se mai așteaptă a fi apreciat ca o valoare. În urma unui astfel de atașament are loc declinul socializării copilului, afectarea învățării și dezvoltării cognitive, fenomene care însă se reduc odată

cu sporirea capacităților de autoinstruire. Acești copii pot atinge performanțe bune în unele domenii selectiv, de exemplu, lucrul cu calculatorul.

Atașamentul dezorganizat se formează în cadrul unei atmosfere consistent abuzive. Copilul are o percepere confuză a acestor relații cu părinții, este copleșit de sentimente de neajutorare și de lipsă de apreciere a sa ca valoare. Are dificultăți de dezvoltare cognitiv-emoțională și în susținerea relațiilor, capacități reduse de integrare în școală.

b) Aici are loc o afectare în utilizarea achizițiilor; un copil aparent inert, care stă într-un colț al odăii, care nu se joacă și nu vorbește, trebuie evaluat cu atenție; comportamentul lui ar putea reflecta rezultatul unei traume cu suprimarea achizițiilor, și nu cu lipsa acestora. La fel, nu am putea concluda că un salt ulterior de dezvoltare rapidă este obligatoriu o etapă în depășirea reținerii de dezvoltare; el ar putea reprezenta o reînnoire a achizițiilor inhibitate. Copilul care a învățat a se controla în condiții de neglijare poate crea impresia falsă de reținere în dezvoltare prin răspunsuri intenționat incorecte. Dezvoltarea este un proces continuu, învățarea și utilizarea capacităților pot varia în funcție de starea emoțională. Astfel, o viziune instantanee poate induce în eroare în decizia despre dezvoltarea copilului. Este important a se ține cont de mediul de dezvoltare și de schimbările evolutive, cu implicarea mai multor specialiști în evaluare.

Copilul poate avea abilități disproporțional avansate, ele fiind condiționate de responsabilitățile și experiențele trăite, spre exemplu, copilul a avut grijă de frații și surorile mai mici în familia disfuncțională. Trebuie să atragem atenția la această dezvoltare accelerată a copilului, care ar putea fi o expresie a unor experiențe spirituale dureroase și o modalitate de a le depăși. Această creativitate distinctă a copilului are loc deseori în urma unui dezechilibru familial profund, ca o reacție de depășire a realităților dure. Prin dezvoltarea unui spirit înalt de observație, asociat cu o sete nesăbuită de a atrage atenția față de sine, se accelerează și unele capacități ale copilului și modul de a reacționa.

Stresul cronic are influență de durată asupra abilităților de învățare, în special în cazul afectării proceselor de programare a funcționalității axei hipotalamus-hipofiză-suprarenale. În consecință, apar tulburări de dezvoltare, inclusiv ale funcțiilor de explorare, concentrare, memorie, control al emoțiilor, comportament cu risc, particularități de înțelegere și expresie a comunicării nonverbale, dificultăți de control comportamental, de dispoziție, de integrare școlară.

c) Dificultățile de concentrare sunt condiționate de anturajul emoțional inadecvat. La copiii neglijati emoțional riscul tulburării hiperactivitate/deficit de atenție este semnificativ sporit, una din cauzele de bază fiind comportamentul părinților (abuzul de droguri, substanțe, crizele de furie) cu care se confruntă copilul. Însușirea capacităților de concentrare este corelată cu necesitate copilului de a se adapta la ambianța nesigură, necesitatea de a nu lua în seamă unele comportamente și de a se concentra selectiv la altele.

Copilul care trăiește în haos și violență frecvent are un caracter foarte vigilent, care afectează concentrarea. Anxietatea poate avea o evoluție persistentă din cauza afectării axei hipotalamus-hipofiză-suprarenale și stresului cronic necontrolat. Neatenția afectează starea emoțională, memoria, înțelegerea limbajului nonverbal, învățarea din experiențele altora, complianța școlară, integrarea socială, autoaprecierea, atașamentul reciproc.

d) Dificultăți de comunicare. Dezvoltarea normală a limbajului la copil are loc prin explicarea de către părinți și cei din jur a sensului sunetelor auzite. În familiile violente limbajul folosit este, de regulă, primitiv și sărac, fapt care conduce la o insuficientă stimulare a dezvoltării și la o reținere a dezvoltării limbajului și comunicării. Pentru o dezvoltare optimă a limbajului este nevoie de fortificarea continuă a cunoștințelor, prin repetări, interpretări, încurajări etc., activități absente în cazul neglijării. Strigătele nervoase, vocea ridicată, tonalitatea brutală a vorbirii pot influența înțelegerea intuitivă a semnificației unor cuvinte de către copil. Din cauza limbajului sărac, copilul victimă poate avea probleme de comunicare și de stabilire a relațiilor cu alți copii, dificultăți de integrare școlară și socială, autoapreciere joasă. Evitând comunicarea, acești copii nu-și îmbogățesc vocabularul, pot realiza unele trăsături autiste de neînțelegere a sensului ascuns al cuvintelor, sarcasmului sau umorului. Vorbirea neîncetată le poate provoca senzații neplăcute, chiar de durere. În acest caz pot fi observate și dificultăți înțelegere a limbajului cunoscut, din cauza stărilor emoționale; copilul, ca rezultat al experiențelor sale negative, poate fi concentrat doar la intonație, tonalitate, maniera de comunicare, sensul cuvintelor scăpându-i. Folosirea de către copil a unui jargon primitiv cu cuvinte murdare poate servi și ca indicator sugestiv al neglijării emoționale, abuzului.

Copilul se adaptează prin autorestricții, în cazul când necesitățile sale nu sunt realizate adecvat; refuzul de a comunica servește pentru el drept instrument de control. Comunicarea nonverbală a copilului neglijat are și ea particularități semnificative. În condiții normale, copilul apelează la comunicarea nonverbală din primul an de viață, la vârsta de 18 luni demonstrând capacități conștiente de modulare a răspunsului. Evitarea fixării privirii la fața răutăcioasă conduce la stagnarea însușirii semnificației mimicii și altor componente ale comunicării nonverbale. Capacitățile reduse de concentrare îl împiedică în citirea unor nuanțe subtile ce țin de achizițiile de socializare. Impulsivitatea exagerată contribuie la incapacitatea de a reacționa printr-un comportament adecvat, î special, din cauza absenței unor modalități cognitive eficiente de control, care ar fi trebuit să fie învățate de la părinți.

e) dificultăți de integrare socială. Frica de respingere compromite interacțiunile și comunicarea cu cei din jur. Precauția exagerată și teama de reacții negative, reacțiile inadecvate de frică, hipersensibilitatea la atingere etc. pot conduce la izolare socială. O atitudine exagerată de prietenie sau alte comportamente de protejare exagerată din partea adultului pot contribui la crearea unei impresii false de dezvoltare socială bună a copilului.

Abilitățile de socializare a copilului sunt afectate prin mai multe carențe de

4. Care sunt principiile de intervenție în cazul copilului neglijat emoțional?

Activitățile de reabilitare trebuie să fie direcționate asupra modelării percepției și reacțiilor emoționale ale copilului, concomitent cu reajustarea comportamentului părinților și al altor persoane implicate în educarea copilului. Nerealizarea acestor obiective poate genera consecințe de durată, cu sporirea riscului de comportament violent, negativist sau alt comportament inadecvat.

Optimal este ca intervenția să fie oferită de o echipă interdisciplinară. Înțelegerea și controlul emoțiilor de către copil și capacitățile de răspuns adecvat al familiei la comportamentul copilului constituie ținte importante ale intervenției. Testarea psiho-neurologică, la fel, ajută la înțelegerea comportamentului copilului prin studierea

potențialului cognitiv și emoțional și permite o adaptare mai bună a anturajului, găsirea unor soluții eficiente, în special, de depășire a problemelor de școlarizare.

Uneori este necesară prescrierea unor medicamente (de exemplu, în tulburarea hiperactivitate/deficit de atenție sau alte tulburări comportamentale severe, tulburări de somn, de alimentație, etc).

Activitățile de reabilitare a copilului neglijat emoțional vor fi adaptate la profilul său de dezvoltare, cu planificarea activităților pentru:

o îmbunătățirea capacităților de a crea și susține relații (contactul vizual, folosirea

o sporirea abilităților de adaptare (toleranța la schimbări, depășirea stresului și a

o sporirea competențelor personale

(motivare, autoapreciere, abilități cognitive și motorii, autoajutorare, conștiință

emoțională, abilități de autoîngrijire, de concentrare, modele de învățare);

o schimbarea modelului de joc (imaginație, cooperare, jocul de roluri, capacitățile de

Este important ca aceste activități să fie inițiate după o analiză minuțioasă a factorilor

de risc și cauzativi ai stării copilului (factori genetici, abuz de alcool, violență etc.), după

o evaluare a capacităților cognitive și emoționale, capacităților de depășire a stresului,

oportunităților de învățare (ambianță stimulată, jucării etc.), alimentației etc.

La fel, se va ține cont de următoarele:

o care sunt factorii determinanți în afectarea dezvoltării

o ce poate fi schimbat, cum și cât de ușor și repede

o dacă schimbările planificate vor fi suficiente pentru a redresa situația

o ce factori pot afecta schimbările planificate

o care este riscul de tergiversare a inițierii activităților

o factorii de rezistență și factorii facilitatori ai dezvoltării

o cum ar putea copilul percepe schimbarea și îmbunătățirea

o surse de sporire a autoaprecierii

o care sunt prioritățile

o care sunt activitățile necesare, cine le va acorda și în ce perioade de timp.

Este foarte important de a nu eticheta formal copilul cu un oarecare pattern de

dezvoltare, și astfel, de a-l limita, odată ce normalizarea condițiilor de creștere și

educare pot conduce la corijări radicale în dezvoltarea lui. Copilul neglijat emoțional, în

cazul când este ajutat în depășirea hipervigilenței și autoaprecierii joase, poate

demonstra capacități înalte de ajustare și adaptare, atât în școală, cât și în familie.

Promovarea unui atașament părintesc armonios constituie o prioritate de bază în

dezvoltarea optimală a copilului, iar unul din obiectivele fundamentale este formarea

unei autoaprecieri adecvate și perceperea de sine ca valoare.

Evaluarea inițială a copilului nu trebuie să fie prea categorică și trebuie să fie

îndreptată spre a descoperi domeniile forte pentru depășirea celor slabe în educație.

Copilul va avea nevoie de o atmosferă emoțională deosebit de protectoare acasă și la

școală. El va trebui să învețe cum să beneficieze de condiții benefice de viață, să-și

schimbe atitudinile relaționale defectuoase, să remedieze consecințele unor condiții

anterioare .

In ce consta protectia impotriva exploatarii?

Orice persoana fizica sau juridica, precum si copilul pot sesiza autoritatile abilitate de

lege sa ia masurile corespunzatoare pentru a-l proteja impotriva oricaror forme de violenta, inclusiv violenta sexuala, vatamare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijenta.

Angajatii institutiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intra in contact cu copilul si au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligatia de a sesiza de urgenta directia generala de asistenta sociala si protectia copilului.

Protectia copilului impotriva exploatarei economice

Copilul are dreptul de a fi protejat impotriva exploatarei si nu poate fi constrans la o munca ce comporta un risc potential sau care este susceptibila sa ii compromita educatia ori sa ii dauneze sanatatii sau dezvoltarii sale fizice, mentale, spirituale, morale ori sociale. Este interzisa orice practica prin intermediul careia un copil este dat de unul sau de ambii parinti ori de reprezentantul lui legal in schimbul unei recompense sau nu, in scopul exploatarei copilului sau a muncii acestuia.

In situatiile in care copiii de varsta scolara se sustrag procesului de invatamant, desfasurand munci cu nerespectarea legii, unitatile de invatamant sunt obligate sa sesizeze de indata serviciul public de asistenta sociala. In cazul unor asemenea constatari, serviciul public de asistenta sociala impreuna cu inspectoratele scolare judetene si cu celelalte institutii publice competente sunt obligate sa ia masuri in vederea reintegrarii scolare a copilului.

În România, cinci copii dintr-o sută sunt exploatați prin muncă, conform unei statistici realizate de organizații neguvernamentale, Ministerul Muncii și Biroul Internațional al Muncii (BIM). Astfel, aproape cinci la sută din numărul total al copiilor români cu vârste între 5 și 17 ani sunt exploatați prin muncă, potrivit unei statistici realizate de organizații neguvernamentale, Ministerul Muncii și Biroul Internațional al Muncii (BIM).

La nivel național, potrivit unui studiu realizat de ONG-uri și inspectoratele teritoriale de muncă, din cei 3.866.438 de copii cu vârste cuprinse între 5 și 17 ani, 141.905 sunt implicați în activități economice. Potrivit aceluiași statistici, doar unu la sută dintre cei aproximativ 141.000 de copii care muncesc - de cele mai multe ori la negru - sunt descoperiți de autorități. Cei 1.881 de copii descoperiți în ultimii cinci ani de autorități și retrași din câmpul muncii au beneficiat de programe de educație și consiliere, mulți dintre aceștia intrând în circuitul școlar.

Autoritățile susțin că în România nu există o "problemă foarte gravă de muncă" în rândurile copiilor. "Chiar dacă un singur copil este exploatat prin muncă, avem o problemă", completează însă raportul, întocmit în comun cu Ministerul Muncii.

Programele derulate de autorități au dus la o scădere a fenomenului, dar mai ales la schimbarea mentalității părinților privind munca în rândul copiilor, sunt de părere autorii studiului.

Cu toate acestea, peste 141.000 de copii din România muncesc fără forme legale. Randamentul Inspecției Muncii pentru depistarea cazurilor de exploatare prin muncă a copiilor este scăzut, doar unul dintr-o sută de copii fiind reintegrat social într-un an (210 cazuri depistate la o estimare de aproape 300.000, potrivit raportului Ministerului Muncii).

Studiile și cifrele sunt importante, însă acestea ar trebui să fie însoțite de măsuri în plan legislativ, sunt de părere autorii studiului. Mai mult, ONG-urile recomandă o implicare mult mai fermă a autorităților pentru combaterea cazurilor de exploatare a copiilor prin muncă, mai ales a formelor grave - cerșetoria, prostituția - controlate de crima organizată, "bine structurată, pregătită, din care fac parte oameni inteligenți, greu de dovedit".

De asemenea, prezența zilnică a copiilor cerșetori în intersecții, a celor care spală parbrize, care cară diferite produse în piețe sau vând la tarabă sunt tot atatea aspecte ale acestei probleme. Un raport privind exploatarea prin muncă a copiilor a fost prezentat însoțit de un film, în care protagoniști erau copii exploatați prin muncă. Unul șterge parbrize, o fată de 13 ani mătură la un siloz alături de mama sa, o alta mătură scări de bloc, un băiat de 12 ani face cărămizi. Psihologi, medici pediatri, directori de școli și fundații explică în film implicațiile acestui fenomen, repercursiunile exploatării prin muncă asupra viitorului micuților.

Situațiile cele mai frecvente de încălcare a prevederilor legislației muncii, respectiv a Codului Muncii, de către angajatori, identificate de inspectorii de muncă sunt:

- Prestarea muncii fără întocmirea contractelor individuale de muncă
- Prestarea muncii de către copiii cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani timp de 8 ore/zi, deși art. 109 alin (2) din Codul Muncii prevede durata timpului de muncă este de 6 ore pe zi și de 30 de ore pe săptămână
- Prestarea orelor suplimentare de către copiii cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, deși conform art 121 din Codul Muncii este interzisă prestarea muncii suplimentare pentru tinerii în vârstă de până la 18 ani
- Prestarea muncii pe timp de noapte de către tinerii cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, deși tinerii care nu au împlinit vârsta de 18 ani nu pot presta munca de noapte conform art 125 alin (1) din Codul Muncii
- Neacordarea pauzei de masă tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, deși conform art. 130 alin (2) din Codul Muncii tinerii în vârstă de până la 18 ani beneficiază de o pauză de masă de cel puțin 30 minute, în cazul în care durata zilnică a timpului de muncă este mai mare de 4 ore și jumătate
- Neacordarea concediului suplimentar tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15 și 18 ani, deși tinerii de până la 18 ani beneficiază de un concediu de odihnă suplimentar de cel puțin 3 zile lucrătoare conform art 142 din Codul Muncii.

Acțiunile de informare și conștientizare trebuie să vizeze:

- articole referitoare la problematica muncii copilului, legislația în domeniu și comunicate în presa locală,
- mediatizarea pe posturile de radio și televiziune și în presa locală a campaniei Inspecției Muncii pentru eliminarea muncii copilului.
- acțiuni de conștientizare a copiilor din licee și școli profesionale referitor la drepturile lor prin organizarea de acțiuni comune cu Inspectoratele Școlare Județene și organizații neguvernamentale
- informarea publicului larg și în special a părinților prin afișarea la sediile Inspectoratelor Teritoriale de Muncă, a prevederilor legale care interzic angajarea în muncă a minorilor sub 15 ani
- acțiuni de prevenire și conștientizare a angajatorilor privind riscurile și consecințele pe care le are încălcarea legislației privind munca copilului, cât și asupra consecințelor pe care le are angajarea copiilor în munci care le pun în pericol sănătatea și securitatea.

Un mijloc de eficientizare a acțiunilor pentru prevenirea și eliminarea muncii copilului este îmbunătățirea colaborării dintre instituțiile guvernamentale și neguvernamentale având în vedere faptul că munca copilului este un fenomen complex pentru abordarea căruia este necesară o intervenție multisectorială.

Este necesar să se organizeze acțiuni comune cu Ministerul Educației și respectiv cu Inspectoratele școlare județene la nivel teritorial, pentru o mai bună informare a tinerilor absolvenți cu privire la drepturile și obligațiile pe care le vor avea la încadrarea în muncă, la riscurile la care se expun dacă nu sunt suficient de pregătiți și informați înainte de a se angaja într-o formă de muncă.

TEMA 4 - Rolul familiei, al școlii și al comunității locale în prevenirea încălcării drepturilor copiilor

-Optimizarea relației școală-familie-comunitate în vederea respectării drepturilor copilului

Tematica abordată va conduce la realizarea unei schimbări de atitudine, privind rolul familiei, al comunității locale și al statului în prevenirea încălcării drepturilor copiilor

-Prezentarea proiectelor-A doua șansă, Școala după școala(exemple de bune practici)

Activități practice:work shop tematic centrat pe activitati specifice derulate in proiectele de mai sus

Cum școala și familia sunt concepte destul de bine cunoscute, ne vom referi cu precădere la acela de comunitate. Abordările conceptuale ale termenului de comunitate au o lungă evoluție în timp. Sintetizând diversele abordări putem extrage câteva caracteristici ale comunității:

- comunitatea reprezintă o entitate socială globală în care legăturile dintre membri sunt foarte strânse, iar sentimentul de *ingroup* este foarte puternic și are rădăcini în tradiții profunde;
- comunitatea este o entitate supraindividuală care are întâietate în raport cu individul izolat în virtutea transcendenței sale de ordin etic și politic;

- comunitatea este: depozitarea unui bine comun, este element de referință morală pentru individ, promovează valori de bază (prin legile și tradițiile sale) și de referință pentru individ.

În România comunitatea este percepută mai ales ca o noțiune geografică, ca un spațiu fizic delimitat. Deși este un termen „la modă” și se vorbește mult despre dezvoltarea comunitară ca soluție la rezolvarea problemelor locale, legăturile interumane bazate pe sprijinul reciproc se află, în cele mai multe cazuri, la începutul cristalizării. Comunitățile din România trebuie să facă efortul de a deveni comunități adevărate care să-și descopere spațiul comun în care oamenii trebuie să conlucreze pentru a identifica ce nevoi specifice au și care sunt lucrurile pe care le prețuiesc cel mai mult.

Parteneriatul școală comunitate locală

Noțiunea de parteneriat are un câmp semantic vast.

Din punct de vedere juridic, parteneriatul se definește ca o înțelegere legală în care partenerii definesc împreună scopul general al parteneriatului.

Din punctul de vedere al beneficiilor pe care le aduce, parteneriatul poate fi definit ca o modalitate eficientă în realizarea reformei managementului fie prin schimbarea practicilor manageriale, fie prin schimbarea modului în care sunt abordate problemele publice, astfel încât soluționarea lor să devină fezabilă prin parteneriat.

Parteneriatul poate fi o soluție pentru alocarea și folosirea resurselor locale la nivel comunitar, pentru atragerea altor resurse externe pentru rezolvarea problemelor comunitare.

Idea de parteneriat între școală și comunitate trebuie să se bazeze pe principiul complementarității serviciilor sociale oferite de către diversele organizații care activează în comunitate.

Construirea parteneriatului este un proces deliberat ce implică aptitudini specifice, strategii și cunoștințe pe care părțile implicate trebuie să le cunoscă și să le folosească.

Succesul parteneriatului școală – comunitate locală este bazat pe legătura permanentă, constantă între agenții comunitari și reprezentanții școlii. Se realizează astfel un echilibru între schimbare și continuitate, între specific și global, între împlinirea individuală și exigențele de ordin social.

Școala ca și organizație, pentru a-și atinge obiectivele, are nevoie de un sistem managerial adecvat definit prin funcții specifice: proiectare, decizie, organizare, coordonare, evaluare etc. Managementul școlii trebuie să asigure funcționarea și dezvoltarea școlii ca sistem deschis, aflat în relație permanentă cu mediul său exterior, cu comunitatea în care funcționează și nu numai. Pentru a-și realiza obiectivele propuse

școala este nevoită să atragă, aloce, folosească o gamă diversă de resurse: materiale, financiare, umane, informaționale și de timp.

Școala și partenerii săi

Care sunt agenții comunitari cu rol educativ major? Cum poate colabora școala cu: familia, autoritățile locale, agenții economici, unitățile sanitare, poliția, biserica, organizațiile neguvernamentale?

Școala și familia

Parteneriatul școală – familie poate contribui la creșterea factorilor educogeni ai familiei, prin activități specifice părinții pot fi sprijiniți să conștientizeze rolul pe care-l au în educația copiilor lor, să conștientizeze și să îndrepte comportamente și atitudini greșite în familie, să fie sprijiniți să se implice în activități educative.

Fenomenele sociale care influențează evoluția familiei și parteneriatul școală – familie sunt:

- evoluția natalității;
- divorțialitatea;
- migrația forței de muncă;
- trecerea de la familia comunitară la familia societală.

Implicarea familiei în parteneriatul școlii este condiționat de gradul de interes al familiei față de școală. Acesta este crescut dacă familiile au copii care frecventează școala.

Cu cât școala reprezintă o valoare a familiei cu atât gradul de implicare al familiei este mai mare. Se constată că acei copii care sunt sprijiniți de părinți, care au în familie atitudini pro-școală adecvate obțin performanțe școlare ridicate și au un grad de aspirație ridicat față de nivelul de școlarizare pe care doresc să-l atingă. Atitudinea familiei față de școală se transferă și copiilor și se manifestă în gradul de interes față de activitățile școlii, față de teme, față de rezultatele evaluării, față de aprecierile cadrelor didactice etc.

Considerăm că școlile din România nu sunt unitar dezvoltate în ceea ce privește colaborarea școlii cu familia. Dacă pregătirea cadrelor didactice pentru a susține o relație corespunzătoare cu familia este abordată în programele de pregătire inițială și continuă a cadrelor didactice, colaborarea concretă este diferită de la o școală la alta.

Educarea părinților pentru un bun parteneriat școală - familie

Educația părinților poate fi etapizată pe două paliere mari:

- educația viitorilor părinți prin: introducerea unor cursuri de educație sexuală, educație pentru viața de familie etc.;

- educarea părinților care au deja copii în funcție de nevoile acestora. Dacă pentru copiii mici pot fi urmate cursuri privind îngrijirea și dezvoltarea copilului mic, aspecte medicale, juridice etc. pentru părinții copiilor adolescenți pot fi introduse cursuri referitoare la caracteristicile psihologice ale adolescenților, riscuri și modalități de comunicare cu adolescenții etc. Informarea și formarea părinților în ceea ce privește școlaritatea copilului presupune, cel puțin, ca fiecare părinte să cunoască: obligațiile legale privind educația copilului, drepturile de care dispune pentru educația copilului, importanța atitudinii lui pentru reușita școlară a copilului, metodele de colaborare cu școala.

Forme de organizare ale relației școală – familie

În ceea ce privește relația dintre familie și părinți cele mai frecvente forme de organizare a acestei relații sunt:

- *Ședințele cu părinții.*
- *Discuții individuale între cadrele didactice și părinți.*
- *Organizarea unor întâlniri cu părinții*
- *Implicarea părinților în manifestări culturale ale școlii și activități recreative*
- *Voluntariatul*
- *Asociațiile de părinți*

Dimensiunea formală a parteneriatului școală – familie

Conform Regulamentului **școlar părinții au dreptul de a alege unitatea școlară.**

La nivelul școlii, părinții sunt implicați în mai multe tipuri formale de organizare:

1. *Consiliul reprezentativ al părinților / Asociația de părinți*
2. *Consiliul clasei*
3. *Comisia pentru evaluarea și asigurarea calității în școală*
4. *Comitetul de părinți ai clasei*

Parteneriatul școală – familie poate lua forma unor servicii dezvoltate de către școală și de care familiile elevilor să beneficieze. Acestea pot fi organizate exclusiv de către școală sau în parteneriat cu alte organizații/instituții.

Aceste servicii pot fi: centre de consiliere, centre de sănătate, de practicare a diverselor sporturi, centre pentru supravegherea copiilor la teme după orele de curs (after-school) care pot avea și alte servicii incluse: predarea limbilor străine, sport, miniexcursii,

teatre, spectacole, vizite în diverse locuri etc.; centre de voluntariat; cluburi; cantine; seminternate etc.

Oferta de servicii pentru familii prin intermediul școlii reprezintă o strategie de întărire a relațiilor școală familie. Părinții capătă încredere în școală, instituție care devine mai transparentă și mai apropiată de nevoile comunității. Un punct câștigat este coerența serviciilor, părinții nu mai sunt nevoiți să caute prin mijloace proprii să beneficieze de diverse servicii, ei le găsesc în școală. Școala ca furnizor de servicii complexe va face trecerea de la educația instituțională, cu accent pe instituție (care are un program, curriculum la care elevii trebuie să se adapteze) la școala centrată pe elev, pe nevoile acestuia și pe ale comunității.

Școala și autoritățile locale

Analiza responsabilităților principalilor reprezentanți ai colectivității locale – primarul și consiliul local, ne arată faptul că aceștia sunt răspunzători de asigurarea unui climat de ordine și liniște pe raza localității pe care o reprezintă, sunt cei care supervizează funcționarea serviciilor specializate destinate cetățenilor, gestionează fondurile la nivel local, sunt răspunzători de patrimoniu local etc.

Se ridică însă unele probleme legate de profesionalizarea administrației publice, de exercitarea influenței politice asupra deciziilor, influența personală a liderilor informali față de deciziile consiliului local.

Sub influența teoriei birocrăției lui Weber este înlocuit sistemul administrației personale cu un sistem impersonal, bazat pe reguli, pe principii, care anulează arbitrariul în decizia administrativă.

Teoriile clasice ale managementului (Weber, Taylor) introduc elemente menite să asigure coerența unui sistem de management precum: specializarea sarcinilor, caracterul impersonal al muncii, realizarea și utilizarea de manuale și proceduri, accentul pe raționalitate și impersonalism.

Începând cu anii 80 prinde contur un nou model managerial (cunoscut cu numele de „managerialism” sau „noul management public” - Hood, 1991) care pune un nou accent pe relațiile dintre gestionarea sectorului public și sectorul de afaceri precum și cel neguvernamental. Noua paradigmă pune accentul pe rezultate, pe satisfacția cetățeanului-client, consumator de servicii publice.

Dacă sistemul tradițional își găsea legitimarea în soliditatea regulilor și procedurilor, predictibilitate și conformitate, noul sistem de management își găsește legitimitatea în eficacitatea acțiunilor, în capacitatea sistemului de a-și îndeplini sarcinile și obiectivele, volorizează schimbarea, inovația, mobilitatea.

În sistemul românesc este greu de precizat în acest moment, unde ne situăm. După o lungă perioadă în care deciziile erau centralizate și supervizate de la un centru de putere

s-a trecut la delegarea responsabilităților la nivel local. Pe de o parte, structurile au trebuit să se adapteze din mers, unele responsabilități au fost delegate, altele nu, pe de altă parte mentalitatea oamenilor se schimbă greu, aceștia învață greu să-și asume responsabilitățile. Controlul cetățenilor asupra autorităților publice este de cele mai multe ori inexistent. Organizațiile neguvernamentale ale cetățenilor își exercită prea puțin influența asupra deciziilor administrației locale.

În parteneriatul școală – autorități publice locale este de discutat și relația dintre reprezentanții autorităților și școlile de pe raza acestora de acțiune. Mai ales în orașe, autoritățile locale au în administrare și trebuie să stabilească legături cu mai multe școli. Se știe că, acestea au nevoi diferite (de amenajare, de salubritate, de întreținere curentă), sunt frecventate de populație școlară diferită, din medii sociale diferite, cu nevoi sociale diferite.

În acest context cum se asigură un echilibru în interesul manifestat de autoritățile locale față de nevoile specifice ale școlilor? Managementul contextual în care resursa urmează nevoia ar putea fi un răspuns.

Inițiativa parteneriatului, deschiderea unor canale de comunicare între reprezentanții școlii și ai autorităților locale sunt de cele mai multe ori abordate de către școli. Se constată o situație bună în școlile care și-au formulat direcții clare de dezvoltare, ai căror reprezentanți (directori, cadre didactice) au luat inițiative de comunicare, de inițiere de parteneriate. Resursele sunt astfel orientate spre cei care își știu nevoile și își promovează interesele. Școlile, aflate în concurență pentru furnizarea de servicii educaționale de calitate, pentru ași atrage elevi vor fi nevoite, din ce în ce mai mult să dezvolte relații de colaborare cu autoritățile, cu părinții, cu organizațiile neguvernamentale, cu unitățile medicale și alte entități reprezentative de la nivel local.

Modalități de colaborare ale autorităților publice centrale, județene și locale cu atribuții în domeniul educației

Analiza legislației în vigoare ne indică direcții de acțiune ale colaborării dintre autoritățile centrale, județene și locale cu atribuții în domeniul educației astfel:

- în realizarea demersurilor pentru participarea copiilor la învățământul preșcolar și învățământul obligatoriu.
- dezvoltarea unor programe de educație pentru părinții tineri.
- organizarea unor cursuri de pregătire pentru copiii ce nu pot răspunde cerințelor programei naționale și celor care au abandonat școala, în vederea integrării lor școlare.
- organizarea și dezvoltarea unor posibilități adecvate de petrecere a timpului liber și odihnă.
- realizarea sau inițierea demersurilor necesare pentru prevenirea abandonului școlar din motive economice.